

ŽELEZAR

TEDNIK – GLASILO DELOVNEGA KOLEKTIVA SZ ŽELEZARNE JESENICE

JESENICE, DNE 2. NOVEMBRA 1978

ŠTEVILKA: 42., LETO: XXVII

Železar izhaja od 1. decembra 1951 kot mesečna revija, od 15. aprila 1959 kot štirinajstdnevnik in od 1. januarja 1962 kot tednik. Glavni in odgovorni urednik Joža Varl – Naslov: Uredništvo Železarja, SZ – Železarna Jesenice. Številki internih telefonov: urednik 483, administracija 484. Tisk: GP Gorenjski tisk, Kranj. Oproščen prometnega davka po pristojnem mnenju štev.: 421/1-72

ZDRUŽEVANJE DELOVNE ORGANIZACIJE BLAGOVNEGA PROMETA V SOZD SLOVENSKE ŽELEZARNE

Na tretji seji delavskega sveta SOZD Slovenske železarnice, 19. oktobra, so med drugim razpravljali o združevanju delovne organizacije blagovnega prometa TEHNO-IMPEX Ljubljana v sestavljeno organizacijo združenega dela Slovenske železarnice.

Na seji so na osnovi elaborata ugotovili, da je Tehno – Impex primeren, da po združitvi in razširitvi opravlja predvideno nalogo delovne organizacije blagovnega prometa SOZD SZ in ocenili, da je osnutek samoupravnega sporazuma o trajnem poslovnem sodelovanju med OZD proizvodnje in blagovnega prometa v SOZD SZ primeren za javno razpravo in sklenil, da ga po končani razpravi, ki bo trajala do 30. novembra, podpišejo vse proizvodne in storitvene temeljne organizacije delovnih organizacij SOZD SZ potem ko ga dokončno sprejme delavski svet SOZD SZ. Našim delavcem in bralcem danes nekoliko podrobneje predstavljamo delovno organizacijo

TEHNO – IMPEX LJUBLJANA. Delovna organizacija Tehno – Impex je bila ustanovljena z odlokom mestnega ljudskega odbora Ljubljana 29. marca 1954 z razdelitvijo zunanjetrgovinske organizacije

Slovenije – Impex na več delovnih organizacij. Po osemletnem poslovanju je bila izvedena splošna reorganizacija zunanjetrgovinskega poslovanja. Tedaj je 38 proizvajalcev ustanovilo poslovno združenje kovinsko predelovalne in nekovinske industrije ter premogovnikov z ime-

(Nadaljevanje na 8. strani)

ODSOTNOST KOT ODSOTNOST

V zadnjih dveh številkah glasila Železar smo priobčili članka Odsotnost z dela kot sestavina planiranja kadrov in Analiza bolezenske odsotnosti v Železarni. Danes pa bomo poskušali podrobneje prikazati in osvetliti ODSOTNOST kot odsotnost, katere nam lahko, če je nepredvidena (neplanirana), povzroči nekontrolirano v temeljni ali delovni organizaciji (in ne samo tam) moti in ogroža proizvodni proces, s tem pa dogovorjene in sprejete planske obveznosti.

V kolikor je odsotnost istočasno še prevelika in prepogosta, nam kviri

delovno vzdušje, slabi medsebojne odnose, ogroža varnost zaposlenih in se bi lahko naštevati.

Zato moramo z ODSOTNOSTJO kot nepogrešljivim dejavnikom v procesu proizvodnje (in tudi drugod) še kako računati in jo upoštevati.

Človeka, odkar živi in dela, vseskozi spremlja tako imenovana ODSOTNOST, ki jo doživlja in se z njo »srečuje«. Poznamo veliko raznoraznih ODSOTNOSTI, ki jih narekuje delo in prinaša življenje s seboj. Tako smo nemalokrat hote ali ne hote, upravičeno ali neupravičeno priče, velikokrat pa tudi udeleženci koristniki odsotnosti, naj si bo ta taka ali drugačna in naj se imenuje kakorkoli že.

Doma ali na delu se pogosto srečujemo z odsotnostjo od:

– pouka: šolskega, strokovnega, vojaškega...

(Nadaljevanje na 2. strani)

(Nadaljevanje na 7. strani)

URESNIČEVANJE NAČELA DELITVE PO DELU

Nagrajevanje spada med najobčutljivejša področja dela v poslovnem procesu, saj neposredno vpliva na »materialni status« delavca, istočasno pa z večjo ali manjšo stimulativnostjo prispeva k večjemu ali manjšemu poslovnemu uspehu TOZD oz. delovne organizacije. Bistvena naloga nagrajevanja, ki jo nalaga zakon o združenem delu pa je uresničevanje načela: »za enako delo približno enak dohodek«. Da bi spoznali, kako daleč smo v Sloveniji pri uresničevanju tega načela, so slovenski sindikati organizirali posvet o tej temi, na njem pa bi naj sprejeli tudi osnovne smernice, kako se v naši republiki v bodoče lotevati te problematike.

Posvet o uresničevanju načela delitve po delu je bil v Portorožu 12. in 13. oktobra. Na uvodnem plenarnem

delu so bila posredovana poročila o stanju uresničevanja zakona o združenem delu na področju razporejanja dohodka, oblikovanja sredstev

RAZPRAVA O DOPOLNILIH ZA SIS

Samoupravne interesne skupnosti v občini Jesenice so v prilogi prejšnje številke Železarja (26. oktobra 1978) objavile dopolnila k samoupravnim sporazumom o temeljnih planov za obdobje 1976–1980 za leto 1979 in 1980. O teh dokumentih bomo razpravljali in odločali skupaj z ustreznimi dopolnili republiških samoupravnih interesnih skupnosti, ki bodo objavljene v eni od naslednjih števil Poročevalca, glasila skupščine SRS in skupščine SFRJ.

Občinska skupščina Jesenice je naknadno posredovala še SPREMEMBE pregleda sredstev samoupravnih interesnih skupnosti in prispevnih stopenj iz dopolnil k samoupravnim sporazumom za leto 1979 in 1980, ki je bil objavljen v prilogi Železarja.

V razpravo o teh dokumentih se bodo vključile tudi ustrezne strokovne službe v Železarni. Tako bo sektor za ekonomiko in organizacijo pripravil primerjavo predlaganih sredstev za samoupravne interesne skupnosti s tem, kar smo v Železarni planirali za prihodnji dve leti, kadrovskega sektorja pa razlago programov posameznih samoupravnih interesnih skupnosti. Na tej osnovi bomo tudi predlagali postopek za obravnavo teh dopolnil, o čemer bomo temeljne organizacije in delovne skupnosti v Železarni še obvestili.

Center za proučevanje samoupravljanja in informiranje

OD 1. NOVEMBRA DALJE SPODBUDNEJŠA NADOMESTILA ZA NOVATORJE

Zakon o združenem delu in Sindikalna lista sprejeta za leto 1977 zavezuje, da se v samoupravnem sporazumu o inovacijah uveljavijo taka merila in določbe, ki bodo čim bolj spodbujala ustvarjalnost vsakega delavca.

Tako so bile pripravljene dopolnitve samoupravnega sporazuma o inovacijah za SOZD Slovenske železarnice, ki so jih obravnavali in potrdili delavski sveti TOZD, dopolnitve samoupravnega sporazuma o inovacijah pa je 19. oktobra letos sprejel tudi delavski svet SOZD Slovenske železarnice. Znano je, da je bila že v starem sporazumu letna denarna oziroma gospodarska korist od inovacij osnova za odmero posebnega nadomestila, ki po zakonu pripada vsakemu avtorju.

Dosedanja lestvica je omogočala nagrajevanje v povprečju 2,5–3 % posebnih nadomestil v odvisnosti od letne gospodarske koristi iz inovacij. Že v mesecu novembru pa bodo v skladu s sprejetimi dopolnili pričeli v vseh delovnih organizacijah SOZD SZ obračunavati inovacije po novi lestvici, ki omogoča nagrajevanje v povprečju 4–5 % posebnih nadomestil od letnih gospodarskih koristi iz inovacij. To pomeni, da bo materialna spodbuda k ustvarjalnemu

delu vseh delavcev močnejša kot doslej. Dosedanja praksa je pokazala, da je v Železarni več kot polovico inovacij takih, ki izkazujejo letno gospodarsko korist med 50.000 in 500.000 din in imajo faktor ustvaritvene sposobnosti 0,7. V spodnji raz-

(Nadaljevanje na 2. strani)

DOBRO PLANIRANJE IN RAZVEJANA INVENTIVNA DEJAVNOST, PREDPOGOJ ZA RAST PRODUKTIVNOSTI

Na devetem kongresu Zveze sindikatov Slovenije, ki je bil minuli teden v Mariboru, je sodeloval kot gost tudi predsednik konference osnovnih organizacij zveze sindikatov naše železarnice. S prispevkom pod gornjim naslovom, ki ga v nadaljevanju v nekoliko skrajšani obliki objavljamo, je sodeloval v delu komisije za razvoj družbenoekonomskih odnosov, materialne podlage dela in stabilizacijo. Takole je razmišljal o gornjem vprašanju:

Stalna rast produktivnosti dela je edina resnična podlaga za celoten

gospodarski vzpon, za krepitev materialnega in socialnega položaja vsakega posameznika in za uspešno reševanje številnih bistvenih vprašanj družbenega razvoja.

To nam je delavcem železarjem bilo vodilo v vseh povojnih letih in je prisotno še danes. Trend razvoja proizvodnje jekla in dviga produktivnosti dela je bil v preteklosti v različnih državah zelo različen. Zelo težko ga prevedemo na vpliv družbenega sistema, stopnjo razvitosti dežele, ali nasičenostjo z metalurškimi proizvodi, surovinsko osnovo z bogatimi nahajališči rude, kar ima prav gotovo velik vpliv na dvig produktivnosti in ne nazadnje tradicijo v proizvodnji jekla. Res pa je, da so doživljale socialistične države z us-

merjenim planskim gospodarstvom manj kriznih let in je bil zato njihov trend razvoja enakomernejši. Jeseniški delavci železarji se tega zavedamo, pa čeravno smo v povojnih letih proizvajali premalo planirano samo zato, da smo zadovoljili potrebe za obnovo porušene domovi ne.

V tem obdobju izgradnje prav gotovo ni večjega objekta v državi, katerega ne bi bilo vgrajenega jese-niškega jekla. Seveda smo tudi v ten obdobju razmišljali o organiziran načrtovani proizvodnji in na ta način zagotovili rast produktivnosti in proizvodnje v železarni Jesenice

Veliko smo investirali v moderni zgradbo železarnice, kar nam je prav gotovo omogočalo dobro delo, dovolj visoka produktivnost in ne nazadnje družbeno sredstva, brez katerih ne bi zmogli posebno pri velikih investicijah.

(Nadaljevanje na 3. strani)

Sodelavka – voznica viličarja v žebljarni

V mnogih sredinah pa tudi v naših temeljnih organizacijah združenega dela in delovnih skupnostih je zelo prisotno zgolj ugotavljanje in kritika nekaterih slabosti. Da le-te so, najsibo na področju uredničenja proizvodnih oziroma planskih nalog ali uredničenja družbeno-ekonomskih odnosov oziroma političnega sistema socialističnega samoupravljanja, najbrž ni nobenega dvoma. To ni lastno le nam, to je prisotno v vsem našem prostoru, nekje bolj, drugje manj, kar je nedvomno pogojeno z zelo dinamičnim in hitrim razvojem političnega sistema socialističnega samoupravljanja. Pri tem je mnogo bolj pomembno, koliko so pri vsem tem politično in ustvarjalno prisotna prizadevanja subjektivnih sil socialistične družbe z zvezo komunistov, kot vodilo idejnopolitično silo delavskega razreda in vse naše družbe na čelu. Žal pa je pri nas v Železarni le še preveč ugotavljanja, kritike in sprejemanja različnih sklepov in zaključkov, premalo pa politično ustvarjalnega oziroma akcijskega delovanja.

O tem in o različnih slabostih, predvsem pa o nedostopnosti, ki nemalokrat izhajajo iz nepoznavanja politične in idejne usmeritve zveze komunistov, pa tudi iz rutinerstva, egoizma in lenosti duha, sva se pred nedavnim pogovarjala s sodelavcem, nekdanjim borcev narodnoosvobodilnega boja in komunistom, ki je na vse to nekako takole dejal:

Jaz bi povsod tam, kjer stvari ne gredo tako kot bi morale, najsibo na področju nadaljnjega razvoja socialistične demokracije ali neuresničevanja planskih nalog, poklical na odgovornost v prvi vrsti vse komuniste. Kajti slabosti in odstopanja od začrtane poti so znak, da subjektivne sile socialistične družbe z zvezo komunistov na čelu, niso dovolj politično in ustvarjalno prisotne, da zveza komunistov ni dovolj angažirana pri demokratičnem sodelovanju s samoupravljalci oziroma z vsemi socialističnimi silami.

Poglej, na primer, je nadaljeval, zelo pogosti so primeri, da različne, za nadaljnji razvoj socialistične demokracije pomembne samoupravne sporazume in družbene dogovore sprejemamo s pičlo večino, z nekaj odstotki nad petdeset. To je zame poraz organiziranih socialističnih sil. Kajti to zgornjo pot, da niso bile dovolj prodorne, da niso dovolj politično in ustvarjalno delovale, ali pa tudi ne toliko revolucionarne in zrele, da bi rekle, da dokument ni zrel za sprejem. Nekaj takega se je pri nas v Železarni oziroma v posameznih temeljnih organizacijah združenega dela in delovnih skupnostih dogajalo, ko smo sprejemali samoupravni sporazum

ZVEZA KOMUNISTOV MORA BITI VEDNO TAM, KJER POTEKA SAMOUPRAVNA IN POLITIČNA AKTIVNOST MNOŽIC

o skupnih merilih in osnovah za delitev osebnih dohodkov in dela sklada skupne porabe v delovni organizaciji Železarna, oziroma v posameznih temeljnih organizacijah združenega dela in delovnih skupnostih pa tudi pri drugih odločitvah. Še v drugem krogu glasovanja smo dosegli le nekaj odstotkov glasov nad petdeset, kar sicer smatramo za pravno večino, vendar pa to ne bi smelo veljati za politično oceno. V vseh takih primerih bi bilo potrebno klicati na odgovornost vse komuniste iz konkretne sredine, kajti očitno je, da niso opravili svoje politične in ustvarjalne vloge.

Tako bi ravnali tudi na drugih področjih, na primer, pri nedoseganju planskih nalog, nedoslednem ali prepočasnem uredničenju zakona o združenem delu in podobno. Tako je partija delala v vsem svojem skoraj šestdesetletnem obdobju razvoja. Če nam v partizanih neka akcija ni uspela, smo bili prvi poklicani na odgovornost skojevi in komunisti in to od borcev do komandirjev in komandantov. Analizirali smo vzroke, ugotavljali krivdo in krivce ter se dogovorili za novo akcijo. Kaj pa danes? Običajno zelo veliko govorimo in ugotavljamo predvsem objektivne vzroke, včasih tudi na pamet, kakor pravimo ter sprejemamo množico sklepov, katerim pa ne sledi akcija in odgovornost. Nismo dovolj zreli ali pa naša družbena zavest še ni tako visoka, da bi priznali, da je za tako ali drugačno stanje v konkretni sredini kriv celoten subjektivni dejavnik s komunisti na čelu in če govorimo za naše razmere, od občinskega vodstva zveze komunistov in ostalih organiziranih socialističnih sil, do slehernega komunističnega člana zveze komunistov v osnovnih organizacijah.

K vsemu temu verjetno ni kaj dodajati, če ne bi imeli pred očmi številne slabosti in odstopanja v naših temeljnih organizacijah združenega dela in delovnih skupnostih — od zaostajanja za planskimi obveznostmi, slabega odnosa do družbenih sredstev, povečevanja vseh vrst stroškov in z vsem tem povezano slabo delovno in tehnološko disciplino, do zaostajanja pri uredničenju zakona o združenem delu oziroma dohodkovnih odnosov. To ni nič novega, kajti vse to že nekaj časa ugotavljamo na vseh nivojih v Železarni in občini, sprejemamo tudi sklepe, pa vendarle se znova in znova vračamo k tem vprašanjem.

Pri vsem tem si ne bi smeli zapirati oči pred resnico, da je to znak nezadostne politične in ustvarjalne prisotnosti zveze komunistov in celotnega subjektivnega faktorja socialistične družbe v TOZD in delovnih skupnostih ter celotni delovni organizaciji. Pod subjektivni faktor pa, kakor smo na tem mestu že večkrat poudarili, razumemo zvezo komunistov, sindikat, socialistično zvezo, zvezo socialistične mladine, državne organe, znanost, strokovne službe in vse druge organizirane dejavnike idejnega, političnega, strokovnega, materialnega, znanstvenega in kulturnega ustvarjanja. Torej je odgovornost zelo konkretno opredeljena in zakaj potem konkretno ne ukrepamo in ne kličemo na odgovornost posameznikov, določenih struktur ali organizacij.

Imamo komuniste oziroma člane zveze komunistov od poslovnodnega odbora Železarne, do zadnje celice našega demokratičnega mehanizma — samoupravnih delovnih skupin, pa vendarle ni bistvenih premikov. Ali to ni signal, da je potrebno zaostri odgovornost in ukrepati, da je potrebno napovedati srditi boj proti rutinerstvu, egoizmu in lenosti duha, boj za odgovorno politično in ustvarjalno aktivnost vseh subjektivnih socialističnih sil v temeljnih organizacijah združenega dela in delovnih skupnostih ter Železarni kot celoti, z zvezo komunistov na čelu.

(Nadaljevanje s 1. strani)

za osebne dohodke in prisvajanja osebnih dohodkov v SR Sloveniji. Posamezni referenti so v tem delu prikazovali sistem nagajevanja v svojih delovnih organizacijah. Osrednji del uvodnega plenarnega zasedanja pa je predstavljala referat podpredsednika sveta zvez sindikatov Slovenije Mirana Potrča, v katerem so bila podana izhodišča za usmeritev aktivnosti pri uredničenju načela delitve po delu. Večino izhodišč je posvetil sprejetju v predstavljeni obliki, na podlagi plodne razprave pa so bila nekatera izhodišča nekoliko dopolnjena.

Da bi lažje razumeli izhodišča nadaljnje aktivnosti, je treba najprej posneti trenutno stanje.

V mnogih delovnih organizacijah imajo vzorne samoupravne splošne akte o pridobivanju in razporejanju dohodka, čistega dohodka in osebnih dohodkov. Še več pa je takih delovnih organizacij, ki jim ni uspelo izdelati dovolj dobrih samoupravnih aktov in ne le to, zelo pogosto so le ti tudi v nasprotju z zakonom o združenem delu.

Najpogostejše pomanjkljivosti so naslednje:

— Pridobivanje dohodka in razporejanje dohodka se obravnava v samoupravnih aktih ločeno, čeprav je njuna medsebojna povezanost nujna.

— Mnoge delovne organizacije imajo napačno poimenovane samoupravne splošne akte in temu primerno je tudi vsebina neustrezna.

— Samoupravne splošne akte je potrebno sprejemati s referendumom, kljub temu pa so jih mnoge delovne organizacije sprejemale na zborih delovnih ljudi ali pa še manj primeren način.

— Predpisana določila iz zakona o združenem delu so zelo pogosto povzročila, da določila ne dajejo konkretnih rešitev, vplivajo le na jalovo obsežnost samoupravnih aktov.

— Določila samoupravnih sporazumov o skupnih osnovah in merilih se čisto ponavljajo v istem besedilu v ustreznih pravilnikih, pri čemer gre zopet za nepotrebno ponavljanje ali pa za omejevanje pravice TOZD, da samostojno uredi določena vprašanja.

— Pojavljalo se je tudi nenapisano pravilo, da nihče s spremembo pravilnikov ne sme dobiti nižjega osebnega dohodka, kot ga je imel po določilih starega pravilnika.

— Nerazumljivost samoupravnih aktov je zelo pogost pojav.

— Le izjemoma so v samoupravne sporazume vgrajene osnove in merila za ugotavljanje uspešnosti upravljanja in gospodarjenja s sredstvi družbene reprodukcije.

— Čeprav je zakonski rok že blizu je le malo delovnih organizacij, ki so izdelale razvid del in nalog.

— Merila za ugotavljanje prispevka delavca k delu so pomanjkljivo opredeljena v večini samoupravnih aktov, saj se največkrat nanašajo le na količino, medtem ko sta kvaliteta in gospodarnost potisnjena v ozadje.

— Pomanjkanje merljivih kriterijev je vodilo v ocenjevanje delovnega prispevka delavca, ki se je zaradi subjektivnosti v večini primerov izrodilo. Obstojajo celo primeri ocenjevanja osebnosti, kar pa sploh ni sprejemljivo.

— Solidarnost je pogosto ozko opredeljena na delitev sredstev za osebne dohodke in sklada skupne porabe in sicer za reševanje socialnih problemov posameznikov.

— Težave pri delitvi osebnih dohodkov nastopajo čisto zaradi neustreznih dohodkovnih odnosov, ki so v veliki meri pogojeni z neustreznimi organizacijskimi in planiranjem.

— Končno ugotovitev trenutnega stanja na področju uredničenja načela delitve po delu lahko strnem v en sam izraz: Narejenega je bilo več kot so napovedovale prve ocene, kljub temu je pa še mnogo neuresničenega, mnoge stvari pa so celo še teoretično nedorečene.

Aktivnost sindikata, vseh delavcev v združenem delu, posebej tistih, ki delajo na uredničenju dohodkovnih odnosov, naj bi se nadaljevala v konkretizaciji zakona o združenem delu, predvsem pa naslednjih vprašanj:

1. Višina osebnih dohodkov mora biti odvisna od višine dohodka oz. čistega dohodka kar moramo v samoupravnih splošnih aktih jasno opredeliti s konkretizacijo ustreznih meril.

2. Razporejanje čistega dohodka moramo predvideti s plani.

3. Nujna je povezanost med osebnim dohodkom in produktivnostjo. Osebnih dohodkov naj se giblje v določenem razmerju z dohodkom oz. čistim dohodkom. Odstopanja naj bi bila možna le v izjemnih primerih. Izjemne primere pa opravičujemo s pomočjo analize:

a) pogojev ustvarjanja dohodka, b) prisvajanja OD v posameznih TOZD,

c) rasti življenjskih stroškov.

d) višina OD v sorodnih delovnih organizacijah.

4. Ob sklenitvi delovnega razmerja naj se z vsakim delavcem dogovori, katere skupine delovnih nalog bo opravljal, določi se razmerje med posameznimi nalogami. Pri delitvi OD naj se upoštevajo le dejansko izvršene delovne naloge. Poleg pravice delavca do prisvajanja osebnih dohodkov, je potrebno opredeliti tudi materialno odgovornost delavca.

5. Za prisvajanje osebnih dohodkov iz živega dela je potrebno oblikovati specifična merila:

a) za dela v neposredni proizvodnji,

b) za dela v družbenih dejavnostih,

c) za dela v administrativnih in strokovnih službah.

V neposredni proizvodnji so norme najboljše merilo doseganja količine in kvalitete, dopolniti pa jih je treba z merili za ugotavljanje gospodarnosti in deleža inventivnosti ter minulega dela.

V družbenih dejavnostih sta bistvenega pomena ustvarjalnost in iniciativnost delavcev ter zmanjševanje stroškov. Samo količina opravljenega dela je v tej sferi dokaj nerealen kriterij za prisvajanje osebnih dohodkov.

Prisvajanje osebnih dohodkov v administrativnih in strokovnih službah naj bi temeljilo na merjenju prispevka k poslovnim uspešnosti TOZD ali delovne organizacije. Delovni prispevek v teh službah lahko ugotavljamo dokaj uspešno s sintetičnimi merili.

6. Višina zajamčenih OD naj bo odvisna od sestavljenosti dela posameznega delavca in od delovnega prispevka posameznika, nikakor pa naj ne bo enoznačno določena za vse delavce enaka.

7. Ocenjevanje delovnega prispevka se lahko ohrani le tam, kjer se dela nikakor ne da meriti. Pomembno pa je, da imamo za ocenjevanje izdelano enotno metodologijo, ki

omogoča približevanje ocene kar najbolj dejanskemu prispevku delavca. Ocenjevanje delavčeve osebnosti pod nobenim pogojem ni sprejemljivo.

8. Stimulirati je treba vse oblike ustvarjalnosti, ki se porajajo v okviru stalnih zadolžitev ali pa izven njih, ne glede na pomembnost ali stroko. Ustvarjalnost ne smemo nagajevati na podlagi vloženega dela, temveč na podlagi rezultatov tega dela, ki se vrednotno izražajo v večjem dohodku.

9. Delež osebnega dohodka delavca iz minulega dela je potrebno opredeliti tako, da bo odvisen od višine čistega dohodka, ki je namenjen za akumulacijo in od uspešnosti naložb. Pri tem pa je treba upoštevati načelo, da si lahko delavec prisvoji delež osebnega dohodka iz minulega dela šele tedaj, ko se z aktiviranjem vloženih sredstev začne ustvarjati in deliti dohodke. Delavec je upravičen le do tistega deleža osebnega dohodka iz minulega dela, ki izvira iz povečanega dohodka, ki je plod naložbe, v kateri je delavec sodeloval s svojim deležem.

Kako lahko z vidika posvetovanja ocenjujemo sistem nagajevanja v železarni Jesenice? Na posvetovanju so bili predstavljeni izbrani sistemi nagajevanja v Sloveniji. Med te se naš ne more prištevati. Mnogi razpravljalci pa so postavljali takšna vprašanja v auditoriju, ki so v Železarni že lep čas rešena. Lahko bi celo dejali, da so v večini take delovne organizacije, v katerih je sistem nagajevanja bolj oddaljen od načela delitve po delu kot v naši železarni. To pa ni razlog, da ne bi naš sistem uspešno spreminjali, ga dopolnjevali, usklajevali z zakonom o združenem delu in širšimi samoupravnimi splošnimi akti in ne nazadnje s priporočili sindikata ter težnjami večine železarjev, ki zahtevajo stimulativno nagajevanje. Razvid del bo prva velika stopnica na tej poti.

Rafko Penič

OD 1. NOVEMBRA DALJE ...

(Nadaljevanje s 1. strani)

predelnici je prikazano, kakšne so razlike v odmeri posebnega nadomestila po stari in novi lestvici.

Letni čisti prihodek oz. dohodek	Posebno nadomestilo s faktorjem ustv. sposob. 0,7				Razlika din
	Po starem din	%	po novem din	%	
20.000,00	1.680	8,4	2.135	10,7	455,00
50.000,00	3.850	7,8	5.075	10,1	1.225,00
75.000,00	5.425	7,2	7.350	9,8	1.925,00
100.000,00	6.650	6,6	9.625	9,6	2.975,00
150.000,00	8.750	5,8	13.825	9,2	5.075,00
200.000,00	10.500	5,3	18.025	9,0	7.525,00
300.000,00	13.300	4,4	25.025	8,3	11.725,00
500.000,00	18.900	3,8	34.825	7,0	15.925,00
700.000,00	23.100	3,3	40.425	5,8	17.325,00

Tudi nova razpredelnica za določanje faktorja ustvaritvene sposobnosti je bolj razumljiva in omogoča bolj natančno izbiro. Upamo, da bodo gornje spremembe in dopolnila

v veliko pomoč odborom za gospodarstvo v TOZD pri nadaljnjem razvijanju množične inventivne dejavnosti v Železarni.

Tone Strajnar

NAREDIMO LAHKO TUDI DOMA!

(Nadaljevanje s 1. strani)

nekega bistvenega dela, potrebnega za delovanje stikala.

Ko smo ugotovili, da ne moremo več čakati na dobavo tega dela od tovarne, smo sami pričeli iskati možnost, kako premostiti problem. Obrnili smo se na razna naša podjetja, če bi lahko izdelala nam zelo nujno potreben sestavni del stikala (gre za posebno tesnilo v sklopu hidravlike visokega pritiska 350 kg/kv. cm. Po neuspešnih poskusih nekaterih izdelovalcev podobnih izdelkov se je pri nas nekdo spomnil, pred leti v dnevniku DELO objavljenih člankov (celo polemik) o neki inovaciji pri izdelovanju tesnil v železarni Jesenice.

In res. Končno smo prišli do pravega naslova: ŽELEZARNA JESENICE TOZD Remontne delavnice SRD odd. HIP in imena Viktor Jan.

Po dogovoru z vodstvom te temeljne organizacije smo prišli v stik s strugarjem specialistom Viktorjem Janom. Z njimi smo se pogo-

vorili o tehničnih zahtevah nam zelo, zelo nujnega tesnila. Že po razgovoru smo bili prepričani, da bomo za nas zelo pereč problem končno rešili. In res. Tesnila, ki nam jih je izdelal so prestala vse preizkuse in se v obratovanju odlično obnesejo.

Mi ne vemo, kako ima tov. Jan urejeno glede inovacijskih priznanj v železarni Jesenice, vemo pa dobro koliko je nam pomagal pri rešitvi naših problemov.

Menimo, da je danes v času, ko celotna družba vlaga velike napore za izravnano zunanje trgovinske bilance, potrebno dati priznanje kolektivom kot tudi posameznikom, ki s svojim znanjem prispevajo k temu.

Hvala tovarišem iz TOZD REMONTNE DELAVNICE, SRD ODDELEK HIP in VIKTORJU JANU.

DRAVSKE ELEKTRARNE
MARIBOR
TOZD ELEKTROPRENOS
PODLOG

Sodelavci iz delovne skupnosti za kadrovske in splošne zadeve ter informiranje v središču starega mesta Prage (Foto Irena Kučina)

DOBRO PLANIRANJE IN RAZVEJANA INVENTIVNA DEJAVNOST, PREDPOGOJ ZA RAST PRODUKTIVNOSTI

(Nadaljevanje s 1. strani)

Iz teh nekaj uvodnih misli je jasno, da v Železarni na Jesenicah vsake leto dovolj zgodaj pristopimo k pripravi plana za naslednje leto. V skladu z načeli, ki izhajajo iz sprejetih samoupravnih sporazumov, statutov temeljnih organizacij in delovnih skupnosti Železarn ter zakona o temeljnih sistema družbenega planiranja, smo v Železarni začeli s pripravo plana za leto 1979 že v avgustu, ko smo na osnovi ocene gospodarskih gibanj in ciljev sprejetih v srednjeročnem planu izdelali preliminarni plan za leto 1979. Vseboval je okvirne količine in vrednosti za naslednje leto, upoštevali pa smo že tudi predvideno aktiviranje novih investicij. Pri sestavi preliminarne plana so v veliki meri sodelovali vodje TOZD in člani poslovnega odbora Železarn, kar je pripomoglo k njegovi realnosti. O predlogu plana bomo razpravljali na zborih delavcev v TOZD in DS, ker želimo, da ima sleherni član našega kolektiva možnost vplivati na njegovo dokončno vsebino.

Železarna Jesenice je v prvih po-vojnih letih proizvajala 60 % jugo-slovske proizvodnje jekla. Danes je ta odstotek mnogo manjši – le 18 % kljub temu, da se je proizvodnja jekla na Jesenicah podvojila pri istem številu zaposlenih.

Z doseženimi rezultati pa železarji še nismo zadovoljni, posebno aktivisti sindikata ne, kajti prepričani smo, da s takim strokovnim poten-cialom kot ga v železarni Jesenice imamo, moramo dati družbi nekaj več.

Tu predvsem mislim na rezerve, ki jih prav gotovo imamo pri boljšem izkoriščanju proizvodnih naprav in delovnega časa. Nadalje moramo izboljšati organizacijo dela, predvsem pa moramo dosledno izvesti zastavljeno akcijo sindikata železarni Jesenice na področju inventivne dejavnosti, ki jo železarji že nekaj let dobro vodimo, saj smo dosegli v letu 1975 že 2,5 milijarde letnega prihranka. To nas ni uspavalo, hoteli smo več v sami Železarni, v SOZD SZ in ne nazadnje tudi izven Železarn.

To nam ni v celoti uspelo, posebno ne, da prenesemo inventivno dejavnost v delovne organizacije na nivoju občine Jesenice. Premalo je čuta odgovornosti posameznikov v poslovodnih strukturah, ki imajo velik vpliv na odločitve pri razvijanju inventivne dejavnosti in tudi na investiranje dobro utemeljenih tehničnih izboljšav. Posebno se to odraža v manjših delovnih organizacijah, da do tega nimajo dovolj razumevanja. Zato menim, da 9. kongres Zveze sindikatov Slovenije mora zavzeti v svojih sklepih ostrejšo mere proti vsem zaviralcem inventivne dejavnosti. Le z ostrejšimi ukrepi proti posameznikom, ki so v manjšini, v večini primerov pa odločilno zaviralno vplivajo na razvoj inventivne dejavnosti, bomo uspeli premagati tudi ta problem. Mi moramo prenesti miselnost do slehernega člana naše družbe, da se z razvojem tehnike, kultiviranostjo ljudi in primerno motiviranostjo število inovacij povečuje. V danem trenutku en rešen problem, ustvari najmanj enega novega. Moramo izhajati iz spoznanja, da nobena rešitev problema ni tako popolna, da ne bi zanj mogli pozneje najti še boljše rešitve. Vemo tudi, da sproščena ustvarjalnost čim večjega števila kreativnih ljudi vpliva na produktivnost slehernega naroda in poganja gospodarstvo dežele naprej. Zato menim, da napredek ne more biti več samo problem nekaj mislecev na inštitut in v industriji, ampak moramo v smislu napredka delovati vsi, začeni od državnega vodstva do pomožnega delavca v proizvodnji oz. delovni organizaciji.

Ce nam bo uspelo v prihodnosti, da bodo ustvarjalne sile družbe motivirane za hitrejši razvoj, lahko z zaupanjem zremo v bodočnost. Novatorji železarji ugotavljamo, da smo trenutno v inovacijski aktivnosti omejeni v dve smeri motiviranosti, v družbeno afirmacijo avtorjev predlogov z objavljanim v tovarniškem glasilu in s poudarkom na priznane odškodnine novatorjem.

Finančna plat motiviranosti je po Herbergovi lestvici šele na dvanajstem mestu po rangi vpliva, zato je prav, da vemo, da vse možnosti motiviranja niso izčrpane. Novatorji, sindikalni delavci se tega prav gotovo dobro zavedamo. Zavedamo se, da je zaostanek tehnološkega napredka najhujše, kar se nam lahko zgodi kot samoupravni socialistični družbi. Zato je naša prisotnost še toliko bolj potrebna, da pospešujemo inventivno dejavnost od majhnih racionalizacij pri konkretnem delu do temeljnih raziskav in odkritij. Istčasno se pa moramo boriti z vsemi sredstvi proti posameznikom, ki so vedno pripravljeni nastaviti coklo, posebno če gre za predlog neposrednega proizvajalca. Zato je naša na-

loga, da tudi te posameznike prepričamo, da živimo v obdobju ogromnih sprememb v tehnologiji in znanosti, in da je bistvo uporabljanja novih dosežkov le v takojšnji in čimširši eksploataciji.

Ce smo le malo aktivni v inovacijski dejavnosti dnevno ugotavljamo, da svet danes brez izjeme trguje z znanjem in tehnologijo, kar predstavlja 60 % izvoza. Zavedamo se, da kdor se iz tega sistema izloči, ali pa je med zadnjimi člani, je dokončno izločen iz kroga razvitih narodov in držav. Na žalost lahko trdimo, da se s temi problemi srečujemo vse preveč v naši družbi. Priče smo drobnjarskega obravnavevanja tehničnih in tehnoloških dogajanj in ljudi, ki se s tem ukvarjajo ter celo negacijo formalnih institucij, ki so nosilci in izvajalci transfera in razvoja tehničnega znanja in bogastva. Teh primerov ne mislim posploševati, vendar mi ni razumljivo, da se kljub sprejeti resoluciji na XI. kongresu ZKJ ter dokumentom izpred tega obdobja, ki opredeljujejo aktualne probleme razvoja tehnoloških inovacij, še vedno najde nekdo, da negira ustvarjalnost inovacij in novatorstvo na sploh. V isti sapi pa uporablja vse sile za opravičila nedoseganja sprejetih planskih obvez namesto, da bi iskali možnosti za boljše delo, boljše organizacijo dela, izkoriščanje zmogljivosti naprav in delovnega časa. Tu so vse naše skrite rezerve in na tem področju je naša prisotnost še kako potrebna.

Ob tem opozarjam na govor Edvarda Kardelja, 17. februarja 1977 na Ekonomski fakulteti v Ljubljani, kjer je med drugim dejal:

»V negativni smeri tu delujeta predvsem dva dejavnika. Prvi je nekakšen konservativni empirizem naše prakse, ki je zaviralna cokla tako za razvoj socialističnih in samoupravnih proizvodnih družbeno ekonomskih in političnih odnosov kakor tudi za razvoj tehnologije, organizacije dela, planiranja itd. Takemu konservativnemu empirizmu znanost ni potrebna. Vzdržuje to, kar ima in se vztrajno drži polzevih korakov razvoja, največkrat predvsem pod vplivom tujih izkušenj, ki so po navadi, ko jih sprejme, že zdavnaj zastarele.

9. kongres ZSS

Mislim, da poleg drugih dejavnikov na obstanek in krepitev take konservativne empiristične miselnosti in prakse delujejo še močno prisotni ostanki nekakšne profesionalne cehovske miselnosti. Zaradi te miselnosti človeka in njegovo delo ter ustvarjanje se vedno ocenjujejo predvsem po njegovih formalnih kvalifikacijah, premalo pa po dejanskih rezultatih njegovega dela in ustvarjalnosti. Pa čeravno vemo, da zaradi same kvalifikacije rezultati dela in ustvarjanja niso isti pri vseh nosilcih te kvalifikacije.

Kakorkoli analiziramo, razpolagamo z ustreznimi in zadostnimi sistemskimi in formalnimi rešitvami, ki pa jih ne izvajamo dosledno. Glavni vzroki so verjetno v slabem spoznavanju ekonomskih zakonitosti, iz katerih sledijo navedeni empiristični konservativizem in odpori. Lahko smo prepričani, da ne med neposrednimi proizvajalci.

Poudarim naj, da težko najdemo primer, da bi bila ideja neposredne proizvodnje studiozno obdelana v raziskovalni sferi, vse preredki so taki primeri, pa čeprav jih nekaj je. Ob vsemogočih analizah in planih pa v gospodarskih planih občin ali sancijskih načrtih le redko zasledimo predvidevanja in plane napredka tehnološkega razvoja. Če pa že ti so, jih ne zasledujemo, kako se izvajajo in ostanje največkrat nerealizirani. V tem vidimo dokajšnjo nerazgledanost, ali celo zaviralno delo raznih načrtovalcev, čemur bomo napravili konec le s sistemsko povezavo vseh zainteresiranih in v začetku celo s krmiljenjem inovacijskih procesov, posebno v tistih delovnih organizacijah, ki na tem področju v vseh po-vojnih letih niso ničesar naredile, čeravno vsa leta predsedujejo na najvišjih mestih eni in isti ljudje. Sindikalni delavci – novatorji glede tega ne nasprotujejo tudi nekaterim tršim prijemom ter z večjim pozivanjem na odgovornost pred družbo.

Ne moremo se več zadovoljevati samo z zaključki in različnimi izgovori, opravičili o neizpolnjevanju sprejetih planskih obvez in načrtov. Vprašati se moramo, zakaj in kdo so tisti, ki neodgovorno zavirajo razvoj ter jim predočiti težo že sprejetih in obvezujočih preje omenjenih dokumentov.

Mislim, da nima smisla ponavljati že znanih in sprejetih smernic ter priporočil sindikata. Današnji trenutek je primeren za določitev odgovornosti za izvajanje, za kar se posebno neposredni proizvajalci – novatorji – člani sindikata zavzemamo ter se pri tem ne smemo ustaviti niti pred izvajanjem sankcij proti zaviralcem, ki nam jih konkretna praksa vsakodnevno kaže. Pri tem se

zavzemamo za nekatere konkretne predloge in predlagamo, da pridejo v zaključke 9. kongresa Zveze sindikatov Slovenije:

1. Vsi sancijski in družbeni načrti morajo vsebovati programirane inovacijske koristi in efekte ter rezultate načrtovanega razvoja množične inventivne dejavnosti.
2. Vsaka OZD mora imeti razvito sistemsko shemo razvoja raziskovalne ter množično inventivno dejavnost povezano v zaključeno celoto po samoupravni in vodstveni liniji.
3. Vsaka TOZD oz. OO sindikata je nosilec in pobudnik ustanovitve novatorskega aktiva v TOZD.
4. Inovacijski dohodek se naj v celoti šteje kot zmanjševanje stroškov proizvodnje ter TOZD z njim razpolaga brez družbenih davčnih posegov.
5. Eden od pogojev pri izbiri vodilnih kadrov mora biti konstruktiven in pozitiven odnos do množične inventivne dejavnosti.
6. Zaviranje inovacijskih procesov se obsodi kot odpor proti razvoju samoupravljanja.
7. Novatorje moramo na vse možne načine tako materialno kot moralno stimulirati za boljše in večje dosežke ter jim omogočiti izvajanje zamisli, jih pri tem podpirati in jih upoštevati kot avantgardni del delavskega razreda.

OBVESTILA KOLEKTIVU – OBVESTILA KOLEK

DEŽURNI ZA VZDRŽEVANJE V ŽELEZARNI

DATUM:	DNEVNI:	NOČNI:
PONEDELJEK – 6. 11.	POGAČAR KAREL	STARE BRANKO
TOREK – 7. 11.	SLIVNIK ALOJZ	MARKEŽ VALENTIN
SREDA – 8. 11.	NOVAK FRANCI	PEZDIRNIK JOŽE
ČETRTEK – 9. 11.	ISKRA BRANE	NEČIMER FRANC
PETEK – 10. 11.	ROTAR VINKO	SVETINA BOGOMIR
SOBOTA – 11. 11.	RAVNIK JOŽE	KAVČIČ IVAN
NEDELJA – 12. 11.	TRONTELJ MARJAN	KOVAČ JANEZ

Telefon dežurnega za vzdrževanje v železarni je: 358
vezni telefon je: 410

Na redne delovne dni dela dnevni dežurni od 14.00 do 18.00 ure
nočni pa od 18.00 do 6.00 ure

Na proste sobote, nedelje in praznike dela: dnevni dežurni od 6.00 do 18.00 ure
nočni pa od 18.00 do 6.00 ure

Predaja poslov se izvede v sobi tajništva vzdrževanja št. 5 v upravni stavbi TOZD Vzdrževanje.

SLUŽBA OBRATNE AMBULANTE

V dneh od 6. do 11. novembra bodo delale naslednje obratne ambulante: dopoldan: III. in IV. obratna ambulanta – dr. med. Želimir Cesarec, popoldan: I. obratna ambulanta – dr. med. Branimir Čeh in II. obratna ambulanta – dr. med. Vesna Furlan-Zidar.

V soboto, 11. novembra, samo dopoldan I. in II. obratna ambulanta – dr. med. Branimir Čeh.

V zobni ambulanti: dopoldan: II. zobna ambulanta – dr. stom. Alojz Smolej.

V torek, 7. novembra, in v četrtek, 9. novembra, od 13. do 19. ure dodatno za Železarno II. zobna ambulanta – dr. stom. Alojz Smolej.

Popoldan: II. zobna ambulanta – dr. stom. Alojz Smolej.

V soboto, 11. novembra, samo dopoldan II. zobna ambulanta – dr. stom. Alojz Smolej.

Ordinacijski čas dopoldan od 6.30 do 13. ure, popoldan od 13. do 19.30. V soboto samo dopoldan od 6.30 do 13. ure.

Na osnovi sklepa odbora za delovna razmerja TOZD Strojne delavnice z dne 19. 10. 1978 in v skladu s samoupravnim sporazumom o medsebojnih razmerjih in odgovornosti delavcev v TOZD dajemo

OBJAVO

za proste delovne naloge
7523 U-5 vodja konstrukcijske delavnice 18. ktg. 1 oseba

Za opravljanje delovnih nalog se zahteva:

1. Visoka ali višja izobrazba strojne ali organizacijske smeri ter 5 let delovnih izkušenj v operativni vzdrževanju ali konstrukcijske dejavnosti.
2. Ustrezne moralno politične kvalitete in ustrezen odnos do samoupravljanja.

Kandidati naj pošljejo prijave z dokazili o izpolnjevanju pogojev v roku 15 dni po objavi na kadrovski sektor, z oznako za TOZD Strojne delavnice.

Posebne prijavnice dobite pri personalkah TOZD, kadrovskih ali v sprejemni pisarni kadrovskega sektorja.

KOLIKŠNA JE ODSOTNOST ZARADI NEGE DRUŽINSKEGA ČLANA

Glede na to, da je skupna bolezenska odsotnost, tako v breme TOZD, kakor tudi v breme zdravstvene skupnosti v porastu, smo v letu 1978 namenili temu problemu razmeroma dosti časa, tako na sejah izvršnega odbora skupščine zdravstvene skupnosti, kakor tudi na sejah skupščine. Razen tega je bil tudi organiziran posvet z zdravstvenimi delavci – zdravniki splošne medicine in predstavniki večjih delovnih organizacij.

V vseh razpravah je prevladovalo mnenje, da odstotek bolezenske odsotnosti, povečuje tudi odsotnost zaradi nege obolelih članov družine. Pri odsotnosti zaradi nege družinskega člana, gre nadomestilo iz sklada zdravstvene skupnosti. Ker v vseh razpravah nismo imeli na voljo natančnih podatkov, je bil na četrti redni seji izvršnega odbora sprejet

sklep, da se na prihodnjo sejo predložijo natančni kazalci. Predložene podatke je izvršni odbor obravnaval na svoji šesti redni seji ter sprejel sklep, da se podatki prek Železarja posredujejo zavarovancem.

Iz podatkov, ki zajemajo obdobje osmih mesecev, je razvidno naslednje:

Mesec	Število izostankov			Povprečni % staleža/odsotnost		
	moški	ženske	skupaj	moški	ženske	skupaj
Januar	98	498	596	0,04	0,35	0,15
Februar	76	570	646	0,03	0,43	0,17
Marec	154	806	960	0,06	0,53	0,23
Januar – Marec	328	1874	2202	0,04	0,44	0,19
April	128	826	954	0,05	0,60	0,25
Maj	140	657	797	0,05	0,44	0,19
Junij	153	444	597	0,05	0,31	0,14
April – Junij	401	1927	2328	0,05	0,45	0,19
Januar – Junij	729	3801	4530	0,05	0,44	0,19
Julij	164	462	626	0,06	0,32	0,15
Avugst	79	396	475	0,03	0,26	0,11

Iz razpredelnice je razvidno, da odsotnost z dela zaradi nege družinskega člana ne predstavlja v celotni odsotnosti take udeležbe, kakršno

smo si predstavljali. Posebno pa izstopata mesec marec in april, kar je posledica večje obolevnosti, posebno otrok zaradi prehlada. Toda kljub

temu zelo malo ta odsotnost povečuje skupno odsotnost, saj v poprečju predstavlja komaj 0,19 % celokupne odsotnosti, ki je v devetih mesecih naslednja:

V breme organizacij združenega dela (poprečni odstotek na stalež): nesreče pri delu – 0,24 %; bolezní – 2,83 %; skupaj – 3,07 %.

V breme zdravstvene skupnosti: nesreče pri delu – 0,23 %; bolezní, nega – 2,05 %; skupaj – 2,28 %. Skupaj je v devetih mesecih znašala poprečna odsotnost zaradi nesreč pri delu 0,47 %; zaradi bolezní oziroma nege – 4,88 % in skupaj – 5,35 %.

Glede na veliko zmanjšanje odsotnosti zaradi nege v mesecu juliju in avgustu, kar je verjetno pogojeno z dopusti in nenazadnje tudi z zmanjšanjem odstotka nadomestila OD, ki je po sklepu obeh zborov skupščine začel veljati z mesecem julijem, ali bolje rečeno, z uveljavitvijo samoupravnega dogovora o pravicah in obveznostih iz zdravstvenega varstva. Ta samoupravni dogovor je bil sprejet na osnovi široke razprave tako v organizacijah združenega dela, kakor tudi krajevnih skupnosti.

Iz prikaza odsotnosti zaradi nege je razvidno, da je še vedno žena tista, ki v glavnem koristi bolezensko odsotnost zaradi nege, čeprav imamo moški isto pravico.

Stane Torkar

SAMOUUPRAVNI ORGANI V PRETEKLEM TEDNU

TOZD Valjarna debele pločevine

20. SEJA ODBORA ZA DELOVNA RAZMERJA

Predsednik Ivan Malej je 24. oktobra sklical 20. redno sejo odbora za delovna razmerja TOZD Valjarna debele pločevine. Po pregledu sklepov zadnje seje so ugotovili, da so bili izvršeni, razen sklepov, ki so dolgoročnega značaja in so v izvajanju.

Obravnavali so poročilo o gibanju zaposlenosti delavcev v TOZD ter poročilo o bolezenski odsotnosti v mesecu avgustu. Skupna odsotnost je znašala 20,9 %. Največji del odpade na redne dopuste – 12,6 % in bolezensko odsotnost 6,4 %. Glede bolezenske odsotnosti v avgustu je

bil odbor mnenja, da je sorazmerno visoka, vendar gre na račun delavcev, ki so že dalj časa bolni ter ne izstopa iz povprečja Železarne.

Potrdili so sprejem štirih novih delavcev in enakemu številu delavcev premestitve.

Odbor je odobril dve izredno plačani odsotnosti ter sprejel sklep, da

se zaradi pogostih službenih izhodov izstavi stalna propustnica tov. Berčiču.

Obravnavali so tudi članek v Železaru št. 38 z naslovom Medsebojni odnosi, ali kako dolgo se protekcionarstvo in privatizacija.

Obravnavali so tudi zapisnike sestanka SDS – Resman, ki je bil sklican z namenom, da se v samoupravnih delovnih skupini stvari razčisti in odnosi uredijo.

Na osnovi zapisnika SDS in razprave je odbor ugotovil, da vse obtožbe niso resnične in so napisane zelo dvomljivo. Iz zapisnika je razvidno tudi, da je SDS izrekla tov. Resmanu polno zaupanje in ugotovila, da kot delovodja v redu izpolnjuje svoje delovne naloge.

Napake, ki so se pojavljale v imeni in očitano familiarnost bo treba odpraviti, zato je odbor sklenil, da se tovarišica, ki je bila omenjena v članku premesti iz delovnih nalog pomočnik vodja Sack škarij na delovne naloge avtogenskega rezalca.

S postavitvijo novega sektorja konec leta 1978, bo rešen problem nočnega dela žena na teh napravah in tako bo poleg žena, ki že sedaj delajo na sektorjih, tudi tovarišica omenjena v obravnavanem članku, prešla na dvozmensko delo.

Delovne naloge pomočnik vodja Sack škarij so namenjene za invalide, zato je nesmiselno, da je v popisu delovnih nalog navedena pomoč pri menjavi nožev, ki so težki okoli 100 kg. Odbor za delovna razmerja je naročil vodji TOZD, da to uredi in na naslednji seji poroča kdo bo pri menjavi nožev pomagal vodju Sack škarij.

I. S.

Prebod na SM peči

TOZD Hladna valjarna Jesenice

19. SEJA ODBORA ZA DELOVNA RAZMERJA

Odbor za delovna razmerja v TOZD HVJ je imel 24. oktobra pod predsedstvom Alojza Urbanca svojo 19. redno sejo, na kateri so poleg pregleda sklepov obravnavali še devetmesečno poročilo o gibanju zaposlenosti v TOZD HVJ in kadrovske problematiko.

Ugotovili so, da potrebe po novih delavcih še vedno niso rešene, kar pa je vzrok v splošnem pomanjkanju delovne sile v Železarni.

Člani odbora so bili seznanjeni z devetmesečnim poročilom o gibanju zaposlenosti v TOZD HVJ. Iz poročila je razvidno, da je bil plan zaposlenosti v letu 1978 237 delavcev, po prečni stalež v devetih mesecih je bil 230 delavcev ali 97 % na plan, kar je

za 1,5 % več kot v istem obdobju lanskega leta. Delovno razmerje je sklenilo 41 delavcev ali 64 % več, oziroma delovno razmerje je prekinilo 33 delavcev ali 66 % več kot v letu 1977.

Povečalo se je število prekinitev delovnega razmerja na izjavo in sicer je prekinilo delo 13 delavcev ali 160 % glede na enako obdobje lani. Odsotnost z dela se je v primerjavi z devetimi meseci 1977 zmanjšala za 0,88 %. Razveseljivo je to, da se je zmanjšala odsotnost do 30 in nad 30 dni.

Rahel porast odsotnosti je bil pri koriščenju rednega letnega dopusta, neplačanega dopusta in zaradi orožnih vaj. Zaskrbljujejo pa je porast zaradi izostankov z dela.

Obravnavali so gibanje zaposlenosti v mesecu septembru, razporeditve na delovna mesta in odobrili izredno plačani dopust dvema hokejistoma. Glede izredno plačanega dopusta so bili mnenja, da se delavcu, ki neopravičeno izostane z dela, ne sme odobriti izredno plačanega dopusta. Ravno tako ne more kadrovskega sektorja odobriti izredno plačanega dopusta brez predhodne odobritve vodstva TOZD ali odbora za delovna razmerja.

Člani odbora so bili mnenja, da bi bilo potrebno v oddelku notranjega transporta v HV odpreti novo delovno mesto avtoelektričarja, zato so sprejeli sklep naj organizacijski oddelek prouči možnosti ali naj predlaga drugo rešitev.

A.

17. SEJA ODBORA ZA DELOVNA RAZMERJA

Odbor za delovna razmerja TOZD Elektrode je imel 25. oktobra 17. redno sejo, ki jo je vodil predsednik Janez Zaveljčina.

Ob začetku seje so sprejeli poročilo o izvrševanju sklepov zadnje seje in ugotovili, da so vsi sklepi izvršeni, le sklep o usposobitvi plaščevalcev za četrto plaščevalno linijo še ni izvršen in bodo zaradi tega nastopile težave, ker je za opravljanje del plaščevalca potrebnost daljše priučevanja.

Sprejeli so poročilo o zaposlenosti v TOZD za mesec september. Skupna odsotnost je v tem mesecu znašala 19,8 %, od tega je bilo 9,3 % bolezenske odsotnosti. V porastu je odsotnost zaradi neupravičenih izostankov. Pri tem so ugotovili, da neupravičeno izostajajo od dela vedno isti delavci. Potrebni so učinkovitejši ukrepi kot so opomini. Ker je še okrog 20 % neizkorišče-

nega letnega dopusta je odbor priporočil, da se del dopusta koristi že v mesecu novembru.

Potrdili so sprejem štirih sodelavcev, ki so v mesecu septembru pridobili lastnost delavca v TOZD in potrdili prenehanje delovnega razmerja enemu delavcu, ter premestitev dveh delavcev.

Sklenili so, da se interno v TOZD opravijo dela in naloge za štiri rezalke, ki bi se usposobile za nadomestovanje odsotnih delavk.

Obravnavali so prošnje za sprejem delavcev v TOZD. Ena prošnja so ugodno rešili, dve pa odklonili.

Odobrili so izredno plačan dopust Vojki Mihelič in Marjanu Kejžarju za športno dejavnost.

M. S.

4. SEJA ODBORA SAMOUPRAVNE DELAVSKE KONTROLE

Odbor samoupravne delavske kontrole TOZD Elektrode je imel 4. redno sejo 25. oktobra, ki jo je vodil predsednik Vinko Pfajfar.

Pregledali so izvrševanje sklepov zadnje seje in ugotovili, da le eden od sprejetih sklepov ni dokončno realiziran.

Obravnavali so predlog pravilnika o organiziranju in delu samoupravne delavske kontrole v TOZD ter ga sprejeli brez pripomb. Pravilnik so predložili delavskemu svetu TOZD v potrditev.

Razpravljali so še o delovni in tehnološki disciplini v TOZD in ugotovili, da ni najboljša. Zadolžili so vodja TOZD, da se ustrezno ukrepa proti tistim, ki s svojim odnosom do dela in sodelavcev ustvarjajo nered in rušijo prizadevanje samoupravnih organov, vodstva in večine delavcev TOZD za čimboljše delovne uspehe in dobre medsebojne odnose.

M. S.

PREGLED SESTANKOV SDS

Minuli teden smo iz enajstih temeljnih organizacij in dveh delovnih skupnosti prejeli kar 93 zapisnikov s sestankov samoupravnih delovnih skupin. Takšno pogostnost v sestajanju delovnih skupin zadnje čase narekuje zahteva po pravočasnem oblikovanju smernic planov TOZD in Železarne za prihodnje leto (kar 82 SDS, od 88-tih, ki so nam poslale zapisnike, je obravnavalo smernice plana za leto 1979) pa tudi težnja, da bi izpolnili proizvodne in poslovne načrte za letošnje leto. Zato so ocene devetmesečnega poslovanja, pregled rezultatov dela zadnjih mesecev in ukrepi za zadnje četrtletje za delovne skupine v tem trenutku prav tako aktualne teme kot smernice. Skupine so se razen tega sestajale tudi zaradi ocenjevanja delovne uspešnosti posameznih delavcev, ponekod so imenovali nove ocenjevalce in razpravljale o ožji obratni problematiki. Posamezne skupine so s sestankov poslale tudi pozdrave kongresu slovenskih sindikatov.

Iz TOZD Jeklarna smo prejeli sedem zapisnikov s sestankov SDS. Na smernice plana so imele posamezne skupine pripombe, oziroma so predlagale določene ukrepe. V zvezi z obratno problematiko pa SDS staro železo 2 med drugim sprašuje, kje so vzroki, da pride toliko domačega izmečka med staro železo, hkrati pa pripominja, da bi morali biti izmečki pravilno signirani, da ne bi prihajalo do zmešnjave. Na SDS livna jama 1 je bilo govora o predčasnem zapuščanju delovnega mesta. SDS ponvičnega gospodarstva med drugim opozarja, da dve novi ponvici niti po devetih mesecih, odkar sta prispeli, še nist usposobljeni za uporabo, da vzdrževalna skupina slabo opravlja svoje delo ter predlaga nabavo dodatnega gorilca za boljše sušenje ponvic. Ta skupina, ki nam je poslala dva zapisnika, razen tega opozarja, da bo zaradi skorajšnje zime potrebno izolirati napeljavno mazuta za gretje ponvic. V Jeklarni sta dve skupini obravnavali tudi samoupravni sporazum o svobodni menjavi dela med delavci temeljnih organizacij in delovno skupnostjo skupnih služb slovenskih železar.

V TOZD Valjarna žice in profilov sta se sestali SDS obratovodstvo in SDS valjarna žice 2. Skupini sta ocenili, da so smernice plana realno načrtane. SDS valjarna žice 2, ki je razen tega obravnavala tudi izpolnjevanje delovnih ciljev, je v zvezi z njimi predlagala vrsto ukrepov. Postavlja pa tudi vprašanje, kakšne cilje si je postavilo vodstvo TOZD Vzdrževanje in kaj je storilo, da bi bilo v TOZD Valjarna žice in profilov manj zastojev.

V TOZD Valjarna debele pločevine se je sestala SDS adjutaza 2400-2. Skupina je obravnavala članek, objavljen v Železaru, dne 5. oktobra, ki se je nanašal na njihove medsebojne odnose in imenovala dva ocenjevalca delovne uspešnosti.

V TOZD Hladna valjarna Jesenice se je sestalo 13 SDS. Vse skupine so obravnavale smernice plana za leto 1979, rezultate devetmesečnega poslovanja in ocenile proizvodnjo v septembru. Ocene smernic plana se med skupinami delno razlikujejo. Omenimo naj na primer stališče SDS vodstvo TOZD, ki kljub temu, da so predlagane planske obveznosti za 3000 ton večje od srednjeročnega plana, meni, da so sprejemljive, ker obstoje možnosti za uresničitev in ker imajo tudi zagantirano tržišče. Na drugi strani pa stališče SDS hladna valjarna 1, ki meni, da so zaradi izrabljenosti strojev, velike odsotnosti dela in neizkušenosti mlajših delavcev, previsoko postavljene. SDS skladišče vložnega materiala v zvezi z planom opozarja, da iz štetila prihaja material, ki ne ustreza za nemoteno proizvodnjo. Dogaja se, da sta dva kolobarja tako sprijeta, da ju morajo poslati nazaj. Tudi žica iz Ženice ni dobro zvezana. SDS žarilnica 1 predlaga, da se za II. žarilca Monti peči nabavi močne električne škarje. Žarilnica 2 meni, da bo plan dosežen, če bo zadosti vložka. SDS žarilnica 3 ima, zaradi stanja postrojenja v hladni valjarni Jesenice, pripombo na program investicij Železarne. Skupina med drugim tudi meni, da se pripombe in predlogi zaposlenih premalo upoštevajo in prepočasno rešujejo. SDS lužilnica ni zadovoljna z odgovorom vodje TOZD v zvezi z osebnim dohodkom in obljubljenim dodatkom na deficitarnost. Prav tako meni, da zaradi slabih osnovnih delovnih pogojev niso utemeljene pritožbe glede kvalitete luženja. V zvezi z informacijo o proizvodnji v septembru in v minulih devetih mesecih, kaže omeniti, da je ta temeljna organizacija septembra, kljub zastojem na Demagu, preseгла plan za 12,8 % oziroma v devetih mesecih za 2,95 %.

Tudi v TOZD Žičarna je 13 samoupravnih delovnih skupin obravnavalo podobno tematiko. Medtem ko nekatere skupine na plan temeljne organizacije niso imele pripomb, pa so druge v glavnem poudarjale potrebo po dobavi kvalitetnega vložka. Proizvodni rezultati v septembru bodo v precejšnji meri pripomogli, da bo temeljna organizacija do konca leta v celoti izpolnila plan. V zvezi s kvaliteto problematiko oziroma zunanjimi reklamacijami (v tem mesecu so bile tri) pa ugotavljajo, da so vse posledice zamenjave materiala. Posamezne skupine so v zvezi s kvaliteto problematiko opozorile na nekatere subjektivne in objektivne vzroke in predlagale določene ukrepe. SDS žičarna II pa med drugim predlaga nabavo sesalca za prah za izboljšanje delovnih pogojev za delavke na Vac-žici. SDS patentirnica v zvezi s kvaliteto problematiko, ugotavlja, da zunanjih reklamacij resda ni bilo veliko, da pa je bilo v samem TOZD preveč žice blokirane. SDS pocinkovalnica 1 opozarja, da je pred vrati referendum o osnovah in merilih delitve osebnega dohodka in želi zvedeti kako je z otežkočenim dodatkom v pocinkovalnici.

V temeljni organizaciji Elektrode se je sestalo sedem samoupravnih delovnih skupin. Poleg smernic plana in poročila o proizvodnji v septembru so skupine obravnavale še informacije o ustavitvi proizvodnje dne 16. oktobra (od 14 ure do 22. ure) do katere je prišlo zaradi pomanjkanja surovin in ki jo je treba nadoknaditi z delom v prostih sobotah. Skupine

poudarjajo, da morajo odgovorne službe v bodoče pravočasno poskrbeti za surovine za proizvodnjo.

V Strojnih delavnicah je o smernicah plana razpravljala SDS strugarna valjev Bela, ki predlaga, da se vnese tudi plan valjev vročih valjarn. Skupina je kritično ocenila tudi disciplino na delovnem mestu.

V TOZD Remontne delavnice se je sestalo 16 SDS od katerih jih je 15 obravnavalo smernice plana za leto 1979. Posamezne SDS so volile tudi nove ocenjevalce delovne uspešnosti ali obravnavale sklepe samoupravnih organov in analizo izvajanja družbenega plana ter ožjo obratno problematiko. Posamezne skupine med drugim poudarjajo, da je potrebno pravočasneje skrbeti za potrebne rezervne dele in pravilno ravnanje s strojnimi napravami, opozarjajo pa tudi na pomanjkanje nekaterih profilov delavcev.

V TOZD Energetika so delovne skupine obravnavale v glavnem le smernice plana za leto 1979. Od sedmih skupin, ki so nam poslale zapisnike, je imela pripombo le SDS PIV energija 1 (da ni prikazano koliko dobi od prodanih plinov Železarne, koliko TOZD Energetika in koliko delovna organizacija Vodovod, ter da je v okviru smernic plana Železarne premalo prikazana investicijska dejavnost).

Iz temeljne organizacije Vzdrževanje smo prejeli sedem zapisnikov SDS. Tudi tu so skupine obravnavale pretežno le smernice plana za prihodnje leto. SDS vzdrževanje Jeklarna 1 in 2 ob smernicah opozarjata na iztrošenost naprav in na neurejeno skladiščenje rezervnih delov. SDS vzdrževanje Bela 1 in 4 pa opozarjata, da nezasedenost normativa zaposlenih delavcev lahko ogrozi izvajanje planskih nalog.

Iz TOZD Transport smo prejeli 13 zapisnikov. Sedem delovnih skupin je obravnavalo smernice plana. Sicer pa so se skupine v glavnem sestajale tudi zaradi ocenjevanja delovne uspešnosti.

Nekatere skupine so obravnavale tudi vprašanja bolezenske odsotnosti in opozorile na nekatera notranja vprašanja. SDS tovor ugotavlja, da so stroji ostareli in da jih je težko vzgigati. Zato predlaga, da se napravi vsaj ena zasilna streha. SDS predelava topilniških odpadkov pa ugotavlja, da je čimprej potrebno urediti vprašanje vzdrževanja separacije.

V delovni skupnosti za kadrovske in splošne zadeve ter informiranje so se sestale SDS kadrovskega sektorja, splošni sektor, oddelek splošne administracije in CPSI. Vse štiri skupine so obravnavale smernice plana za leto 1979 ter, z izjemo kadrovskega sektorja, ocenjevale tudi delovno uspešnost. SDS oddelek splošne administracije pa je podrobneje obravnavala tudi vprašanje bolezenske odsotnosti v oddelku in izrekla pohvalo 28-tim mladincem, ki so za preselitev arhiva Železarne opravili 445 ur prostovoljnega dela.

V delovni skupnosti za ekonomiko, TKR in novogradnje sta smernice za leto 1979 obravnavali SDS oddelek za študij dela in časa in SDS kontrola kvalitete. Slednja je obravnavala tudi poslovnik o delu samoupravnih organov v temeljnih organizacijah Železarne ter o referendumu ter problematiko nagrajevanja.

Center za proučevanje samoupravljanja in informiranje – Božidar Lakota

KULTURA IN MLADI

V ponedeljek, 25. oktobra se je na Jesenicah sestala komisija za kulturo, pri OK ZSMS Jesenice, na kateri so se pogovorili o organizaciji javne tribune, oziroma kulturne prireditve na temo »kultura in mladi«, ki bo predvidoma 17. novembra v gledališču Tone Cufar na Jesenicah. Na tej prireditvi bodo nastopili: folklorna skupina kulturno umetniškega društva Jaka Rabič Dovje-Mojstrana, mladinski pevski zbor osnovne šole Prežihov Voranc, mladinska skupina Izvir, člani DPD Svoboda France Mencinger Javornik Koroška Bela, dekleški pevski zbor iz Žirovnice in pianist Dejan Svetlin. Razen tega bodo pripravili tudi razgovor v dvorani s poslušalci

KRATKE NOVICE

Pred kratkim je komisija za idejno-politično delo, ki deluje pri predsedstvu občinske konference ZSMS na Jesenicah, organizirala razgovor o oddelčnih konferencah na srednjih šolah, ki so se ga udeležili delegati iz vseh srednjih šol v občini. Po zelo živahni razpravi lahko sklepamo, da se letos obeta drugačna vsebina oddelčnih konferenc po šolah.

Mladi iz krajevne skupnosti Plavž pripravljajo v počastitev dneva JLA kviz na temo JLA. Pomerili naj bi se mladi iz osnovnih organizacij na srednjih šolah ter mladi iz krajevnih skupnosti, delovnih in drugih organizacij ter vojakov.

Vsaka osnovna organizacija lahko prijavi poljubno število tričlanskih ekip, tekmovanje pa bo predvidoma v četrtek, 21. decembra na Jesenicah. Prijavitelj se najkasneje do 10. novembra na občinsko konferenco zveze socialistične mladine na Jesenicah. Gradivo za kviz predstavljajo zgodovinski učbeniki za srednje šole in brošura »Lepo mi pristaja partizanska bluza«, dobili pa ga bodo vsi prijavljeni tekmovalci. Zato ne odlašajte s prijavo, da boste lahko dobili gradivo pravočasno.

Razprava o kongresnih dokumentih je pokazala, da imajo mladi interes za klubsko dejavnost, ki pa v jeseniški občini skorajda ni razvita. Ker pa je za delo mladinskih klubov potrebno tudi določeno znanje, tega pa skoraj vsem primanjkuje, pripravljajo občinska konferenca ZSM Jesenice v sodelovanju z republiko konferenco ZSMS enodnevni seminar za klubsko dejavnost, ki bo 4. novembra.

Na njem bodo spregovorili o prostem času mladih, klubski dejavnosti, idejnopolitičnem delu v okviru te dejavnosti, disco klubih, plesni in gledališki dejavnosti, razvoju amaterske filmske umetnosti, likovni vzgoji, dejavnosti in ustvarjalnosti ter knjigi v klubu. Tudi za ta seminar sprejemajo prijave do 1. novembra.

Rk

oziroma gledalci in nastopajočimi. Pogovarjali pa se bodo predvsem o problemih vključevanja mladih v kulturno dejavnost.

Pred tem bodo v občini pripravili še vrsto prireditev in akcij. Tako razstavo del mladih likovnikov, ki so se odzvali na razpis na temo o mladih. Jeseniška knjižnica bo pripravila priložnostno razstavo o pisateljih od leta 1950 dalje. Tudi v knjižarni bodo pripravili priložnostno razstavo knjižnih del.

Pedagogi na osnovnih šolah pa vodijo akcijo za vključitev talentiranih likovnikov.

Razen tega se v občini pripravljajo tudi na poživitev folklorne dejavnosti in v jeseniški gimnaziji bodo vpisovali v folklorno skupino,

ki jo bosta vodila Jože Hočvar in Goroljub Redžić.

Z delom naj bi začel tudi mladinski pevski zbor, ki ga bo vodil Roman Ravnič. Naj ob tem še povemo, da je nova osnovna šola Tone Cufar na Plavžu prijazno odprla vrata in bosta folklorna skupina in mladinski pevski zbor lahko vadila v novi šoli. Vsekakor pohvale vreden primer.

Razen tega bodo tudi obnovili mladinske filmske matinee, ki naj bi bile vsake 14 dni v enem izmed jeseniških kinematografov. Letos naj bi v okviru teh matinej spregovorili o filmski vzgoji in predstavili posamezne filmske žanre.

Naj ob tem še povemo, da je tudi kinematografsko podjetje Jesenice pokazalo velik interes za filmske matinee.

Rk

Jesenški brigadirji so v avli skupščine občine Jesenice pripravili razstavo na kateri so prikazali nekaj svojih interesnih dejavnosti na raznih republiških in zveznih akcijah (Tekst in foto J. Rabič)

PREDSEDSTVO OK ZSMS O TEKOČIH NALOGAH

V četrtek, 26. oktobra je bila na Jesenicah seja predsedstva občinske konference zveze socialistične mladine, na kateri so se dogovorili o obiskih v osnovnih organizacijah ZSM v krajevnih skupnostih, na katerih so že, ponekod pa še bodo, spregovorili o rokovniku in pravilniku kandidacijskih postopkov ter o volitvah organov krajevnih skupnosti in krajevnih konferenc SZDL, ki bodo v prvi polovici decembra. Predvsem so mladi opozorili, da so roki izredno kratki in da je zato potrebna še toliko večja angažiranost. Mladi se morajo zavedati, da bodo s pravilnim kadrovanjem predlagali ljudi, ki bodo v naslednjih štirih letih nosili težišče odgovornosti za delo v krajevnih skupnostih. Dela in problemov pa je veliko, zato morajo svoj delež prispevati tudi mladi.

Na seji predsedstva so se mladi dogovorili tudi o obiskih po osnovnih organizacijah ZSM. Vsak član predsedstva je zadolžen za posamezne osnovne organizacije, ki naj bi jih redno obiskoval vsak mesec

enkrat. Tako bodo v mladinski organizaciji okrepili stike z osnovnimi organizacijami, saj bodo obiski članov predsedstva predstavljali tudi možnost za hitro reševanje posameznih problemov kot tudi za hitro informiranje o delu osnovnih organizacij.

Na seji so spregovorili tudi o predlogih za »Priznanje 22. decembra« ter o seminarjih za klubsko dejavnost in animatorje glasbene mladine, ki bosta 4. novembra.

Rk

OČIŠČEVANJE SMUČIŠČ NA VITRANCU

V torek, 17. oktobra, smo imeli učenci celodnevne osnovne šole Kranjska gora očiščevalno akcijo na Vitrancu. Že lansko leto smo izvedli dve očiščevalni akciji: Prvo smo imeli na smučiščih, kjer smo pobirali kamenje. Bilo ga je zelo veliko in treba je bilo kar pridno delati. Zato smo imeli pozimi pristo karto za smučanje.

Druga pa je bila, ko smo očistili del Martuljke in predel do začrtka Kranjske gore. Imeli smo veliko dela, vendar smo uspešno opravili to akcijo.

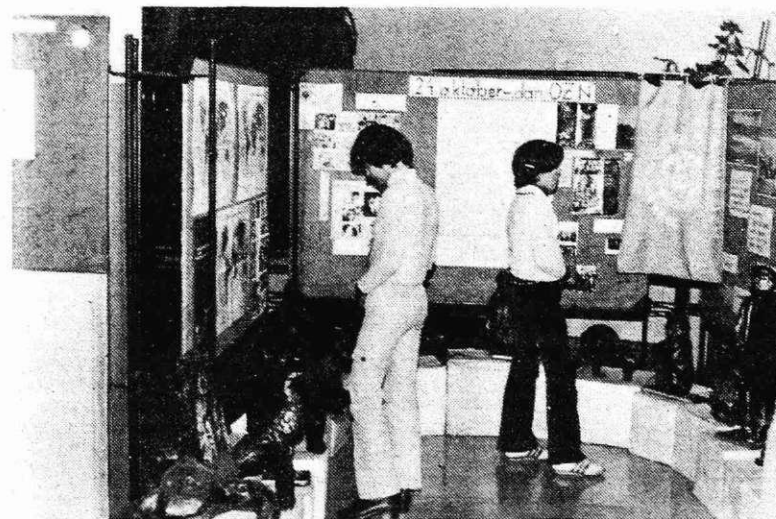
V torek ni bilo preveč ugodno vreme, toda kljub temu smo imeli akcijo. Najprej smo imeli dve uri pouka, nato pa malico in po malici smo odšli proti smučiščem. Na vrhu »Esa« smo se peljali s sedežnico. Na Brsnino pa so odšli učenci šestega razreda, da so pobirali kamenje.

Ko smo se pripeljali na vrh, smo odšli učenci petega razreda, sedmega razreda in učenke osmega razreda, čistit poseko, ki je bila polna vej. Pridno smo nalagali veje na kup, kjer smo jih nato zažgali.

Učenci osmega razreda pa so odšli na vrh Vitrancu, kjer so posekali odvečno grmičevje.

Tudi to akcijo smo uspešno končali.

Bojana Hlebanja – 7. a
ČOŠ Kranjska gora

Ob letošnjem dnevu OZN, 24. oktobra, so na osnovni šoli Prežihov Voranc uredili priložnostno razstavo (Foto J. Rabič)

TEHNIČNI FELJTON – TEHNIČNI FELJTON – TEHNIČNI FELJTON – TEHNIČNI FELJTON – TEHNIČNI

PORABA PLATINE NARAŠČA

V zadnjem času postaja poleg zlata na svetovnem trgu vedno dražja tudi platina... Njena cena, ki je bila vedno nekoliko višja od cene zlata, je danes narasla že na 265 dolarjev za unčo (31,1 g) medtem, ko se svetovna cena zlata giblje okoli 216 dolarjev za unčo.

V zadnjem času je vedno bolj opazna večja uporaba platine za nakit. Pri tem prednjačijo predvsem na Japonskem, katere predstavniki bodo letos kupili približno polovico celotne svetovne proizvodnje te kovine, ki se bo gibala okoli 2,4 milijona unč. Polovico te količine bodo predelali v nakit.

Tudi uporaba platine v industriji vedno bolj narašča. Posebno velja to za tehnologijo pri visoki temperaturi in pa za naprave, ki jih uporabljajo v zvezi z onesnaževanjem okolja.

Močno povečano porabo platine predvidevajo v ZDA po letu 1980, ko bo pričel veljati zakon o zaščiti ozračja pred izpušnimi plini avtomobilov. V napravi za spreminjanje sestave izpušnih plinov bo potrebna med drugim tudi platina.

Trije glavni svetovni proizvajalci platine Sovjetska zveza, Kanada in Južnoafriška republika, so letos nekoliko znižali proizvodnjo. V Kanadi je bil glavni vzrok nižja cena in s tem tudi nižja proizvodnja niklja, pri katerem je stranski proizvod tudi platina. Tudi Sovjetska zveza in Južnoafriška republika bosta proizvedli manj kakor lani, vendar vzroki niso znani. Skupno predvidevajo, da bo letošnja svetovna proizvodnja platine za 200.000 do 300.000 unč nižja kot v letu 1977. Pri tem pa je zanimivo, da je v istem obdobju narasla cena s 162 dolarjev na 265 dolarjev za unčo.

Zanimivo je, da se svetovna proizvodnja platine po letu 1974 ni bistveno spreminjala. Leto 1975 je nekoliko padla, nato

Pripravljenost je vedno
boljša kakor
golo pričakovanje...

Tito

STALNE ZALOGE HRANE V IZJEMNIH POGOJIH

TRANSPORT BLAGA DOMOV

Če tehtajo živila enotedenskega nakupa za štiričlansko družino 50 kg, tehtajo živila, ki jih kupimo za mesečno zalogo, približno 175 kg. Blago znesimo domov lahko le postopoma in s precejšnjim naporom. Zato ga raje prepeljemo na takšen ali drugačen način, npr.:

- v kombiju trgovine,
- na motorju ali v avtu,
- v velikih močnih košarah na kolesu ali mopedu,
- v vozičku ali otroškem vozičku,
- v vozičku za kupovanje.

POTREBNE PROSTORNINE ZA SKLADIŠČENJE OSNOVNE IN DOPOLNILNE ZALOGE ŽIVIL

Glede na trajnost in način shranjevanja delimo živila v tri skupine:

1. Hitro pokvarljiva živila, to so mleko, maslo, jajca, sveže meso, ribe, občutljivejša sadje in zelenjavo moramo hraniti v hladnem prostoru s temperaturo od 0 C do + 8 C. Takšno temperaturo najbolj konstantno vzdržuje hladilnik.

HLADILNIK

Hladilnik naj ima 40 do 50 litrov uporabne prostornine na osebo. Za štiričlansko gospodinjstvo potrebujemo 160 do 200-litrski hladilnik. Če ima hladilnik za gospodinjstvo ustrezno zmogljivost, lahko le-to kupuje meso, ribe, sadje in svežo zelenjavo enkrat tedensko.

KONZERVATOR

Sodobni hladilniki so opremljeni z dodatno omarico – konzervatorjem, ki dosega – 19 stop. C. V njem lahko nekaj mesecev hranimo vsa zmrznjena živila: zmrznjeno meso, zmrznjeno sadje in zelenjavo ter zmrznjene že pripravljene jedi. Za potrebe 4-članskega gospodinjstva bo ustrezal konzervator s prostornino 25 do 50 litrov

ZAMRZOVALNA SKRINJA

V njej zamrzujemo živila pri temperaturi – 30 stop. C. Zmrznjena živila lahko hranimo nekaj mesecev do enega leta. Zmogljivosti zamrzovalnih skrinj so od 100 in 200 litrov navzgor.

S konzervatorjem in zamrzovalno skrinjo se izognemo tedenskim nakupom svežih živil. Lastne pridelke zamrzujemo in uporabljamo, ko jih potrebujemo, če pa smo odvisni od tržišča, tedaj kupimo večje količine svežih sezonskih živil ob ugodnih priložnostih, tj. ko so najcenejša.

2. Pokvarljiva, vendar nekoliko trajnejša živila, kakor so mast, sir, kruh, olje, kis, mesne in zelenjavne konzerve ter krompir shranjujemo pri temperaturi od + 8 stop. C do + 12 stop. C. Takšni pogoji so v kleti, shrambi ali v vgrajeni omari z ventilacijo.

KLET

Klet je dragocen prostor za shranjevanje živil za zalogo. Opremljena mora biti s policami in s predali, kamor shranjujemo pijače in konzerve, ter z lesenimi letvastimi zaboji za krompir, jabolka itd.

VGRAJENA OMARA Z VENTILACIJO

Vgrajena omara sega od tal do stropa kuhinje. Globina vgrajene omare naj ne presega 60 cm, najprimernejša mera je 45 cm, širina omare pa se ravna po zahtevani prostornini. Če je v kuhinjsko omaro vključen hladilnik, potrebuje štiričlanska družina ventilirano omaro z dimenzijami 200 x 45 x 30 cm.

Povsod, kjer v opremo ni vključen hladilnik, služi ventilirana omara tudi za shranjevanje hitro pokvarljivih živil. Razporedimo jih vanjo takole: na dnu shranjujemo zelenjavo in krompir v posebnih prenosnih zabojčkih, koških ali košaricah za sprotno porabo. Tu so lahko še steklenice s kislom vodo in osvežujočimi pijačami. V višjem, ločenem predelu je na dnu prostor za kruh in čajno pecivo. Še boljše pa je, če to hranimo v predalu. Nad predali so police za posode z jajci, kuhanimi jedmi, za mast in podobno. Še višje hranimo mleko, smetano, sveže maslo in sveže meso, na najvišji polici pa konzerve in zaloge vložene sadija, zelenjave in sokov. Če 4-člansko gospodinjstvo nima hladilnika, potrebuje ventilirano omaro z dimenzijami 200 x 45 x 45 cm.

3. Špecerijo, prepečenec, kekse, razne vrste moke in podobna živila hranimo pri temperaturi nad + 12 stop. C, tj. tudi v navadni kuhinjski omari.

VIŠEČA OMARA BREZ VENTILACIJE

Za špecerijsko zalogo, ki jo shranjujemo pri + 12 stop. C, potrebujemo omaro z dimenzijami 60 x 20 x 70 cm. Ta omara visi nad glavno delovno površino za pripravljanje hrane. Podobna je sosednjim visečim omaram v kuhinji. Police razvrščamo po volji in po potrebah. Na posamične police shranjujemo predmete po višinah. V viseči omari shranimo moko, sladkor, riž, testenine itd.

NOVICE IZ SINDIKALNIH ORGANIZACIJ

PLAVŽ

V petek, 13. oktobra, je bila šest-najsta seja IO osnovne organizacije sindikata. Ob analizi izpolnjevanja sklepov so ugotovili, da so bili le-ti izpolnjeni, razen sklepa, ki obravnava program izletov. SDS so bile seznanjene s predlogom programa izletov, vendar nekatere izmed njih niso soglašale zaradi previsoke samoudeležbe.

Izvršni odbor je bil seznanjen tudi s predlogom občinskega sindikalnega sveta o imenovanju komisij za odlikovanja in priznanja. Takšno komisijo v TOZD Plavž že imajo in so jo le kadrovske nekoliko dopolnili.

V tretji točki dnevnega reda so obravnavali prošnje za dodelitev denarne pomoči. Denarno pomoč so odobrili osmim sodelavcem. Izvršni odbor osnovne organizacije sindikata bo IO sindikata Železarne predlagal naj obravnava in ugodno reši prošnjo sodelavcev Derviša Alagića in Nenada Kondića.

VALJARNA DEBELE PLOČEVINE

V četrtek, 12. oktobra, je bila osma seja izvršnega odbora osnovne organizacije sindikata. Seje se je udeležilo 12 članov, poleg njih pa še vodja TOZD, sekretar OO ZK in predsednik delavskega sveta.

Vodja TOZD je člane odbora seznanil s sprejetimi sklepi na 21. seji odbora za gospodarstvo pri DS Železarne ter s sklepi šeste seja izvršnega odbora sindikata Železarne, prav tako pa tudi s sklepi, sprejetimi na sestanku vodstva TOZD s predstavniki družbenopolitičnih organizacij in poslovnega odbora.

V TOZD bi morali opraviti naslednje naloge, da bi lahko dosegli boljše rezultate v letošnjem letu. Uvedli so delo na prostih sobotah na dopoldanski izmeni. Treba bo izboljšati delovno in tehnološko disciplino ter nadomestiti delavce, ki odhajajo iz TOZD. Razen tega bo treba zmanjšati zaostanke pri kvalitativnih naročilih in pospešiti montažo delovnih naprav, potrebne za kvalitetnejše delo. Druge TOZD in DS naj TOZD Valjarna debele pločevine zagotovijo zadostno količino vložka ter naročila, da bodo vse naprave polno zasledene. Prodajni oddelek naj preneša nekatera naročila elektro pločevine vezane na toplotno obdelavo, ker zaradi te preobremenitve zaostajajo pri drugih naročilih.

V razpravi so bili člani izvršnega odbora mnenja, da je za izpolnjevanje teh obveznosti treba zaostri odgovornost posameznikov, izboljšati delovno in tehnološko disciplino ter doseči večji vpliv družbenopolitičnih organizacij pri izpolnjevanju planskih obveznosti. V prihodnje naj bi o planskih obveznostih razpravljale tudi druge TOZD ali DS, ki so odgovorne za izpolnjevanje teh obveznosti.

Izvršni odbor se je strinjal s predlogom sestave odbora za uveljavljanje zakona o združenem delu. Na seji so spregovorili še o medsebojnih odnosih v TOZD Valjarna debele pločevine. Sklepi, ki bodo sprejeti na sestanku med razpravo omenjene SDS naj bodo osnova za nadaljnje izboljšanje medsebojnih odnosov. Sklepe je treba posredovati v obravnavo odboru za delovna razmerja, dokončno pa naj bi o tem sklepal delavski svet TOZD Valjarne debele pločevine. Člani izvršnega odbora ugotavljajo, da na omenjeni izmeni medsebojni odnosi niso najboljši in zato odbor ne glede na sprejete sklepe SDS predlaga, nekatere kadrovske premešitve.

Sodelavcem, ki so zaradi bolezni dalj časa odsotni z dela, so dodelili denarno pomoč. Sprejeli so še sklep o nagraditvi čistilke TOZD zaradi vestnega dela, še posebej pri čiščenju higienskih prostorov, ki so bili v popravilu.

Nabavili bodo sedem vstopnic za ogled hokejskih tekem v sezoni 1978/79, izvršni odbor pa bo prispeval po 150 din. V novembru naj bi organizirali srečanje z upokojenci TOZD Valjarna debele pločevine, o izvedbi srečanju pa bodo razpravljali in sklepali pozneje.

TRANSPORT

Stirinajska seja izvršnega odbora osnovne organizacije sindikata je bila v četrtek, 19. oktobra. Predsednik OO sindikata Drago Košir je odboru posredoval vse pomembnejše dogovore in smernice, ki so bile obravnavane na sestanku predsednikov osnovnih organizacij sindikata v Železarni. Tako naj bi vodju TOZD naročili, da ugotovi, če so v TOZD Transport urejeni in sprejeti vsi samoupravni akti, skladno z veljavnim navodilom.

Komisija za uveljavljanje zakona o združenem delu v TOZD Transport še ni začela in bo zato potreben razgovor s člani te komisije.

Na seji je bilo sprejetih več konkretnih sklepov in zadolžitve, za lepši zunanji izgled okolice v dneh med devetim kongresom Zveze sindikatov Slovenije.

Pregledali so pritožbe h kategorizaciji članov kolektiva na naslednjih delovnih mestih: pleskar, mizar, tehtalet, operativac, kalkulacant in skladiščnik. Odbor se tudi zavzema za pravično in enako oceno del in opravil ob primerjavi s istimi ali sorodnimi deli v Železarni. Upoštevati je treba težino del in opravil. IO sprejema sklep, s katerim naroča vodju TOZD in predsedniku delavskega sveta, da proučita zapisnik k priloženi vlogi in ugotovita upravičenost zahtevkov prizadetih delavcev na osnovi primerjav in poizkusa ustreznosti rešitev.

V zadnji točki dnevnega reda so obravnavali poslovnik poslovnega odbora Železarne glede na dolžnosti vseh petih članov.

Prošnjo za denarno pomoč sodelavcu Ahmedu Burziću bodo posredovali IO sindikata Železarne, kljub temu pa mu bodo denarno pomoč dodelili, čeprav jo je prejel že pred kratkim.

TOZD REMONTNE DELAVNICE

V četrtek, 19. oktobra, je bila seja predsedstva osnovne organizacije sindikata TOZD Remontne delavnice. Pregledali so sklepe, sprejete na prejšnji seji, nato pa so obravnavali smernice plana Železarne za leto 1979. Spregovorili so še o prošnjah in zahtevku disciplinske komisije. V prvi točki dnevnega reda so ugotovili, da se druga sklepna naloga v zvezi z benefikacijo delovnih mest ne izvajajo in naj zato vodja TOZD naroči izvajalca potrebnih ekoloških meritev za delovna mesta, ki se predvidevajo, da bodo vključena v beneficirano delovno dobo in sicer do 1. novembra. Hkrati naj vodja TOZD zadolži prizadete vodje obratov s konkretnimi nalagami za reševanje te problematike. V kolikor v TOZD teh nalog ne bi izvedli je treba poiskati pomoč zunanjih institucij. O izvajanju nalog je treba obvestiti sindikalno organizacijo. K petemu sklepu so imeli pripombo, da je organizacija remontov, v kolikor jih opravljajo delavci remontnih delavnic zadovoljiva, problematično pa je sodelovanje z zunanjimi izvajalci. Ob analizi 11. sklepa so ugotovili, da piknik ni bil organiziran zaradi previsokih režijskih stroškov.

Tov. Dušan Thaler je obrazložil pripombe k smernicam plana Železarne za leto 1979. S pripombami so se strinjali in predlagajo, da je treba z njimi seznaniti vse SDS v TOZD Remontne delavnice.

Delavskemu svetu TOZD remonte delavnice so predlagali, da na prihodnji seji obravnava vlogo Silva Bradaškija iz RTA za dodelitev stanovanja. Tovariš Bradaškija je prizadeven in marljiv delavec in živi v zelo slabih stanovanjskih razme-

rah. Čimprej je treba poiskati ugodno rešitev njegove prošnje. Komisiji za socialna vprašanja so priporočili, da naj dodeli denarno pomoč samohranilki Zvonki Divjak iz RTA. Sprejet je bil ustrezen sklep glede prekrska njihovega sodelavca, ki je zaposlen v strojno remontnih delavnicah.

V zadnji točki dnevnega reda so se dogovorili, da je treba vzpostaviti stik z IO sindikata Železarne zaradi organizacije razstave izven Jesenic. Čimprej je treba rešiti vprašanje poizkusne dobe. Nepravilno je enosmerno načrtovanje razširitve proizvodnih agregatov, hkrati pa z zanemarjanje potreb po kadrih za vzdrževanje. Službe morajo vzporedno z načrtovanjem razširitve tovarne načrtovati tudi potrebe vzdrževalnih kadrov. Vodstvo TOZD Remontne delavnice naj v planu AZ za leto 1979 zagotovi sredstva za nabavo avto dvigala za potrebe delavnice ERD.

Sindikalno skupino priprave dela TOZD Remontne delavnice naj bi razbremenili za del stroškov za izvedbo referenduma in volitev v leto 1978. Razbremenitev bodo izvedli po ključu zaposlenih po posameznih sindikalnih grupah na račun vseh sindikalnih grup.

HLADNA VALJARNA BELA IZREDNA SEJA IZVRŠNEGA ODBORA OO SINDIKATA

Skladno s sklepi odbora za gospodarstvo morajo TOZD, ki ne dosegajo planskih nalog obravnavati problematiko in izdelati takšne programe, da bodo družbeni plan in planske obveznosti izpolnjeni. Med takšne TOZD spada tudi Hladna valjarna Bela. Zato so se dogovorili, da bo programe in vzroke obravnaval politični aktiv v TOZD, nato pa že zbori delavcev. V kratki uvodni besedi je bilo rečeno, da so se o tem pogovorili že na sestanku OO ZK, prav tako pa tudi na skupni seji izvršnega odbora sindikata in predsedstva OO ZSMS, medtem ko se bodo zbori delavcev tudi začeli. Vodja TOZD je pripravil program, ki omogoča normalno delo in izpolnjevanje planskih nalog, v kolikor bodo tudi predhodni obrati izpolnili svoje obveznosti do hladne valjarne Bela. Zaradi tega so se izredne seje poleg članov izvršnega odbora udeležili tudi vodja TOZD Aleksander Jezeršek, Janez Jamar, pomočnik vodja TOZD, Branko Iskra, asistent za delovne naprave ter tajnik IO sindikata Železarne Daniel Črv.

Vodja TOZD je obrazložil poslovne rezultate dosežene v prvem polletju. Ugotavlja, da bistveno odstopajo od zastavljenih števil, vzroke za to pa je treba iskati tudi v predhodnih TOZD. Proizvodnja je enakovredna z dohodom vložka. Vzroke je treba iskati pri dobavi domačega vložka, medtem ko ostale sanacijske ukrepe izpolnjujejo. Stanje naj bi se bistveno izboljšalo pri polni zasedenosti ter z reorganizacijo in uvedbo norm pri osvojitvi dela na varjenju kolobarjev ter manjših

zastojih na žarilni liniji. Tako je treba doseči od predhodnih TOZD zadostno količino, asortiment in kvaliteto dobavljenega vložka.

V razpravi je sodeloval tov. Sajevic in menil, da so preveč optimistično sprejemali plan. Nihče tudi ne ocenjuje pozitivnih premikov v TOZD ampak je izrečena le kritika na celotno Železarno glede organiziranosti, ker ne more oskrbeti vložka. Izplen je bil v avgustu nekoliko bolj in je samo dva odstotka pod planiranim. Vodja TOZD je odgovoril, da kvaliteta vpliva na končni izplen.

Tov. Cundrič je nadaljeval razpravo o kvaliteti ter o normah. Vse to se zahteva na sestankih, vprašuje pa, kje je prisoten član poslovnega odbora. Tov. Jamar pove, da je treba zagotoviti najmanj 1.000 ton, da lahko obratuje žarilna linija. O tej problematiki so razpravljali še Janez Jamar, tov. Iskra in Bernard, v sklepnem delu razprave pa še tov. Črv, ki meni, da ko ob koncu leta ugotovljamo izgubo so v ospredju le končni obrati, vse premalo pa se govori o predhodnih obratih. Priporočajo večjo previdnost ob sprejemanju planskih nalog za naslednje leto. Sindikalna organizacija bi morala plane drugače sprejemati, krivdo je treba porazdeliti tako, da stanje ne pripadene samo končnih obratov.

Trem dosedanjim sodnikom porotnikom so podaljšali mandatno dobo, ponesrečenemu sodelavcu Miladinoviču pa so odobrili denarno pomoč. Denarno pomoč so odobrili tudi trem sodelavcem, ki so zaradi bolezni odsotni z dela več kot 30 dni. Strinjali so se še s predlogom, da vsoto 500 din dodelijo članom TOZD, ki se bodo udeležili izleta, s tem, da za vse člane, ki bi prav tako želeli potovati po Jugoslaviji veljajo enaki pogoji.

14. SEJA IZVRŠNEGA ODBORA

V torek, 24. oktobra, je bila 14. redna seja izvršnega odbora osnovne organizacije sindikata. Na seji so obravnavali smernice plana za leto 1979. O vzrokih, zaradi katerih ne dosegajo planskih nalog v letošnjem letu, so spregovorili že na izredni

seji, ki je bila 11. oktobra. Plan za letošnje leto je bil 92.000 ton, smernice plana za prihodnje leto pa predvidevajo 95.000 ton, od tega globoki vlek in ostala jekla 58.000 ton, dinam 29.000 ton in nerjavna pločevina 8.000 ton.

Tov. Kikelj vprašuje, če lahko kdorkoli od poslovnega odbora zagotovi poprečen osebni dohodek kadar zaradi zunanjih vzrokov ne bi dosegli planskih nalog. Vprašuje tudi kako naj bi dosegli večji plan, če letošnjih planskih nalog, ki so nižje ne izpolnjujemo. Nadalje tov. Cesar vprašuje, zakaj se ne zvarita dva kolobarja s tako težo, da bi se gibala okrog 16 ton, medtem ko je večkrat v sedanjih razmerah teža od 11. do 12. ton.

Razpravo sta še nadaljevala tov. Sajevic in Azinovič, nato pa so sprejeli ustrezen sklep v katerem ugotavljajo, da je plan za prihodnje leto (95.000 ton), dosegljiv, če bodo v novem planskem obdobju že rešeni problemi in odstranjene težave, ki so v glavnem vzrok za nedoseganje plana v letu 1978. Izvršni odbor se ne strinja, da bi predlog plana sprejeli brez točnega planiranja v okviru delovne organizacije in zagotovi, da bodo vse TOZD za katere je hladna valjarna Bela tehnološko vezana svoje obveznosti tudi izpolnile. V kolikor ne bi bistveno izboljšali vzdrževanja in kvaliteto vložka ter jo tudi povečali in dokončno osvojili tehnologijo, plan predviden v smernicah ni realen in bo treba postaviti plan na osnovi dosedanjih izkušenj in statističnih podatkov ob upoštevanju vseh faktorjev, ki lahko vplivajo na večjo ali manjšo proizvodnjo. IO sindikata tudi ne prevzema odgovornost, če planske naloge ne bodo izpolnjene in če ne bodo omenjene težave odstranjene.

Ob koncu seje je predsednik OO sindikata navzočim razdelil značke devetega kongresa ZSS. Pogovarjali so se še o organizaciji enodnevnega izleta v novembru. Naloge so zaupali referentu za rekreacijo sodelavcu Mihiu Sajevicu. Prihodnjo pomlad naj bi organizirali ekskurzijo v valjarno pri Krakovu na Poljskem, o čemer pa se bodo podrobno pogovarjali še na prihodnjih sejah IO OO sindikata.

NOVICE IZ TOVARNIŠKIH ČASOPISOV

glasilo

SLOVENSKE ŽELEZARNE
1895 plamen
kropa

PROIZVODNJA V SEPTEMBRU

Iz objavljenih podatkov o proizvodnji v septembru povzemamo, da so v tovarni Plamen Kropa izpolnili mesečno obveznost po količini z 89,6 % in po vrednosti 105,3 %. Ob primerjavi s lanskim septembrom je bila letošnja prodaja po količini dosegla 99 %, po vrednosti pa 114 %. Kumulativna primerjava z lanskim

letom pa je 89 % po količini in 107 % po vrednosti. V primerjavi s proizvodnjo v septembru je bila prodaja po količini nižja za 1 %, po vrednosti pa višja za 18 %. Omenimo naj še podatek, da so v septembru prodali 681 ton izdelkov v vrednosti din 16.055.515.

SODELOVANJE SINDIKALNIH ORGANIZACIJ PLAMEN IN VERIGA

V deseti številki glasila Plamen uredništvo seznanja bralce z oblikami sodelovanja sindikalnih organizacij tovarne Plamen Kropa in Verige Lesce. Delavci tovarne Plamen v Kropi so bili že prek delegatov obveščeni o skupnih sejah obeh sindikalnih organizacij. Tako Plamen Kropa, kakor tudi Veriga Lesce sta člana SOZD Slovenske železarne in večkrat obravnavata na skupnih sejah izvršnih odborov vprašanja, ki so skupnega pomena. Člani obeh odborov so enotnega mnenja, za aktivno sodelovanje na področju sindikalne dejavnosti.

Prva skupna seja je bila v juniju v tovarni Veriga v Lescah, razpravljali pa so o predlogu priporočil in stališč o enotnem urejanju delovnih razmerij v SOZD Slovenske železarne ter o predlogu samoupravnega sporazuma o združevanju in namenu uporabe sredstev skupne porabe SOZD Slovenske železarne. Izvršni odbor osnovne organizacije sindikata Plamen Kropa je povabil člane izvršnega odbora sindikata iz Verige Lesce 20. septembra na sestanek v Kropo. Po ogledu tovarne so razpravljali o pridružitvi Tehno-Impexa v SOZD Slovenske železarne, o čemer so poročali tov. Bogataj, Vidic, Mlakar in Labura.

Pridružitve Tehno-Impexa v SOZD Slovenske železarne je bila pozitivno ocenjena s pripombo, da pa mora Tehno-Impex prevzeti vse pravice in odgovornosti, ki so jih ostali člani SOZD že sprejeli s svojimi samoupravnimi akti. Opredeliti bo treba komercialna dela, ki jih bo opravljal Tehno-Impex in kaj

bodo opravljale komercialne službe v delovnih organizacijah.

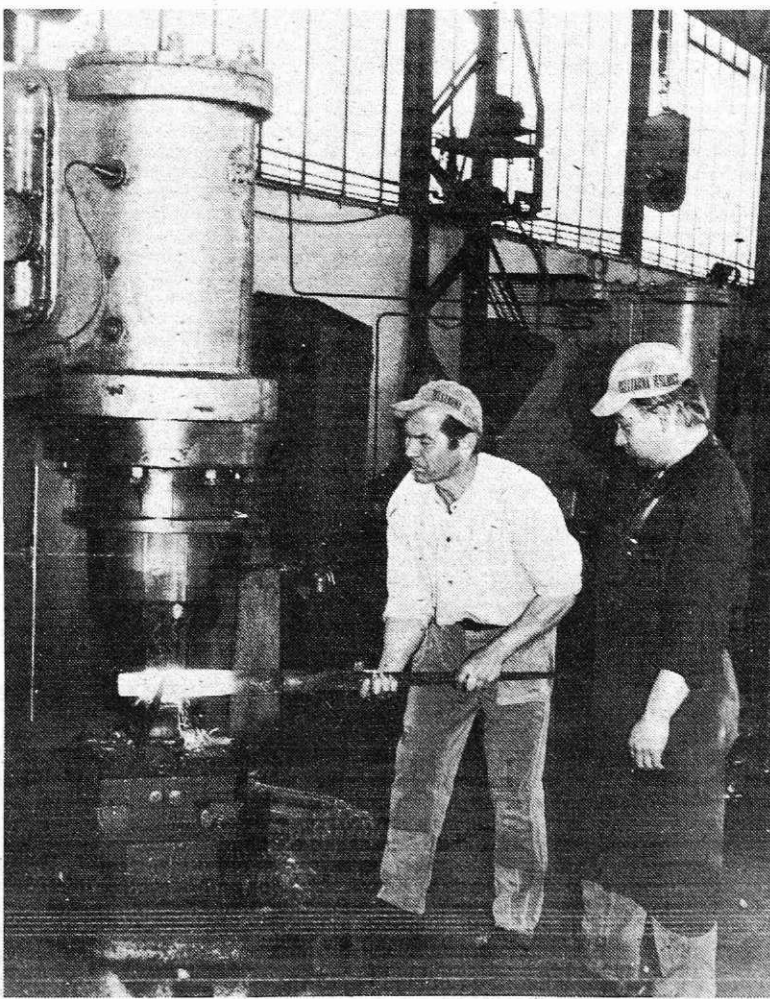
V obravnavi je bil že osnutek samoupravnega sporazuma med TOZD in DS SS SZ. K sporazumu pripomb ni bilo, menijo pa, da bo treba posebno pozornost nameniti temu, da se delovna skupnost ne bi preveč razširila.

Železarski globus

ZVEZNA REPUBLIKA NEMČIJA

Po zahodnonemških podatkih je imelo dvanajst največjih železarskih družb zahodnega sveta leta 1977 naslednjo proizvodnjo surovega jekla (v milij. ton):

	1976	1977
1. Nippon Steel (Japonska)	34,0	32,4
2. US Steel (ZDA)	25,7	26,1
3. British Steel (Vel. Britanija)	19,1	17,2
4. Bethlehem Steel (ZDA)	17,1	15,1
5. Nippon Kokan (Japonska)	14,7	13,8
6. Finsider (Italija)	13,4	12,7
7. Sumitomo (Japonska)	13,3	12,5
8. Kawasaki Steel (Japonska)	13,3	12,5
9. August Thyssen Hütte (Zvezna rep. Nemčija)	12,5	11,5
10. National Steel (ZDA)	9,8	8,5
11. Republic Steel (ZDA)	8,7	8,4
12. Kobe Steel (Japonska)	7,8	7,4

Sodelavca kovača

ODSOTNOST KOT ODSOTNOST

(Nadaljevanje s 1. strani)

— pregledov: zdravstvenih, psiho-
loških, kontrolnih...
— prireditel: kulturnih, športnih,
političnih...
— vaj: pevskih, glasbenih, dram-
skih...
— skicev: sej, sestankov, zborov,
konferenc...
— opravil: taljenja, valjanja, re-
zanja, nakladanja... itd.

Kako neprijetno, včasih pa tudi
težko je, če moramo zaradi odsotnosti
ponovno vabiti na seje, organizirati
delo, pregledovati načrte, vaditi
petje, učiti šivanja, zdraviti obolenje,
nadomeščati odsotne in tako naprej.
Zato predobro vemo in nemalokrat
doma ali na delu sami občutimo,
kako neprijetno in povrh še škodljive
so posledice odsotnosti, posebno
še tam, če je ta nepredvidena in ne-
nadna, pa naj gre pri tem za navad-
ne ali pomembne stvari.

Ilustrirajmo kot »zaresni« primer
odsotnosti s posledicami, ki se je do-
godil sodelavcu Nedeljku Raztre-
senu (lahko se je še kateremu).

Kar začnimo!
Nedeljko se je med gledanjem sve-
tovnega prvenstva v košarki, prav
takrat, ko je naša reprezentanca
igrala tekmo za prvo mesto, pokvaril
televizijski sprejemnik, kako mu je
bilo pri srcu, si lahko mislimo. Mi-
mogrede povedano, Nedeljko (neka-
teri sodelavci so ga klicali tudi Zden-
ka) je prav z namenom, da tekmo
vidi, predčasno zapustil svoje delov-
ne obveznosti na dopoldanski izmeni
in na nedovoljenem mestu (Železar-
na k sreči ni ograjena) zapustil
delovno organizacijo in odhitel
domov.

Posledica okvare v sprejemniku je
bila, da tekme ni videl do konca.
Sprejemnik je moral, če je hotel še
gledati prvenstvo, peljati v servisno
delavnico na popravilo. Tam so mu
povedali, da ga bo lahko prišel iskat
»še« čez 14 dni, ker ravno sedaj vsi
delavci koristijo svoj redni pripada-
joči »planirani« letni dopust.

Zaradi tega je bil slabe volje in
nerazpoložen. Med potjo nazaj do-
mov je srečal še sodelavca Srečka, ki
se je vračal z dela in mu je le-ta po-
vedal, da ga je delovodja pogrešil pri
delu in mu je zato pisal dve uri dela
manj.

To je Nedeljka še bolj vzdignilo,
ker je bil ravno ta čas pred gosti-
štem »Križeva dama«, je zavil vanj.
Kako je prišel domov, se je drugi
dan le težko spomnil, občutil je le,
da ga močno boli glava.

»Se dobro, da je danes prosta so-
bota, jutri pa nedelja,« mu je rekla
žena »in ne bi bilo slabo, če bi šli
malo ven,« sedaj ko televizija ne
dela,« mu je predlagala.

Naj bo, si je mislil, saj tudi meni
ne bo škodovalo malo »frišnega luft-
ta« in sklenil, da čez dve uri odrinejo
vsi skupaj (imel je tudi sina in hčer)
na Jelenovo planino.

Vse je bilo pripravljeno za odhod.
V kopalnici je privil še vodovodni
pipi, pregledal elektriko, če so sti-
kala v ničnem položaju, ko ga iz tega
opravila zdravi zvonec na vratih.
Glej ga zlomka, pred njim je stal
sorodnik (otroka sta mu pravila
stric), ki je prišel nenapovedan in
dal vedeti, da ni prišel slučajno
mimo, temveč bo ostal pri njih čez
vikend.

Bil je to sorodnik po ženini strani,
invalidski upokojenec, ki mu obolenje
noge in astma niso dovoljevali, da bi
šel z njimi na Jelenovo planino.

Da ne bi Nedeljko pretrgal ali
oslabil družinskih in sorodniških
vezi, se je hočeš — nočeš sprijaznil
s stvarnostjo in se počasi, čisto poča-
si razbremenil nahrbtnika ter goj-
zerjev in delil s sorodnikom dva pro-
sta dneva in še tretjega povrh.

Tretji dan, bil je že ponedeljek, so
mu v TOZD v njegovi »sihtni« list
označili (evidentirali) ta dan kot
»plavi« dan. To pa zato, ker je v pre-
veliki pozornosti in skrbi za »žlaho«
in seveda tudi za sebe »pozabil« ja-
viti, da ga na delo ne bo. Skrbelo pa
ga tudi ni, kako bo opravičil »bole-
zen« (beri mačka) in kdo bo njega
nadomestil pri delovnih opravilih
tega dne.

Ta zgodba je lahko čisto »zares-
na«, lahko tudi ne, kakor jo pač kdo
vzame. Opisani dogodek, ki se je pri-
petil sodelavcu Raztresenu, je imel
vrsto odsotnosti, ki jih je bil deležen.
Razmislimo. Ker pa ima odsotnost
vzročno zvezo, ki ji pravimo posle-
dice, je prav, če omenimo še te. Zari-
di predčasne odhoda z dela v pe-
tek in neopravičenega izostanka v
ponedeljek, si je prislužil za deset ur
dela manjši osebni dohodek.

Da pa ne bi bil za čas, ko ni delal,
nezavarovan za zdravstveno in po-
kojninsko zavarovanje, mu bodo
drugi odvedli tudi ta prispevek od
osebnega dohodka.

Ob izplačilu 15. v naslednjem me-
secu bo pa zaradi tega imel dovolj
»vzroka« za kritiko, da se za te
»fičinke« (beri dinarje) ne spleča
delati.

Koliko je pri tem imel odtegnje-
nega »pufa« še od dveh potrošniških
posojil, ni povedal. Zgodbe in posle-
dice odsotnosti na se ne konca, če bo

neposredni vodja dela, po domače
mu recimo kar »majstr«, dosleden in
se ravnal po sprejetih samoupravnih
aktih, bo napisal prijavo za uvedbo
postopka zaradi kršitev delovnih
obveznosti.

Če bo vse po »sreči«, bo sodelavec
Nedeljko za svoje »zasluge« prejel
nato še od disciplinske komisije »pri-
znanje«, ki se imenuje vzgojni ukrep
(prej smo mu rekli kazni), ki ga bo
spominjal na košarkarsko prven-
stvo, na sorodnika in seveda na odsot-
nost, saj je ta tudi za nekaj časa
evidentirana (razvidna).

Sedaj se bomo pomudili pri odsot-
nosti tam, kjer si »služimo« svoj
vsakdanji kruh, to je v temeljni
organizaciji, ki ji pravimo na kratko
kar TOZD.

Tu se dnevno srečujemo z odsot-
nostjo! Ali se vam ne zdi? Ker jo že
dobro poznamo, jo razvrščamo in
delimo lepo po vrstah odsotnosti in
to odsotnosti:

- zaradi bolezni do 30 in nad
30 dni,
- zaradi nezgod,
- zaradi poroda,
- zaradi dopusta; rednega letne-
ga, izredno plačanega in izredno ne-
plačanega,
- zaradi vojaških vaj,
- zaradi poziva,
- zaradi neupravičenih izostan-
kov.

Dovolj je naštevanja. V glavnem
tako pri nas delimo in beležimo
odsotnost. Kako pa ta zgleda v po-
drobnosti, je pa razvidno v poslov-
nem poročilu vsake TOZD.

Za TOZD Plavž znaša 18,86 %, za
TOZD Jeklarno 19,86 % in TOZD
Livarno 17,51 %, za devet mesecev
letošnjega leta.

To pomeni, da je pri Plavžu
porasla za 1,37 %, v Jeklarni za
1,25 %, v Livarni pa se je znižala za
1,62 %. Ti podatki nam povejo, da je
bilo dnevno odsotno po 44 delavcev
na Plavžu, 124 v Jeklarni in 16 v Li-
varni.

Koliko delavcev manj bi potrebo-
vali, če bi ne bilo te odsotnosti, ko-
liko večji delež dohodka bi si lahko
delili, koliko hitreje bi prišli do sta-
novanja, koliko kakovitnejše bi bile
zdravstvene usluge, če bi ta ne bila
tako visoka (za popravilo zob mora-
te čakati dve leti; da ne bo pomote
24 mesecev; seveda s finančno ude-
ležbo — participacijo po modernem
žargonu) in še in še bi lahko razpre-
dali misli.

Nemogoče si je zamisliti, da bi odsot-
nosti z dela sploh ne bilo, ta je
bila in bo, dokler bo na svetu človek
in delo. Z gotovostjo lahko trdimo,
da odsotnost z dela lahko zmanj-
šamo in omejimo; tu je mišljena
predvsem bolezenska odsotnost, ne-
opravičeni izostanki z dela in izred-
ni neplačani dopusti.

Tisto odsotnost, ki je neizbežna
(dopusti, delovne akcije v mladinskih
delovnih brigadah, športno in
kulturno dejavnost, študijski dopust
in drugo) pa moramo čim bolj realno
planirati in predvideti.

Ni slučaj, da smo imeli v posamez-
nih TOZD v določenih mesecih po 20
do 25, včasih pa tudi 30 % odsotnosti
z dela predvsem v poletnih mesecih
in ob koncu leta. Kako se takrat
dela, vedno najbolje delavci in delo-
vodje sami.

V letošnjih devetih mesecih ugo-
tavljamo porast odsotnosti z dela
predvsem iz postavke »bolezni«. V
TOZD Plavž za 1,55 % v primerjavi
z istim obdobjem lani, v TOZD Je-
klarna za 0,74 %, v TOZD Livarna
pa znižanje za 0,38 %. Če bi, kar
predpostavljamo, znižali bolezensko
odsotnost predvidoma za en odstot-
ek, bi to pomenilo na Plavžu dva
delavca, v Jeklarni šest in v Livarni
enega delavca dnevno več na delu.
Kaj to pomeni, vedo in občutijo naj-
bolje tisti, ki se pri delu srečujejo s
problemi, ko pri opravljanju delov-

nih nalog včasih manjka eden ali
dva delavca, da bi proizvodni proces
nemoteno potekal.

Tudi z notranjimi ukrepi v vsaki
samoupravni delovni skupini (SDS)
bi lahko z boljšo zavestjo in odno-
si povečali delovno storilnost in
preprečili vsakodnevno predčasno
odsotnost z dela, ki je pri nekaterih
že prišla v navado. Posamezniki si,
in teh je čedalje več, »lastijo« pra-
vico, da lahko zapuščajo delovne
naloge (delovna mesta) na nedovo-
ljenih in (tudi dovoljenih) izhodih
ter zapuščajo Železarno predčasno.
Posebno opazno je to na popoldan-
ski in nočni izmeni, pa tudi dopol-
danska ni izjema.

ZAKAJ NE BI, ČE LAHKO!

Tu ne bomo opisovali »izgovo-
rov«, ki jih povzročitelji navajajo
v opravičilo odsotnosti, ko izosta-
nejo z dela. Teh je toliko, kolikor je
kršiteljev.

Ničlikokrat morajo neposredni
vodje dela (delovodje, skupinovodje)
sami fizično prijeti za delo, čeprav so
»uradno« organizatorji dela, ko ti ob
pričetku dela ugotovijo, da ni na de-
lovišču Janeza, Meha in Kira (vča-
sih pa še koga). Vsi trije so nenapo-
vedano izostali od dela, ker pa delov-
ni proces ne pozna »barantanja« in
popuščanja, se neposredni vodja
dela avtomatično spremeni iz orga-
nizatorja dela v izvrševalca delovnih
nalog. To bi ga ob eventualnem ne-
predvidenem dogodku, med katere
štejemo tudi okvare in nezgode pri
delu, NE opravičevalo, če se je ta
dogodil v njegovem delokrogu, ko je
sam opravljal delo in s tem reševal
proizvodni proces (zniževal odsot-
nost).

Niso niti novi primeri odsotnosti
z dela (ti so celo v porastu), ko si
posamezniki podaljšujejo dopust v
svojem rojstnem kraju z »obole-
lostjo«. Analiza teh bi ne bila odveč
pa tudi te kraje bi lahko s preven-
tivo »sanirali«.

Se in še bi lahko naštevali primere
odsotnosti, pa kaj bi s tem, dovolj
naj bo, saj o odsotnosti kot odsot-
nosti smo pisali in razpravljali že
velikokrat, samo če omenim:

- 26. 6. 1975 »Boj proti odsotno-
sti« in »Kaj je apsentizem«
- 13. 7. 1977 »Predlog organizaci-
je zdravstvenega varstva«
- 4. 2. 1977 »Problematika obole-
losti in bolezenskega staleža Žele-
zarne«
- 20. 7. 1978 »Bolezniški stalež v
občini in prekomerna poraba sred-
stev« in drugo.

Zadnja dva sestavka smo že uvo-
doma omenili, ničlikokrat smo o
tem razpravljali v »bazi« pa je vsa-
komu poznano, če je bil navzoč in ni
bil slučajno za karkoli odsoten.

Povrnili se bomo k že znanemu
pravilu, ki se glasi: »kar človek po-
vroči, lahko tudi človek prepreči!«

Zato ni potrebno iskati rešitev od-
sotnosti z dela v nemogočem in ne-
verjetnem, v nas samih je »ključ
rešitve«, če bomo vsi skupaj delovali
v našo skupno in družbeno korist in
ne reševali odsotnosti s povečanjem
zaposlovanja, ki pogojuje dodatno
gradnjo stanovanj, šol, otroškega
varstva, ne z reševanjem dodatnih
prispevkov za zdravstveno zavarova-
vanje (kar nam že grozi), če ne bosta
poraba zdravih in bolezenska odsot-
nost zmanjšana.

Zato se bo treba z odsotnostjo
spoprijeti s takšno, kakršna je in jo
znati ločiti opravičeno od neopravi-
čene in smejele kreniti in to, da jo v
naslednjem letu že ugotovimo in pri-
kažemo znižano za 1 (beri en) ali več
odstotkov, predvsem iz postavke od-
sotnosti zaradi bolezni in neopravi-
čenih izostankov in tako izpolnili
zastavljeni delovni cilj (seveda, če si
ga bomo zadali).

Opomba ODSOTNOT kot OD-
SOTNOST smo pisali z velikimi
črkami in to zato, ker je kot taka to
spoštovanje tudi pridobila.

P. L.

POMEN DRUŽBENE ZAVESTI V SISTEMU DRUŽBENE SAMOZAŠČITE

Sistem družbene samozaščite kot eden od vidikov, kot sestavni
del, kot eden od komponent celovitega samoupravnega družbenega
sistema, ni nastal slučajno, niti naenkrat. To je rezultat celovitega
ustvarjalnega razvoja jugoslovanske socialistične revolucije.

Sistem družbene samozaščite je
zgodovinsko nova oblika organizi-
ranosti, ki se snuje na aktivizaciji
množic, na podružbljanju zaščitne
funkcije. Tudi tu so, naravno,
določeni specialni pa tudi državni
organi, ki imajo nalogo, da z ustre-
znimi sredstvi zagotavljajo družbeni
napredek in njegov razvoj. Vendar
pa se tudi ti organi vključujejo v
celoviti množični demokratični me-
hanizem samozaščite in splošne
ljudske obrambe ter tako postajajo
njegov sestavni del in ustvarjajo
celovito enotnost, kakršna doslej
ni bila prisotna v nobeni družbi.

Družbena samozaščita je tako
postala in vse bolj se razvija kot
oblika manifestacije subjektivne
družbene intervencije. V splošnem
okviru celovite samoupravne druž-
bene intervencije, izhajajoč iz inicia-
tivate najnaprednejših družbenih sil z
zvezo komunistov na čelu, kot
idejno in politično vodilno silo druž-
be, družbena samozaščita vse bolj
postaja zelo pomemben dejavnik in
okolščina, ki postavlja v ospredje
družbeno zavest in družbeno akcijo.

Družbene vrednote, ki se varujejo
krepijo in razvijajo v našem sistemu
družbene samozaščite so, kakor to
med drugim opredeljuje naš ustav-
no-pravni sistem, samoupravne in
druge pravice delovnih ljudi, druž-
bena lastnina, osebna in premožen-
ska varnost občanov itd.

Vse to razumljivo postavlja v
ospredje izgrajevanje in razvijanje
ustrezne družbene zavesti in to
kolektivne in posamične, splošne in
poklicne.

Sam pojem »družbena zavest«
lahko izgleda prilično neodrejen,
vendar pa se vsaj v naših pogojih ve,
kaj pod tem razumevamo. V bistvu
gre za to, da bo individualna zavest
na nivoju splošne družbene, v bistvu
na nivoju tiste zavesti, ki se izgrajuje
v družbi pod vplivom in na osnovi
iniciative najnaprednejših družbenih
sil, predvsem Zveze komunistov
Jugoslavije. Družbena zavest tako
pomeni kolektivne in individualne
napore, akcije in rezultate, da se še
naprej razvija samoupravni sistem,
da se premagujejo protislovja na
začrtani poti družbenega razvoja, da
se odklanjajo vsake vrste nevar-
nosti, ki se pojavljajo na poti našega
nadaljnega razvoja.

Družbena zavest se razumljivo
lahko pojavlja v različnih oblikah in
jo lahko opazujemo v njenih različ-
nih vidikih, ki so v končni fazi,
vendarle samo njene komponente,
njene poedine izrazne forme. Ven-
darle pa nekatere teh oblik izgledajo
prilicno izdiferencirane.

Predvsem je to tako imenovana
družbenopolitična zavest, ki se v
naših pogojih kaže z vidika s katero
se podpirajo, krepijo in dalje razvi-
jajo samoupravni družbeni odnosi,
branijo čuvajo in krepijo temeljne
družbene vrednote, na katerih je
zasnovan in na katerih se razvija
naša družba. Ta zavest se manife-
stira v zavestnem, aktivnem in
ustvarjalnem odnosu do družbenih
potreb, do družbenih akcij, do napo-
rov s katerimi se premagujejo
težave, rešujejo problemi in zago-
tavljajo nadaljnji razvoj. Ta zavest se
ustvarja in razvija v revolucionarni
družbeni praksi, pri čemer ima
razumljivo, izredno pomembno vlo-
go znanstveno marksistično izobra-
ževanje in usposabljanje. Le-ta mora
biti ustvarjalna, ker se mora vedno
bogatiti z novimi oblikami življenja
in dela, odvisno od konkretnih

pogojev. Družbenopolitično zavest
ima vsakdo, ki se srčno, aktivno in
ustvarjalno prizadeva in prispeva k
splošnim družbenim naporom. Samo
zavesten občan in državljani lahko
gradi socializem, to je bilo že davno
rečeno in potrjeno. Tu namreč ne
gre za neko oddaljeno in zamegljeno
bodočnost, za neko odtujeno državo
kot emanacijo družbe. Tu se gre za
sedanjost, in za konkreten in nepo-
sreden interes delovnega človeka, ki
resnično odloča o pogojih svojega
življenja in dela in ki ima zares
koristi od družbe in njenega razvoja,
še toliko več kolikor tudi sam pri-
speva k temu razvoju.

Moralna zavest, bi lahko rekli, da
je naslednja oblika izražanja splošne
družbene zavesti. Seveda je to le
pogojno imenovana kategorija,
vendar se ve kaj pod tem razume-
vamo. Čeprav ne obstoji, niti ne
more obstajati nekakšen kodificirani
sistem »moralnih norm«, se vendarle
v našem dinamičnem in burnem pro-
cesu družbene preobrazbe v osnovi ve
kaj vsebuje in kaj predstavlja
moralna zavest našega samouprav-
nega družbenega sistema. V vsako-
dnevni družbeni praksi, na osnovi
naše splošne znanstvene ideologije
in stališč Zveze komunistov Jugo-
slavije, se izgrajujejo in oblikujejo
moralne norme družbenega živ-
ljenja, v okviru katerih ni težko v
vsakem konkretnem primeru opre-
deliti kriterije za ponašanje in na
osnovi katerih lahko presodimo kaj
je moralno in kaj je nemoralno.

Samoupravni sistem je posebni
poudarek dal na več moralnih ka-
tegorij z razvijanjem ljudske soli-
darnosti, plemenitosti, humanosti in
ustreznega obnašanja. Ravno v
temu sistemu so vse kategorije
doživele svojo revalorizacijo in afir-
mациjo, čeprav, kar je razumljivo,
obstojijo pri nas še številni ostanki
stare morale pa tudi precejšnje
deformacije in primeri amoralnega
obnašanja vse do kriminalnih aktiv-
nosti in podobno.

Pravna zavest je nedvomno še
eden pomemben vidik manifestacije
družbene zavesti. Tu ne gre samo za
poznavanje ali nepoznavanje pred-
pisov, normativnih aktov v družbi.
Pri tem gre predvsem za spoštovanje
teh norm, za njihovo uresničevanje
v življenju in praksi, za zavestno
osvajanje teh norm in za prizade-
vanje, da se le-te uresničujejo. Če
izhajamo iz tega da je naš pravni
sistem eden od izraznih oblik in eden
od jamstev nadaljnega razvoja
celotnega našega družbenega siste-
ma, potem je obstajanje pravne za-
vesti o potrebnosti varovanja, da se
ta in takšen sistem ustvarja, prav
tako ena bistvenih postavk in pogo-
jev nadaljnega razvoja. Zaradi tega
je pravna zavest kot prilagojeno
družbeno obnašanje, kot aktivni
odnos do opredeljenih družbenih
norm, kakor tudi prizadevanja da se
le-te uresničujejo, ena od pomemb-
nih vidikov uresničevanja splošne
družbene zavesti, oziroma delovanja
subjektivnega faktorja pri izgraje-
vanju samoupravnega socializma.

Kakor vemo, se pri nas pogosto
poudarja in opozarja na problem
zakonitosti, iznašajo se posamezni
pojavi kršenja zakonitosti, objav-
ljajo se razni vidiki asocijalnega ob-
našanja, nediscipline, nereda in po-
dobno. Vse to nedvomno kaže na
pomanjkanje ustrezne stopnje prav-
ne zavesti in na odsotnost ustrezne
družbene akcije da bi se le-ta
ustvarjala in delovala. Še poseben
poudarek je potrebno dati na varo-
vanje in zaščito družbene lastnine
ter na zaščito samoupravnih pravic
delovnih ljudi in občanov, posamez-
nikov in kolektivov.

(Povzetki iz referata prof. dr.
Mirka Perovića na posveto-
vanju »Inženirji in tehniki v
družbeni samozaščiti«, iz glasila
Družbena samozaščita 1/I)

Varnost pred požarom
je prispevek
h gospodarski
moči in
blagostanju

DOPISUJTE
V ŽELEZARJA

ZDRUŽEVANJE DELOVNE ORGANIZACIJE

(Nadaljevanje s 1. strani)

nom Tehno - Impex. Med članicami ustanoviteljicami so bile tudi delovne organizacije Veriga Lesce, Plamen Kropa in TOVIL - tovarna vijakov Ljubljana. Število delovnih organizacij v poslovnem združenju je stalno naraščalo in tako je bilo koncem leta 1963 89 članic, koncem leta 1975 pa 135 članic. Članstvo poslovnega združenja so sestavljale pretežno delovne organizacije kovinske predelovalne industrije, vsi slovenski premovalniki, slovenske in nekaj ostalih steklarn ter nekaj proizvajalcev gradbenega materiala.

Od začetka leta 1978, ko je bilo razpuščeno poslovno združenje, posluje Tehno - Impex kot delovna organizacija, ki poleg vodstva obsega: sektor kovinske predelovalne industrije, sektor livarstva, gradbeništva in rudarstva, sektor steklarstva s sejemskimi sporazumi, splošni sektor s predstavniki in finančni sektor. Komercialni sektorji določeni panog pa so razdeljeni na oddelke.

Sodelovanje s poslovnimi partnerji, to je s temeljnimi organizacijami združenega dela in delovnimi organizacijami imajo organizirano tako, da posamezni oddelki obravnavajo uvozno in izvozno dejavnost določene partnerja v celoti. Število zaposlenih se prilagaja trenutnim potrebam in stopnji organiziranosti. V letu 1963 je bilo 89 zaposlenih, v letu 1964 je 72, sedaj pa je v delovni organizaciji Tehno - Impex 115 delavcev.

Skladno z zakonom o združenem delu so v letu 1977 pričeli s pripravljanjem sporazumov s partnerji, s katerimi trajneje sodelujejo. Samoupravni sporazum o trajnem sodelovanju in združenju dela in sredstev je bil sklenjen 17. januarja 1978. S tem sporazumom so uredili odnose med proizvodnimi temeljnimi organizacijami združenega dela in delovnimi organizacijami ter Tehno - Impexom kot specializirane organizacije za zunanjo trgovino. Sporazum, ki ga je do sedaj podpisalo 49 proizvodnih temeljnih organizacij, pooblašča Tehno - Impex za izvajanje izvoznih in uvoznih poslov.

Tehno - Impex kot zunanjetrgovinska delovna organizacija zasleduje rezultate svojega poslovanja s prometom v dolarjih. Tak prikaz izključuje vsakoletno spremembo deviznih tečajev, spremembo uvoznih carin in izvoznih premij. Rezultati poslovanja so bili v nekaterih letih naslednji (v dolarjih):

leto	izvoz	uvoz	skupaj
1965	5.642.722	2.736.508	8.379.230
1970	6.630.998	9.580.290	15.211.289
1975	20.385.898	30.442.868	50.828.766
1977	33.171.236	35.556.454	68.727.690

Tehno - Impex je organizacija združenega dela blagovnega prometa, ki se sedaj skoraj izključno ukvarja z zunanjo trgovino. Ima zelo široko registracijo za domači grosistični promet in zunanjo trgovino, s katerim pokriva svojo dejavnost. Zunanjetrgovinski promet, ki ga opravlja, je skoraj izravnal v smislu izvoza in uvoza, po podatkih pa je razdeljen in sicer tretjina odpade na razvite države zahoda, tretjina na območje SEV in tretjina na dežele v razvoju. Ime Tehno - Impex je na osnovi skoraj 25-letnega zunanjetrgovinskega dela vpeljano med poslovnimi partnerji v domovini in tujini kot ime solidne firme, zato bi radi tudi v prihodnje poslovali pod istim nazivom.

V inozemstvu Tehno - Impex nima širše mreže predstavništva, ima pa mešani družbi v Lagosu - Nigerija in Gradcu - Avstrija. Vodi konzorcij GZS za Nigerijo, sestavljen organizacij združenega dela Slovenske železarne pa zastopa za predelovalni program v LR Madžarski in Nemški demokratični republiki.

Bilanca sredstev Tehno - Impexa je na strani aktive izkazovala

31. decembra 1977 osnovna sredstva (15 in 16) v vrednosti 4.075.000 din, dolgoročne finančne naložbe (17) 74.509.000 din, zaloge (19) 35.306.000 din, poslovne terjatve (20) 293 milijonov 754.000 din in ostala poslovna sredstva (21 in 22) 90.334.000 din. Pasiva pa je izkazovala poslovni sklad (24 in 30) v višini 59.477.000 din, dolgoročne obveznosti (25 in 26 in 27) 28.095.000 din, kratkoročni krediti (31 in 32) 42.062.000 din, poslovne obveznosti (28 in 33) 231.353.000 din in ostali viri (34 in 35) 136.991.000 din. Tako so znašala skupna sredstva aktive 497.978.000 din ali izraženo v indeksu 1,42 v primerjavi s letom 1976 in ravno toliko sredstva pasive.

Celotni prihodek delovne organizacije Tehno - Impex je v letu 1977 znašal 1.571.454.000 din ali 38 % več kot leto poprej, od tega je bilo 32.359.000 din čistega dohodka ali 26 % več kot leto 1976.

Lansko poslovno leto je Tehno - Impex kljub nekaterim težavam, ki so se pojavile med letom, uspešno zaključil. Kolektiv je v okviru osnovne dejavnosti, zunanje trgovine, uspešno pri svojem poslovanju predvsem povečati izvoz in s tem prispevati svoj delež k izboljšanju devizne bilance države. Izvoz so uspeli povečati za 70 % glede na leto 1976 in je znašal 33.171.236 ameriških dolarjev, uvoz pa je znašal 35.556.454 ameriških dolarjev ali 26 % več kot leto poprej. Finančni indeksi povečanja so nekoliko manjši in znašajo pri izvozu 50 %, pri uvozu pa 20 %. Na manjšo rast uvoza so vplivale predvsem omejitve, saj so tradicionalni komitenti uvozili za okrog štiri milijone dolarjev manj opreme in blaga.

V skupnem povečanju izvoza ima pomembno mesto izvoz cementa v Nigerijo. Le-ta bi bil lahko še večji, tako v Nigerijo, kakor tudi v dežele Bližnjega vzhoda in Arabskega zaliva, če bi bilo v Jugoslaviji več cementa na voljo za izvoz. Vse novogradnje in rekonstrukcije v cementarnah, pa tudi v cementarni Split, ki je namenjena za izvoz, so v veliki zamudi. Žal se to stanje tudi v letu 1978 še ne bo izboljšalo.

Izvoz stekla se je v preteklem letu povečal v odnosu na prejšnje leto za okrog 40 %. Vrednostno ta postavka ni tako pomembna kot je pri cementu, pa vendarle je povečanje izvoza stekla uspeh, saj gre za artikel, ki se na vseh tržiščih Evrope in Amerike srečuje s hudo konkurenco. V izvozu stekla sta pomembna steklarna Rogaska Slatina in tovarna stekla Zaječar. Slednja je iz dneva v dan večji izvoznik, posebno to velja za tržišče Zahodne Nemčije in Amerike in delno tudi Italije. Nekoliko vprašljiv je bodoči izvoz stekla iz steklarne Hrastnik zaradi specifične poslovne politike te delovne organizacije in nekaterih težav v proizvodnji.

V letu 1977 izvoz premoga ni bil realiziran v predvideni višini. Zaradi preorientacije izvoza premoga iz rudnika Velenje, ki je zadnjih pet let oskrboval elektrarno v Sentandražu v Avstriji, na rudnik Raspočje, ki sedaj oskrbuje elektrarno v Zeltwegu, je prišlo do sklenitve pogodbe šele v drugem polletju 1977. To je pomenilo izpad izvoza v vrednosti okrog 1.500.000 dolarjev. Stanje bo v letošnjem letu normalizirano in računajo, da bo letna vrednost izvoza za naslednjih pet let znašala med štirimi in petimi milijoni dolarjev. Rudnik lignita Velenje dobavlja le manjše količine premoga v Italijo.

Izvoz odlitkov je bil v letu 1977 pod predvidenim. Med tem ko je izvoz iz Belta Črnomelj in IMP Ivančna Gorica potekal po začrtanem programu, je FOB Beograd s proizvodnjo osemcilindrskega bloka za NDR v veliki zamudi. Pri tem je Tehno - Impex kot izvoznik v odnosu do kupca v NDR v precej nezavidnem položaju, saj ga smatrajo za neodgovornega za veliko zamudo pri dobavi. Podobna je situacija pri dobavi alu odlitkov, kjer IBT

Trbovlje prav tako z veliko zamudo dobavlja blago kupcem v NDR. Vse te zamude bi lahko v bodoče negativno vplivale na odnose s partnerji v NDR, če teh dobav proizvajalci ne bodo v najkrajšem času spravili na tekoče. Posebna težava, oziroma vprašanje je preizkušnja pozicija v izvozi blagovni listi za NDR za izvoz odlitkov. Preko organov v Beogradu in ustrezno intervencijo pristojnih organov NDR je potrebno izposlovati dopolnitev pozicije, ki mora biti za 100 % višja kot je sedaj.

Na področju kovinsko-predelovalne industrije je zabeležen povečan izvoz avtomaterialov in povečan obseg poslovanja v okviru kooperacijskih pogodb Black in Decker, Küppersbusch - ITTP in Optyl - Jože Kerenčič. Nasploh se je sodelovanje tako v komercialnem kakor tudi v tehnološkem pogledu v okviru omenjenih kooperacijskih pogodb v preteklem letu uspešno razvijalo. Tudi v bodoče bi kazalo pospeševati to obliko zunanjetrgovinskega sodelovanja kot najbolj zanesljivega in razmeroma avtonomnega glede na težave, ki jih povzročajo od časa do časa razne oblike omejevanja uvoza.

Pri izvozu vijaka blaga in verig beležijo neznatno vrednostno povečanje izvoza, vendar je to le posledica inflacije, ne pa tudi dejanskega povečanja izvoza. Ni bil realiziran izvoz v ZDA zaradi neustrezne kvalitete oziroma reklamacij. Težave pri izvozu tega blaga so že kar kronične in sicer predvsem zaradi nekonkurenčnih cen naših proizvajalcev. Dejavnost sektorja kovinsko-predelovalne industrije je treba intenzivneje usmerjati na področje držav v razvoju. Skromen začetek je bil napravljen s pošilkami v Gabon, čeprav končni rezultati tega posla še niso znani.

Tehno - Impex je v lanskem letu med pomembnejšimi uvoznimi posli zabeležil: uvoz opreme za REK Velenje, uvoz opreme za REK Zasavje, uvoz opreme za Plamen Kropa, Agis Ptuj, TIK Kobarid, uvoz opreme in repromateriala za steklarne in uvoz opreme za bolnice.

Po obsegu je bila pomembna pozicija tudi uvoz v okviru kooperacijskih pogodb, ki smo jih omenjali in pa izvozno-uvoznimi posli v okviru sejemskih sporazumov z Avstrijo in Italijo. Realizacija sejemskih poslov je v letu 1977 do vključno tretjega tromesečja potekala nekoliko boljše kot v preteklem letu, v zadnjem tromesečju pa so nastopile težave kot posledica nedodelanih predpisov, ki zadevajo pokrivanja razlik pri izvozu v okviru sejemskih poslov, pa tudi nerazumevanje pristojnih organov, da bi razvoj sejemskih aranžmajev dobil ustrezno mesto v celokupnem zunanjetrgovinskem sistemu. Posebno vprašanje je nepravčasno obravnavanje sejemskih kontingentov. Iz tega tudi izhajajo slabi rezultati poslovanja mešane družbe Sateko Gradec, katere delni lastnik je tudi Tehno - Impex.

Razen s člani združenja je Tehno - Impex v letu 1977 sodelovala tudi z nekaterimi nečlani, na primer, Dalmacija cement, Jelšingrad Banja Luka, FOB Beograd, rudnik Zenica, Gradac Valjevo, Foča Maglaj in Bosanska Blazuj.

V letu 1977 je bil dokončno urejen pravni status mešane družbe Jugoniger v Lagosu. Firma že nekaj časa zelo uspešno deluje tako, da je po njeni zasluzi že sklenjenih poslov za vrednost preko 100 milij. dolarjev. V teh poslih seveda ne nastopa Tehno - Impex vedno kot izvoznik, kar pa ne zmanjšuje vrednosti in upravičenosti obstoja in delovanja firme Jugoniger. Tehno - Impex je namreč v okviru Gospodarske zbornice Slovenije pooblaščen organizacija konzorcija za Nigerijo, ki svojo praktično dejavnost izvaja prek Jugonigra.

Uspešno so poslovale tudi druge organizacije, v katerih nastopa Tehno - Impex kot ustanovitelj ali so-ustanovitelj z določenim kapitalom. To velja za Black in Decker Group-lje, Jože Kerenčič Ormož in delno ITTP Ribnica. To pa ne velja za

mešano družbo Sateko Gradec, ki je leta 1977 zaključila s praktično nepomembnim pozitivnim rezultatom. Tovarna plinobetona v Zagorju je šla pred nekaj meseci v poskusno obratovanje. Poskusna proizvodnja sicer poteka po predvidenem programu, seveda pa je preuranjeno, da bi lahko dali oceno tega projekta.

Tehno - Impex je v drugi polovici leta 1977 intenzivno delal na sklepanju samoupravnih sporazumov o združenju dela in sredstev s tistimi organizacijami, s katerimi trajneje in v večjem obsegu sodeluje oziroma izvaja in uvaža blago.

SKUPŠČINA ZIT OBČINE JESENICE

V torek, 24. oktobra, je bila skupščina zveze inženirjev in tehnikov občine Jesenice. Uvodno poročilo je podal predsednik izvršnega odbora ZIT občine Jesenice Anton Koselj, iz katerega povzemamo naslednje misli:

Statut zveze inženirjev in tehnikov nas obvezuje, je dejal predsednik, da vsako leto enkrat napravimo obračun svojega dela za preteklo leto in potrdimo smernice za prihodnje delovno obdobje. K izvajanju programa, ki smo ga postavili na lanskeletni skupščini, smo pristopili z vso resnostjo. Pri realizaciji programa so poleg izvršnega odbora ZIT sodelovala vsa društva: DRMIT, DSIT, ED in na novo priključeno društvo za varilno tehniko. Dejavnost zveze inženirjev in tehnikov smo izvajali na naslednjih področjih:

- strokovna predavanja,
- družbeno politična predavanja,
- strokovne ekskurzije,
- navezava stikov z ostalimi društvi in strokovnimi zvezami inženirjev in tehnikov,
- ogled sejmov,
- spremljanje dela v železarni.

Vminulem letu je imel izvršni odbor ZIT pet sej. Na seje so bili vselej vabljeni tudi predstavniki društev. S skupnimi moči smo oblikovali tekoči program dela v skladu s programom dela, ki ga je potrdila lanskeletna skupščina. Program predavanj za preteklo leto sta dopolnila še predsednik poslovnega odbora Železarne Peter Kunc in predsednik izvršnega odbora skupščine občine Jesenice Ivo Ščavničar. Skupno smo izvedli 13 predavanj, katerih se je povprečno udeležilo 35 - 40 članov.

V organizaciji ZIT in posameznih društev smo izvedli naslednje strokovne ekskurzije: DRMIT je organiziralo ekskurzijo v Budimpešto, ED ekskurzijo v ZDA, DSIT strokovno ekskurzijo v Avstrijo - ogled železarne Voest - Alpine v Linzu, Mauthausna in Dunaja. Varilci so organizirali ekskurzijo - ogled nuklearne centrale v Krškem.

Udeležili smo se skupščine zveze inženirjev in tehnikov v Mariboru ter navezali stike z društvom inženirjev in tehnikov iz železarne Štore.

Izvršni odbor ZIT je v preteklem letu navezal tesnejše stike z nekaterimi podjetji in sicer: TBJ, KOVIN, UNIVERSAL, ELIM, Inženiring Bled, Elektro Žirovnica, BUSP Jesenice, Iskra Otoče, Izolirka, Vatrostalna. Namen tega je bil, da jih seznanimo z našim delom, da jih vključimo v naše delo in zaživimo tudi zunaj Železarne in da nas tudi finančno podprejo. Preko oglasov v Železarskem zborniku se je večina njih odzvala tudi s finančno podporo. To akcijo je treba v prihodnjem delovnem obdobju nadaljevati.

V dveh delovnih letih tekočega mandatnega obdobja opažamo, da se strokovnih in družbenopolitičnih predavanj udeležujejo večinoma eni in isti udeleženci. Udeležbo na predavanjih bo nujno treba prenesti tudi na mlajše inženirje in tehnike, ki naj bi s svojimi pripombami pripomogli k učinkovitejšemu oblikovanju pomembnih investicijskih objektov in se strokovno in splošno izpopolnjevali. Na predavanja druž-

Opravljen je bilo solidno delo in dosegel je pristopilo k temu sporazumu okrog 40 delovnih organizacij, kar pokriva nekaj nad 70 % skupnega zunanjetrgovinskega prometa Tehno - Impexa. To delo se še nadaljuje in računajo, da bo v roku enega meseca k temu sporazumu pristopilo še nekaj dosedanjih poslovnih partnerjev. Sedaj intenzivno pripravljajo letne plane kot dopolnila sporazuma in tehniko za realizacijo vzpostavljanja dohodkovnih odnosov.

(Iz gradiva za 3. sejo DS SOZD SZ)

benopolitičnega pomena pa je treba pritegniti tudi širši krog drugih interesentov.

Predsednik se je zahvalil izvršilnim in samoupravnim organom železarne Jesenice za dano materialno podporo, ki omogoča delo zveze. Prav tako se je zahvalil vsem tistim, ki so v drugačnih oblikah izkazali materialno podporo ZIT.

Po blagajniškem poročilu, v katerem je dolgoletni blagajnik Dušan Bak navedel stanje v blagajni in žiro računa, je sledilo poročilo nadzorne odbora, ki ga je podal predsednik Martin Šketa.

Blagajniku so izrekli javno pohvalo za vzorno vodenje blagajniških poslov. Izvršnemu odboru ZIT pa so podaljšali mandat še za eno leto, do preteka mandatnega obdobja, ker je v preteklih dveh letih uspešno vodil ZIT občine Jesenice.

Skupščina je sprejela okvirno delitev finančnih sredstev ter v razpravi ocenila dosedanje delo in nakazala smernice za delo v naslednjem letu.

V razpravi je bilo poudarjeno naslednje: Dejavnost je potrebno razširiti tudi na mlajše člane ZIT in krepiti lastna mišljanja v zvezi z določenimi nalagami.

Železarne Jesenice pozitivno gleda na ZIT, kot edino organizacijo, ki povezuje vse stroke. Dejavnost naj se nadaljuje v smeri povezovanja, organiziranja in razvoja. V zadnjih letih so bila predavanja na visokem nivoju. Na osnovi razprav je bilo marsikaj izboljšano. Po novi organizaciji opažamo zapiranje v majhne enote. Ravno na tem področju lahko ZIT s svojimi društvi osvetli tehnične probleme. V ZIT se lahko razpravlja o vsakem problemu. Tudi ekskurzije so pozitivne, vedno se kaj pridobi, kar lahko koristi.

Ugotovili so, da občinska raziskovalna skupnost ne more in ne more zaživeti, čeprav sloni na delegatskih osnovah. V zvezi z dejavnostjo raziskovalne skupnosti so predlagali dve nalogi in sicer:

- karavanski predor in njegov vpliv na urbanizem,
- napajanje železarne.

Ob sklepu skupščine so sprejeli naslednje zaključke:

- sodelovanje z vodstvom Železarne v pogledu planiranja strokovnih predavanj;
- IO ZIT občine Jesenice ima pravilno začrtano dejavnost, ki naj jo v bodoče samo še dopolni;
- večjo povezanost doseči s skupščino občine Jesenice in s tem povezati tudi možnost sofinanciranja ZIT;
- bolj aktivno sodelovati pri reševanju tehničnih problemov;
- pospešiti sodelovanje z drugimi ZIT v Sloveniji in izven nje, oziroma krajih, kjer so organizacije pokazale interes;
- na predavanjih oziroma v razpravah na predavanjih naj pride do veljave odprtost vprašanj.

F. Bratun

TEHNIČNI FELJTON - TEHNIČNI FELJTON - TEHNIČNI FELJTON - TEHNIČNI FELJTON - TEHNIČNI

ŽELEZARSKA INDUSTRIJA V LR KITAJSKI

SMATRAJTE JEKLO KOT KLJUČNI ČLEN; Z JEKLOM IN ŽITOM JE VSE LAŽJE!

Mao Tse Tung

Kot pričetek moderne železarske industrije štejejo leto 1890, vendar so jo do druge svetovne vojne vodili in upravljali tuji. Leta 1952 so kitajske železarne proizvedle skupno 1,34 milij. ton surovega jekla. Do leta 1975 pa je proizvodnja železarske industrije narasla že na 25 milij. ton surovega jekla in se s tem uvrstila na peto mesto v svetu. Seveda pa je bila ta številka ob upoštevanju števila njenega prebivalstva še vedno zelo skromna. Da bi to stanje čim hitreje spremenila, sta se

kitajska vlada in politično vodstvo v zadnjem času odločila za energične ukrepe, ki bi naj v najkrajšem možnem času pripomogli k bistvenemu povečanju proizvodnje železarske industrije.

Kot prvi ukrep za takšno odločitev je kitajska vlada sklenila letos z Japonsko pogodbo za obdobje osmih let in v vrednosti 20 milijard dolarjev. Na osnovi te pogodbe bo LR Kitajska dobila v zameno za dobavljeno nafto in premog tehnično in tehnološko pomoč ter opremo za železarne, železnice in za nekatera druga področja. Podrobnosti še niso znane, vendar obsega ta pogodba tudi gradnjo nove železarne v bližini Šanghaja z letno proizvodnjo šest milij. ton surovega jekla. Pri tem projektu bo sodelovala japonska železarska družba Nippon Steel.

Kakšno je današnje stanje železarske industrije v LR Kitajski? Za raziskovanje njenega preteklega in bodočega razvoja so bistveni nekateri važni činitelji in sicer:

- Pozornost kitajskega vodstva po letu 1946 je veljala splošnemu ekonomskemu razvoju in posebno železarski industriji. V prvem obdobju je bila pomembna sovjetska pomoč. Vendar brez velikih vlaganj domačih investicijskih sredstev v preteklih 30 letih, ni bil možen takšen razvoj železarske industrije kot so želeli.

- Stopnja s katero je sledila železarska industrija spremembam v njeni notranji politiki. Zmanjšanje proizvodnje v letih 1967-1969 in 1974-1976 je bila posledica takratnih političnih zapletov in težav.

- Razen tega, da obratuje v LR Kitajski več večjih in modernejših železar, nastaja precejšen del današnje proizvodnje še vedno v manjših in zastarelih obratih.

- Tudi glede na kitajske razmere, modernih železar ni moč primerjati z današnjimi sodobnimi obrati v ostalem svetu. Večji del naprav je bil projektiran in zgrajen s pomočjo Sovjetske zveze v petdesetih letih. Nekatere med njimi pa so obratovala še v času japonske okupacije do leta 1945.

Resno ozko grlo pri kitajski železarski proizvodnji predstavljajo danes surovine. Ta dežela ima sicer ogromne zaloge železove rude in premoga. Vendar je večji del železove rude slabše kvalitete z nižjo vsebnostjo železa in tudi dobrega premoga za koksiranje ni veliko. Rudarska tehnika je precej zastarela in oplenitenja železove rude skoraj ni.

Še resnejše ozko grlo predstavljajo v železarski industriji obrati za končne izdelke vroče in predvsem hladne predelave. Zaradi tega mora LR Kitajska uvažati velike količine železarskih izdelkov. Leta 1976 je uvozila 4,2 milij. ton. Razen tega je

OČIŠČENJE OKOLJA V ŽELEZARSTVU ZDRUŽENO Z INVESTICIJO ZA PREDELAVO JEKLARSKIH ODPADKOV (3)

Zaradi aktualnosti v nadaljevanjih nekoliko skrajšano objavljamo seminarsko nalogo našega sodelavca Jožeta KOŠIRJA, ki jo je pod mentorstvom dr. Avguština Laha napisal v okviru njegovega študija na šoli za poslovne kadre. Iz naloge smo izločili le kratek opis razvoja železarstva na Gorenjskem, ker je našim bralcem znana.

IZRAČUN USPEŠNOSTI INVESTICIJE

V investicijo za predelavo talilniških odpadkov in za ureditev nasipa je Železarna vložila 36.000.000.— din in sicer vse iz lastnih virov.

Investicija ekonomsko sloni na pridobivanju letno 12.000 ton jeklenih odpadkov iz tekoče proizvodnje, prvih pet let pa še po 6.000 ton jeklenih odpadkov iz obstoječega nasipa. V letu 1977 je tekla poizkusna

proizvodnja, v letu 1978 pa že redna, vendar le 60-odstotna.

Proizvodne stroške po letih smo ocenili, in sicer osebne dohodke na podlagi predvidenega števila zaposlenih, kot stroške energije in goriva smo vzeli ustrezno povečano Heckttovo oceno. Stroški vzdrževanja so 5 % od vrednosti osnovnih sredstev, fiksni stroški pa so amortizacija in zavarovanje novih naprav (amortizacija 10 %, zavarovanje 1 %). V prvem letu smo upoštevali tudi zagonske stroške. Upravno prodajne režije je 11 % na proizvodne stroške.

Stroški	Leto 1978 (10.800 t)	Leto 1979-82 (18.000 t)	Leto 1983 (12.000 t)
Osebnih dohodkov	1.890.000	1.890.000	1.890.000
Energija in gorivo	1.418.500	1.418.500	950.400
Vzdrževanje	1.800.000	1.800.000	1.800.000
Zagonski stroški	1.000.000		
Fiksni stroški	3.960.000	3.960.000	3.960.000
	10.068.500	9.068.500	8.600.400
Upr. prod. režija	997.500	997.500	954.600
Skupaj stroški	11.066.000	10.066.000	9.555.000
din/t	1.024,63	559,22	796,25

Uspešnost investicije smo vezali na vrednost pridobljenih jeklenih odpadkov in izračunali po dveh variantah.

Pri prvi jemljemo domačo nabavno ceno starega železa, korigirano z odstotkom vsebnosti železa torej 1.352.— din/tono $\times 70\% = 946,4$ din/tono. Sredstva se nam po tej varianti povrnejo šele v devetih letih.

Pri izračunu po drugi varianti pa jemljemo uvozno ceno starega železa t. j. 2.495.— din/tono $\times 70\% = 1.746,5$ din/tono. Investicija je v tem slučaju ekonomsko zelo uspešna, saj se vložena sredstva povrnejo že v treh letih. Ta izračun sloni na realnih predpostavkah, ker je verjetno, da bi morali to količino starega železa uvoziti!

UPORABNOST PREDELANIH TALILNIŠKIH ODPADKOV DELEŽ ŽELEZA IN ŽLINDRE

V nasip je bilo v prvi polovici letos pripeljanih in predelanih približno SM in EL žlindre

Pred separiranjem izločenih svinj	34.500 ton
Separirano: železo, frakc. 3-12, vseb. 40-50 % Fe	4.650 ton
frakc. 12-31, vseb. 50-60 % Fe	1.790 ton
frakc. 31-63, vseb. 70-80 % Fe	300 ton
frakc. 63-250, vseb. 80-90 % Fe	150 ton
frakc. nad 250, vseb. min 90 % Fe	300 ton
	445 ton
predelana žindra, frakc. 0-3	1.790 ton
frakc. 3-12	8.650 ton
frakc. 12-31	5.970 ton
frakc. 31-63	7.170 ton
frakc. 63-250	3.285 ton
Skupaj:	34.500 ton

Razmerje iz separacije je: 10 % železa in sicer:	6 % frakc. 3-12 mm	3-12 mm
	1 % frakc. 12-31 mm	12-31 mm
	0,5 % frakc. 31-63 mm	31-63 mm
	1 % frakc. 63-250 mm	63-250 mm
	1,5 % frakc. nad 250 mm	nad 250 mm
90 % žlindre in sicer:	6 % frakc. 0-3 mm	0-3 mm
	29 % frakc. 3-12 mm	3-12 mm
	20 % frakc. 12-31 mm	12-31 mm
	24 % frakc. 31-63 mm	31-63 mm
	11 % frakc. 63-250 mm	63-250 mm

Razmerje železo : žindra pred separiranjem, torej ob upoštevanju velikih komadov železa, imenovanih svinje, pa znaša

7.635 ton železa = 22 %
26.865 ton žlindre = 78 %
34.500 ton talil. odp. 100 %

Nadaljnji izračun pove, da je na tono proizvedenega jekla (250.000 ton v prvi polovici 78) v žlindri še

3,05 % železnih odpadkov, kar je v okvirju evropskih podatkov (3,5 do 4 %).

UPORABNOST

- a) Železni odpadki:
- svinje (veliki komadi Fe) kot vložek v jeklarne
 - frakcije nad 250 mm kot vložek v jeklarne
 - frakcije 31-63 mm kot vložek v jeklarne
 - frakcije 12-31 mm za zakladanje v plavže
 - frakcija 3-12 mm uporaba v aglomeraciji

b) Predelana žindra:

- frakcija 0-3 mm v gradbeništvu (zaporni sloj za ceste)
- frakcija 3-12 mm v gradbeništvu in za asfalt ter cement
- frakcija 12-31 mm v gradbeništvu za izdelavo betona
- frakcija 31-63 mm pri gradnji železnic kot tolčenec
- frakcija 63-250 mm za zasipanje

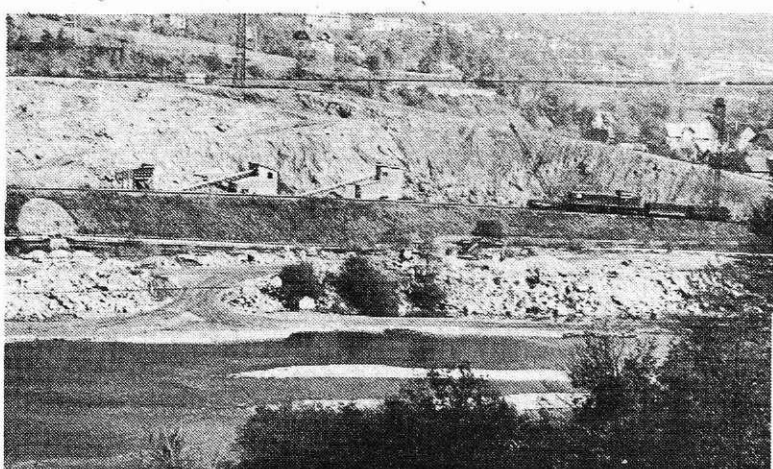
Preiskave o uporabnosti je izdelal Zavod za raziskavo materiala in konstrukcij Ljubljana.

Gradbena podjetja, posebno pa cementarna Anhovo kažejo nepričakovano velik interes za nabavo predelane žlindre, posebno za frakcije 0-3 in 3-12 mm.

VARSTVO OKOLJA

Knjigi Petra Likarja, Domovina, si še kakor zdravje je dr. Avguštin Lah na pot napisal slovenski rek »Kakršen gospodar, tak ima hram«.

Tudi zato se trudimo v Železarni urediti okolico obratov in posameznih delovišč, zasaditi parke in podobno. Za zunanjo opazovalca je nasip Železarne najbolj izpostavljen objekt, ki naj kaže urejenost podjetja, saj se severni nasip v dolžini 700 metrov nahaja ob magistralni cesti Jesenice-Ljubljana, vzhodni nasip pa meji na strnjeno naselje Borovlje (v dolžini 300 metrov). Zato smo varstvo okolja v sami investiciji priključili tudi fizično ureditvi nasipa.

Pogled na nasip Železarne s separacijo za predelavo metalurškega odpadka

VARSTVO OKOLJA V OBRATU ZA PREDELAVO TALILNIŠKIH ODPADKOV

V investicijskem programu so bili predvideni in, pri gradnji izvedeni naslednji ukrepi za varstvo okolja.

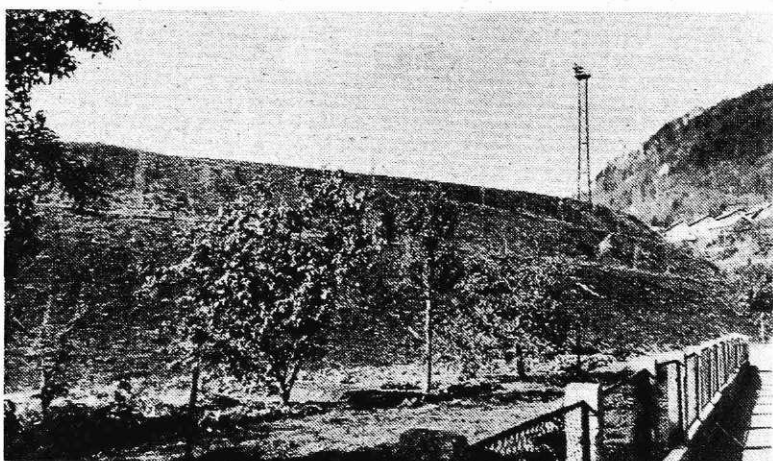
— Smer stresa talilniških odpadkov je bila spremenjena. Pred investicijo je bil žindra žerjav obrnjen napreje proti magistralni cesti, pozneje pa proti naselju Borovlje. Toplotni in prašni val je bil nevaren in neprijeten za mimoidoče, oziroma prebivalce. Sedaj je stresanje usmerjeno proti strugi Save.

— Nivo stresalne površine je bistveno dvignjeno nad nivojem talne

skim opornim zidom. Strmina nasipa je oblikovana pod enakim (naravnim) kotom in se zatravlja z deteljo in lucerno. Sem in tja pa je posajeno grmičevje: forzicija, akalije, leska, ognjeni trn in drevje: javor, jelša, mecesen, črni bor. Ob opornem zidu je zasajena vrsta dreves topolov, na vrhu nasipa pa je urejen mali park s cveticami.

Nasip vzdolž naselja Borovlje je oblikovan terasasto in predstavlja ustrezen estetski zaključek. Brežina je zatravlja, na stopnicah pa so v dveh vrstah zasajeni topoli.

Nasip tvori zaščito proti gibanju prahu v naselje, zaradi poševne iz-

Urejen nasip Železarne proti Borovljam

vedbe v vzdolžni smeri pa omogoča čim več sonca naselju. Tudi hrup strojev in padanje kugle se ubija v nasipu.

ZAKLJUČEK

Tovarniško glasilo največje avstrijske in svetovno znane železarne VOEST-ALPINE iz Linza je objavilo strokoven članek »Od stranskega produkta k tehnološkemu napredku z recikliranjem — spet korak naprej«, v katerem obravnava koristi, ki jih prinašajo predelani talilniški odpadki.

V našem podjetju smo, sledeč železarski tradiciji na tem področju, tudi naredili en korak naprej, pri tem pa smo izbrali tehnologijo in sprejeli ukrepe, ki poleg ekonomskih učinkov zagotavljajo obzirno stanje do prebivalcev tega področja in posredno do vse skupnosti.

LITERATURA

- Peter Likar: Domovina, si še kakor zdravje
Revija Naše okolje, leto I, št. 3/4, leto III, št. 1-3
Egon Keller: Abfallwirtschaft und Recycling
VOEST-ALPINE Information 3-77
Dr. Avguštin Lah: Društveni aspekt medusobnog uticaja čoveka i sredine
Glasilo Občan: dr. Avguštin Lah: Krajevna skupnost in urejanje okolja
Železarna Jesenice: Investicijski program za izvedbo projekta »Predelava talilniških odpadkov«
Železarna Jesenice: Izračun uspešnosti investicije v predelavo žlindre
Železarna Jesenice: Dopis na UJZ o realizaciji priporočil SEV-a za zaščito voda in zraka
Železarna Jesenice: Seznam raziskovalnih nalog
Železarna Jesenice: Poročila Železarne Jesenice ob stoletnici
ZRMK Ljubljana: Poročilo o preiskavah jeklarških SM in elektro žlinder
Uradni list SRS št. 8/78

Železarski globus

JAPONSKA

Železarska družba Kawasaki Steel Co. je pričela proizvoditi debelo pločvino največje širine do 5.300 mm in največje debeline do 350 mm ter v teži do 95 ton za posamezno ploščo. To so doslej na svetu najširše, najdebelejše in najtežje plošče debele pločevine, ki jih lahko dobavlja železarska industrija. Te plošče so posebno primerne za uporabo pri gradnji delov za jedrske elektrarne, rezervarje pod pritiskom in podobno. Izvaljene so iz kovanih slabov težkih do 110 ton in iz odlitih blokov težkih do 135 ton, za katere je bilo jeklo izdelano v obločni električni peči z ASEA-SKF napravo za zniževanje vsebnosti vodik v jeklu. Zato je tudi možnost pojavljanja nečistoč in notranjih napak pri teh ploščah majhna.

JAPONSKA

Doslej najnižjo japonsko porabo koksa 448 kg na tono grodlja so dosegli letos v maju plavži v železarni Sakai, ki pripada železarski družbi Nippon Steel Co. Ta količina je tudi med najnižjimi na svetu. V prvem tromesečju letošnjega leta so dosegli plavžih petih največjih železarskih družb povprečno porabo koksa 467 kg na tono grodlja. Pri tem je treba upoštevati, da je bil del potrebnega koksa nadomeščen z mazutom oziroma zemeljskim plinom, dodanim skozi pihalice. Tako nizko porabo koksa omogoča uporaba najmodernejših plavžarske tehnologije in izredno dobro pripravljen ter kvaliteten vsip z najvišjo možno vsebnostjo železa.

NOVA ZELANDIJA

LR Kitajska se v svoji zunanje trgovinski dejavnosti vedno bolj odpira na vse strani sveta. Tako je pred kratkim naročila v novozelandski železarni New Zeland Steel 4500 ton pocinkanih cevi v dimenzijah od ene do dveh col. To je šele prvi stik na področju zunanje trgovine med tema dvema državama in zato računajo v Novi Zelandiji na bodočo razširitev izvoza tudi na druge izdelke.

TEHNIČNI FELJTON - TEHNIČNI FELJTON - TEHNIČNI FELJTON - TEHNIČNI FELJTON - TEHNIČNI

v šestdesetih in sedemdesetih letih morala uvoziti celotne naprave za predelavo jekla v končne izdelke.

ŽELEZOVA RUDA, PREMOG IN JEKLENI ODPADEK

Čeprav ocenjujejo, na osnovi nepopolnih podatkov, kitajske rezerve železove rude v izrednih količinah — od 41 do 100 milijard ton — ni dvoma, da so dovolj velike za preskrbo močne železarske industrije tudi v 21. stoletju. Vendar nastaja pri izkopu, oplemenitvi in prevozu te rude precej problemov.

Med letom 1957 in 1973 so povečali letni izkop železove rude za 500 % oziroma na 67,4 milij. ton. Vendar so bile v tem obdobju občasne težave pri preskrbi železarn, v glavnem v času znanih političnih zapletov.

Po letu 1971 so širili in modernizirali rudnike železove rude in to predvsem manjše. V petletki 1971-1975 so usposobili v provinci Kiangsu 50 manjših rudnikov s skupno letno proizvodno zmogljivostjo 2 milij. ton. Ti majhni rudniki so sicer v kratkem času vplivali na povečanje proizvodnje, vendar v daljšem času ne morejo zagotoviti takšno povečanje proizvodnje in produktivnosti kot veliki rudniki.

Čeprav so kmalu spoznali prednost rudnikov z veliko proizvodnjo, so bili naporji za njihovo ureditev resno ovirani zaradi težav s transportom. Zaradi slabih transportnih možnosti ni

bilo mogoče izkoriščati nekaterih nahajališč z bogato železovo rudo. Zanimivo je tudi, da so v LR Kitajski kazali pred letom 1970 več zanimanja za jamski kot dnevni kop. Šele po tem letu so spoznali, da so rudniki z dnevnim kopom premalo razviti in so pričeli tudi v te rudnike bolj investirati.

Vsebnost železa v rudi, ki jo uporabljajo kitajski plavži, je v povprečju pod 35 %. Vendar kaže, da imajo danes pri investiranju naprave za obogatitev železove rude absolutno prednost. Že obstoječe naprave uporabljajo za obogatitev tako magnetno separacijo kakor tudi flotacijo. Pri plavžih pa pripravljajo železovo rudo s sintranjem.

Vse to seveda narekuje, da mora LR Kitajska del železove rude za svoje plavže uvažati, kar velja tudi za grodelj. Leta 1975 je uvozila 2,97 milijona ton železove rude in dve leti prej, je uvoz grodlja presegel milijon ton.

Rezerve premoga v LR Kitajski cenijo na 1500 milijard ton, kar bo zadostovalo za kritje potreb hitro razvijajoče se železarske industrije za daljše časovno obdobje. V kitajskih premogovnikih nakopljejo letno okoli 500 milijonov ton premoga in približno 100 milijonov ton ga porabi železarska industrija.

Največji in najvažnejši premogovniki z velikimi zalogami premoga primerne za koksiranje so v provinci Hopeh. Nekateri med njimi so bili precej poškodovani med močnim

potresom leta 1976, vendar danes že normalno obratujejo. Kljub velikim zalogam premoga ima železarska industrija z njim določene probleme zaradi njegove kakovosti. Kitajski premogi imajo veliko pepela in sicer povprečno okoli 25 % in vsebnost žvepla se giblje med 0,5 in 2,0 %.

Značilnost kitajskih premogovnikov so tudi debeli sloji premoga, ki so podobni kot v Zahodni Evropi, vendar tanjši kot v ZDA in Avstraliji. Razen tega je zanimivo, da večji del premoga nakopljejo pod zemljo in le okoli 10 % na dnevnih kopih. Šele v zadnjem času so pričeli uvajati najmodernejšo mehanizacijo in s tem tudi pričenjajo povečava proizvodnjo na dnevnih kopih. Del današnjih potreb, predvsem za gospodinjstva, pa krijejo majhni lokalni premogovniki. Ti zaposlujejo samo po nekaj deset rudarjev in obratujejo le z najbolj najnujnejšimi tehničnimi sredstvi.

Za prihodnji dve desetletji imajo v LR Kitajski v zvezi s proizvodnjo premoga izredno ambiciozne načrte. Tako predvidevajo, da bodo v prihodnjih desetih letih povečali letno nakopano količino premoga na eno milijardo ton in do konca stoletja celo na dve milijardi ton.

nadaljevanje

PO SLEDIVH ČRNE ROKE

JOŽE VIDIC

6

PRVE ŽRTVE ČRNE ROKE NA JESENICAH

Spretno so se izogibali sporom ali spopadu z močnejšimi partizanskimi enotami, medtem ko so tajno zverinsko ubijali ujet partizane, kurirje, patrolje in aktiviste.

Sentruperski četniki so 14. junija 1942. leta zaklali prve tri partizane (Francšek Saje, Belogardizem, str. 303).

Prebivalci iz novomeške okolice in izpod Gorjancev so bili prepričani, da imajo opravka s partizani. Nosili so jim hrano in jih obveščali o gibanju sovražnika. Prinesli so jim celo kitaro. Številni fantje so odšli v partizane k »Štajercem«. Ti pa so tajno še kar naprej pobijali ljudi. Četnikom se je kot vojni kurat pridružil tudi mirnopedski kaplan Sinkar, ki je tam igral na kitaro (Anton Sinkar se je rodil 8. februarja 1916. leta v Selcah nad Škofjo Loko. Bil je veseljak, a se je na željo pobožne matere oddolžil za bogoslovje. Tik pred vojno je bil posvečen v duhovnika. Julija 1941. leta je prišel v partizane za kaplana v Mirno peč. Prvo leto vojne se je v javnosti izdal za simpatizerja in sodelavca osvobodilne fronte, skrivaj pa je zbiral člane bivega fantovskega odseka za bodoče belogardistične enote. Kaplan Sinkar je svojerodno klal partizane, imel ljubezenska razmerja in se malo brigal za versko vzgojo in življenje belogardistov in četnikov v taborišču. Kot vojni zločinec je bil na javnem sodnem procesu v Kočevju oktobra 1943. leta obsojen na smrt in usmrčen).

Glavno poveljstvo slovenskih partizanskih čet je bilo o sumljivih »Štajercih« obveščeno nekako prve dni julija, kar je razvidno iz dnevnika Edvarda Kocbeka. Sicer pa so že dlje vedeli, da morajo biti skrivnostni umori in nenadne izginitve kurirjev in patrolj v zvezi s sumljivimi organiziranimi ljudmi, ki se gibljejo na Gorjancih.

Ščasoma so partizani le spoznali njihov pravi obraz. Nekaj dni prej so četniki zajeli partizanski vod. Bataljon belokranjskega odreda je 11. julija 1942. leta na Zajčjem vrhu srečal četniško patroljo, ki je spremljala ujet partizane; leti so šli s konjem in sodom po vodo. Belokranjski partizani so ujetnike rešili brez boja, enega četnika pa ustrelili. Po teh streljih je prišlo do spopada, toda med bojem so četniki spet kričali, zakaj streljajo, saj so tudi oni partizani. Boj so prekinili. Partizanski in četniški poveljnik sta se prijateljsko razšla. Četniški kapetan Vasiljevič je partizanskega poveljnika Ivana Majnika povabil celo na večerjo. Četniki so se namreč med bojem spet hitro pokrili s partizanskimi triglavkami. (Francšek Saje, Belogardizem, str. 303)

Po boju so, srečni zaradi uspele zvižaje, spet lovili posamezne partizane. Zvečer jim je kapetan Vasiljevič govoril, da so četniki Draže Mihailoviča edina redna ter od londonske vlade priznana jugoslovanska vojska. Dvema se je posrečilo pobegniti in poročati partizanskemu štabu, kdo so »Štajerci«.

Naslednjega dne so partizani skušali obkoliti četniški bataljon, toda gorjanski bataljon je prispel prepozno in četniki so se izmuznili skozi obroč in se v begu umaknili proti Dolenjskim Toplicam.

Da bi razumeli delovanje te prve oborožene četniške skupine, je treba vedeti, da je bila to nekakšna ilegala. Italijani so namreč šele konec julija privolili na legalizacijo belogardističnih oboroženih oddelkov. Italijani so avgusta 1942. leta uradno imenovali belogardistične enote Milizia volontaria anticomunista (MVAC) – prostovoljna protikomunistična milica. Po tem sklepu je lažni štajerski bataljon snel krinko in se začel imenovati Legija smrti. Tako se je prva četniška enota prelevila iz lažnih štajerskih partizanov v belogardiste, člane MVAC. Le-ti so veljali za pripadnike redne italijanske vojske. Dala jim je orožje in opremo, pri njih so bili na plačilni listi. Ljudem so pravili, da se borijo za vero in dom. Njihov pozdrav in geslo je bilo: »Za pet Kristusovih ran – naj pogine usak partizan!«

Pravijo, da vojno zgodovino pišejo zmagovalci. Po tem mišljenju bi lahko poraženci meni in drugim piscem o narodnoosvobodilni vojni napravili dvom o verodostojnosti dogodkov, ki jih opisujejo. Posebno, kadar opisujemo vojne zločine in zločince. Mi bomo verjeli, da so četniško usmerjeni bivši oficirji in pobožni belogardisti, med njimi tudi duhovniki, mučili ujet partizane in jih celo pekli na ražnju? In da je ta »sveta« vojska pila in razgrajala po cerkvah!

Toda dejstva so tu. O tem govori poročilo o življenju v taborišču Legije smrti, ki ga je na podlagi poročil zaupnikov napisal novomeški kaplan Nande Babnik, pomočnik Janka Debeljaka. Poročilo je ohranjeno in ga vsakdo lahko prebere v Institutu za zgodovino delavskega gibanja v Ljubljani. Navajam odlomke iz tega poročila. (IZDG, fasc. 120, akt 69168)

»Pijančevanje: oficirji so večkrat pijani. Izток je začel piti iz zagrenjenosti, ker ga zapostavljajo. V ponedeljek je bil pijan komandant in polovica moštva. Pili so v cerkvi, kjer je tudi štab in skladišče. Isto noč je prišlo poročilo, da je v Brunicah večja skupina partizanov. Kaj bi bilo, če bi bili tisto noč napadeni. Milan sicer ni tolikokrat pijan (Milan Kranjc; opomba J. V.). Svarun redno, kakor tudi Cigo (Drago Tomažič; opomba J. V.). V pijanosti delajo neumnosti in fante zafrkavajo...«

Morala v taboru: na splošno med fanti že še gre, a oficirji vsi brez izjeme morale ne poznajo. To poglavje je najbolj žalostno, ki na fante naravnost porazno vpliva. Milan je glede tega naravnost nenasiten, divja za dekleti. Ne more razumeti, da nekatera ne čutijo takih potreb kot on; komaj se mu ubranijo. Irene se ne upa lotiti, ker je preveč odločna. Fantje pripovedujejo o več dekletih, ki prihajajo kot kurirke iz Smihela. Cigo pošilja pisma k raznim dekletom moralno dvomljive vrednosti iz okolice, da pridejo po izjavah vojakov v bližino taborišča...«

Kurat: v začetku je bil boljši (beseda je o kaplanu Sinkarju; opomba J. V.). Kot človek in fant je sicer priljubljen, premalo pa se briga za moštvo. Ukvarja se s politiko in

skupno s komandantom dela načrte, nima pa časa za moštvo.

Tudi ko ni imel nikakega dela v štabu. Fantje ga niso videli po cele dneve. Komandant mu pravi, da ne sme preveč občeuvati z moštvom. Premalo se briga za molitev! Za stanje morale, za govorjenje. Samo mašuje in redkokdaj spoveduje. (Vedno ga je treba prositi). Ne pridiguje!!! Z oficirji se dobro razume, kakor bi bil sam oficir in ne kurat – duhovnik. Sploh se vede kot vojak, ne kot duhovnik. Ima stalno vojaško obleko, naboje kot četnik prek prsi in puško. Hodi tudi na akcije in strelja v boju. Vojaki pogrešajo pridige. Po vojnem pravu bi smel imeti tudi kateheze, ki si jih vojaki žele. Šel je obhajati na Podgrad s patroljo 10 mož za osebno zaščito, pa tudi sam je imel obenem z Najsvetejšim puško...«

Justifikacije: sodna oblast je prepustila Janezu (kapetanu Debeljaku; opomba J. V.), ki je za to najmanj primerna oseba. Doslej je bila po izjavi mož samo ena pravno upravičena justifikacija. Ob isti priliki je bilo usmrčenih 5 ljudi. Eden je bil zaklan, drugi ustreljen z revolverjem, potem ko mu je nekdo mimogrede povedal, da mu je prisojena smrt. Ko ujamemo partizane, ali ko se sami vdajo, so prve besede: treba jih je pobiti. Če pa zvedo, da je bil kdo od njih Sokol, je pomiloščen. Tako so bili nekateri ubiti, drugi, prav toliko krivi, pa so bili sprejeti za vojake ali celo v štab za strežnika!

Vojaki so opazili z nejevoljo, kako je komandant v bitki ujetega partizana sprejel za svojega poselnega, ker je bil Sokol. Ta ima sedaj v štabu veliko besedo. Če pa pride kdo od naših tja po opravku, ga nahruli. To ravnanje je nedosledno. Zelo slabo je vplivalo na fante, ko so pred justifikacijo mučili dva partizana.

Najprej so jih pretepli z bikovko (Janko), potem slekli, privezali na kol in pekli na ražnju, da bi izsilili priznanje. Tulila sta od bolečin in prosila usmiljenja. Mučili so jih v glavnem Janko, poleg tega pa Milan, Cigo in pokojni Gorazd. Mučenje je bilo seveda v bližini tabora, da so fantje videli in seveda še bolj slišali rjovenje mučenih. Takrat je morala v taboru zelo padla. Vojaki so bili čisto prepadeni (mučenje brata in očeta)...

Mučenje: hoteli so izsiliti priznanje. Pripravljen je bil Kosanovič, da bi rezal jermene iz hrbita. Kurat Janez V., ki je nadomestoval Radovana, je protestiral proti takemu ravnanju. Pa so se mu smejali, naj ne bo tako sentimental in naj se ne vtiika v njih posle. Mučena sta prosila vode, pa jima je niso dovolili dati. Končno so ju ustrelili, vsa opečena po hrbtu in trebuhu. Tulila sta in klicala Jezusa in Marijo na pomoč.

Na pohodu so bili ves čas dve nedelji brez st. maše. Pa bi bilo lahko, če bi bil le komandant dovolil. Kradli so po hišah kot partizani. Komandant je napodil fante iz gostilne in jih kregal, ker niso hoteli plačati, kar so spili (komandant je bil Milan). Ob uprašanjih, če bo sveta maša, se je norčeval iz kurata...«

Mislil, da je vsak komentar k temu srhljivemu poročilu odveč. Če ga primerjamo s poročilom vrhovnega štaba o izdaji četnikov Draže Mihailoviča v Srbiji, najdemo precej podobnosti (zahrbitni umori, pečenje ujetnikov na ognju, mučenja, pijančevanja in posilstva ob sočasni lažni pobožnosti in patriotizmu).

(SE NADALJUJE)

»Vojska je, vsakogar prizadene, v takem si ljudje moramo pomagati.« zelo razvnet pripoveduje Žerjal in poplesuje okrog trojice ljudi, ki se s strahom ozirajo proti oknom in prisluškujejo glasovom. Njihov prestrašeni pogled Žerjal predobro razume; skoči k oknom in skrbneje navleče zavese, da bi zaprl zadnjo pot medli svetlobi petrolejke. Mi vam bomo pomagali, čeprav pri tem lahko izgubimo življenje ali posest. Meja je zdaj še gosteje zaminirana.

»Saj tega nas je strah. Min! Graničarjem se še nekako izmuzneš, bodečo žico prerežeš, ampak... mine, šepetaje z drhtečim glasom razlaga svojo skrb moški, ki se ne upa ozreti k ženi in hčerki.

»Pet vrst novih min so že zakopali. Tako na gosto, da ne moreš napraviti koraka, ne da bi stopil na mino.« zatrjuje Žerjal in vneta kima z glavo.

Zenskin pogled, ko prestrašena strmi vanj, skoraj joče od tesnobe, ga ne zaboli.

»Bomo v takem živju prešli mejo?« zaskrbi žensko. Ozira se k možu, hčerki, ki ima v grozi tako velike oči. »Se ne bi raje vrnili? Bomo pač pod Nemci, morda ućakamo svobodo in se potlej preselimo v Ljubljano?«

Žerjal zatrepeta. Nekajkrat se mu je že primerilo, da so prestrašeni ubežniki hoteli nazaj.

»Nevarno je za vsakogar, ki ne pozna varne steze,« zavzeto kima Žerjal in pogleda sina Berganta, ki mrk in tih sedi za pećjo. »Većina, ki poskuša sama preko meje, stopi na mino. Midva s sinom tvegava glavo. Stokrat sva že umrla. Ni vojaka na bojišču, ki bi tvegala več. Midva se trtujemo, da pomagamo ljudem.«

»Pravijo, da moraš biti posebej izurjen za odkopavanje min,« reče moški in nenadno zelo ostro, ocenjujoće pogleda Žerjalo. »Ste bili vi pri inženirjih?«

»Ne,« precej odvrne Žerjal. »Sem se pa dodobra poučil. Imam sorodnika, bivši aktivni narednik, pri inženirjih; ta mi je vse natanko razložil. Tudi sam je izkopal prve mine. Midva s sinom stezo samo širiva. Da je varnejše. Imava dobro pripravo. Bergant, prinesi,« ukaže Žerjal sinu.

1 PREKO MEJE VINKO TRINKAUS

Nerad, obotavljaje, s težko, majavo hojo krilavcev, se Bergant odpravi iz sobe. Žerjal gleda proti vratom prav tako zvedavo kot ubežniki. Ko se Bergant vrne z daljnogledom, ga Žerjal naglo vzame iz sinovih rok in ponudi moškemu.

»Imeniten daljnogled. Na tristo metrov vidiš vse, kakor bi imel na dlani. Skrita opazujeva graničarje, kam zakopljejo mine. Najino stezo potlej očistiva.«

Moški mu vrne daljnogled in olajšano zavzdihne: »Potlej je varno?«

»Za vas, kot bi hodili po cesti. Matilda s koso pleše vsakić mimo naju. Zato sem vam omenil, da sva že stokrat umrla. Nisva plašna človeka, ampak tudi naju stisne, ko ne moreva odgnati misli: samo en nepreviden korak pa zletiš v zrak.«

V mračni sobi je nekaj hipov slišati le zadržano dihanje ubežnikov. Žerjal diha previdno, odmerjeno, da ne naruši tesnobe razpoloženja.

»Mene je zelo strah,« zatrepeta hći in presunljivo zajoće. »Mina, v zrak, ko te raztrga...«

»Strah sva užila midva, z Bergantom. Vi ste varni, kot na cesti,« nekam boleće, cincavo pripoveduje Žerjal.

»Bosta šla vidva pred nami preko meje?« vpraša moški. »Najprej, da bi bili mi pomirjeni.«

Žerjal se ozre k sinu Bergantu. Le zakaj ima mulc tako miren, naveličan izraz na širokem licu, ga znova skopje. V pogovorih nima od sina nobene koristi. Prej škodo.

»Če prav posebno želite, bi šla. Nerada. Ne zaradi steze, ki jo poznava. Ne smejo naju dobiti na oni strani meje. Pregnali bi nas z zemlje. Tako ne bi mogli nikomur več pomagati. Šla bi, ampak v tem primeru bi nama morali dati nekaj več. Saj bi najraje vse opravila zastonj. Zaradi truda ne bi vzeli niti belića. A zadene nas lahko vse hudo. Če Nemci zvedo, nas odženejo. Tudi, če se po vojni srečno vrnemo, ostala bo gola zemlja, vse drugo bodo odnesli, pokradli. Saj veste, kakšni so ljudje: če zagledajo vrednost, ni gospodarja, vzamejo. To kar dobiva, bo le povračilo za škodo, ki jo slej ko prej utrpimo?«

Spogledovanje, govorica oči, je Žerjal poznal. Ni ga vznemirjala; predobro je poznal odločitev.

»Radi bi vam dali, najveć, kar premoremo,« mu v zadregi pripoveduje moški. »A tako malo smo lahko vzeli s sabo, da bi bilo sumljivo. Nemških mark ne bi vzeli?«

Žerjal nemoćno zakrili z rokami.

»Z markami je zdaj tako, kot bi jemal papir. Ne morem kupiti skoraj ničesar. Posumili bi, odkod nenadno toliko denarja. Po vojni, saj veste, da Nemci ne bodo zmagali. Le kaj trdnega vzameva.«

Žena še premišlja. Težko se odloći. Hćerkin boleći vzdih jo spodbode, da sramećljivo seže v nedrje in izvleće lićen mošnjćek. Izroći ga možu, ki s prsti brska po njem in išće dragotine, ki jih je namenjen dati Žerjalu.

»Tole bi lahko pogrešali,« naposled reče moški in odrine proti Žerjalu dragotino. »Nekaj moramo zadržati, ker bomo začeli znova, skoraj brez vsega.«

Žerjal z enim samim priblićkom preceni dragotino: dva poročna prstana, široka, najbrž od staršev; uhani, starinski, verićica z medaljonom; vse zlato; potlej še srebrna verićica z obeskom.

PIŠE TC:

SICILIJA - OTOK BOGASTVA

12

IN BEDE

Izredna akustičnost in odmevnost kamnite votline, mu je to najbrž tudi lahko omogoćila. Bodi tako ali drugaće, tudi sami smo se preprićali, da se sliši vsaka beseda iz notranjosti. Ustrećljivi Cezaro nam je spet to najbolj preprićljivo dokazal. Naroćil nam je, da poćakamo pri vhodu odprtine, sam pa je stopil v mračni hodnik in začel polglasno klicati:

Tirano Dionisio! - Maledetto, dove sei! (Tiran Dionizij! - prekleti, kje si!). Čeprav nas je s tem spravil v smeh, si nismo mogli kaj, da mu ne bi verjeli in spet navdušeno zaploskali.

Za njim smo se v mračni hodnik podali še mi. Tla iz nabitega peska, so bila na nekaterih mestih pedenj visoko zalita z vodo, ki jo je naplavilo deževje. Za zadnjo krivino smo se znašli v ogromni štirikotni dvorani opustelega kamnoloma, ki je nastala z večstoletnim klesanjem kamnitih kvadrov. Za ćelno steno je še več manjših dvoran. Dva so napolnjena z vodo, kot majhna zelena jezera. Nekateri dvorane imajo na višini 30 metrov povsem ravne stropne, podprte z več štirikotnimi stebri, ki so ostali še iz antićnih časov od lomljenih kamnitih blokov.

Težko je dojeti kakšne napore so morali prestati ubogi sužnji in s kakšno spretnostjo so delali, da so uspeli lomiti oziroma izklesati skalnate gmote v simetrićnih, več kot dva kubićna metra velikih kvadrh, in to od spodaj navzgor. Navzlic lišajem in mahovju, ki so skozi stoletja prekrili sive ravne stene in stebre, so še razloćno vidni pravokotni obrisi izklesanih kamnitih kvadrov. Še vedno je tudi uganka s kakšnimi orodji in

napravami so rezali kamen in kako so zmogli ogromne kamnite bloke prenašati iz Rajskega kamnoloma v Siracuso.

Ob vsem tem kar se v teh temaćnih prostorih ponuja oćem, tudi najbolj trdosrćnega človeka spreleti groza. Nehote se te poloti primerjava z nacićistićnimi mućitelji v kamnolomih, ki so se radi zgledovali po antiki, in tudi več kot oćitno, po suženjskem delu v kamnolomih.

Dnevna svetloba, ki prihaja skozi že moćno zarašćene odprtine daje izraz skrivnostne mogoćnosti in tesnobe, zato ni ćudno, da so se o Rajskem kamnolomu skozi stoletja spletale najbolj srhljive zgodbe in nenavadne legende.

Polni ćudnih vtisov, ki jih je tećko pojasniti, smo po stezah speljanih ob robu zelenih jezer, prišli iz skalnate notranjosti skozi izhod izklesan na drugi strani kamnoloma. Zunaj nas že potrpeljivo ćaka Cezaro. Tokrat nas po drugi enosmerni poti odpelje nazaj k vratarnici in na parkirišće. Morali smo se pošteno podvzati, kajti spet je začelo moćno deževati.

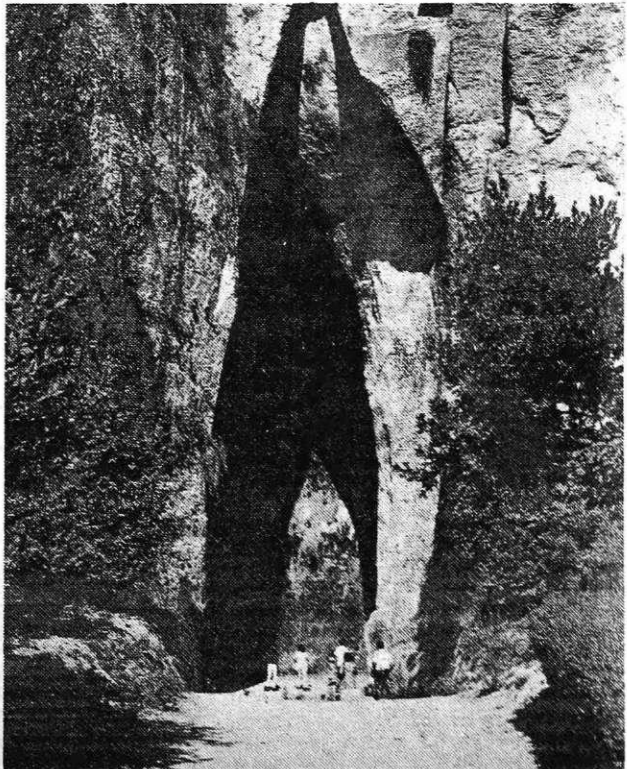
SKRIVNOSTNA MAFIJA

Vožnja nazaj v Siracuso je kar preveć hitra. Bradati Marks iz Ljubljane zaprosi Milana, ki se motovili v zadnjem delu avtobusa, da naj Cezar vendar pove nekaj tudi o mafiji. Viatorjev vodnik je po zgledu na sicilijanskega, seveda takoj pripravljen ustreći. Z narejeno duhovitostjo je namignil, da je ta želja sicer izvedljiva, a skoraj ne more jamćiti, da tudi sam Cezaro ni ćlan mafije. Brž ko je zvedel za vprašanje, ki mu ga je Milan šepnil na uho, se je na Cezarjevem obrazu pojavil zagonetni nasmešek. Kar vidimo kako je že prićakoval takšno vprašanje.

»Beži, beži! Ćetudi kaj ve, nam ne bo povedal resnice,« pripomni zasebni obrtnik iz Celja.

»Saj je ćisto domać z nami, bo pa ja toliko zaupal,« je bila bolj optimistićna njegova soproga.

Sprejdi sta se Cezaro in molćći šofer Mario nekaj dogovarjala. Oćitno katero verzijo o mafiji naj razkrijeta.

NOVICE IZ RADOVLJIŠKE OBČINE

Na 23. seji izvršnega sveta OS Radovljica so pregledali načrt investicijskih naložb, ki jih članice temeljne banke Gorenjske — poslovna enota Radovljica predvidevajo za 1979. leto. V nadaljevanju so razpravljali o tezah dogovora o temeljnih prost. plana SRS, o programu prostorskih in investicijskih potreb usmerjenega izobraževanja v občini in o predlogu samoupravnega sporazuma o izgradnji centra usmerjenega izobraževanja v občini. Na dnevnem redu je bila tudi obravnava lokacijskih dovoljenj, ponudba prometne študije in vsebina pogodbe za izdelavo idejnih in/ali obvoznice Lancovo — Radovljica, ki jo je predložilo projektivno podjetje Kranj, ter več finančnih zadev.

Komite OK ZK Radovljica je na 8. seji, 30. oktobra, ocenil sedanjo samoupravno organiziranost dislociranih enot oziroma obratov v združenem delu. V občini je namreč kar 26 takšnih enot, od teh 5, ki imajo nad 27 zaposlenih, vendar niso organizirane v TOZD zato so sklenili, da bodo zasnovali družbenopolitično akcijo v kateri se bodo zavzeli, da bi skladno z zakonom o združenem delu, čimprej ustanovili TOZD v vseh enotah, ki imajo ustrezne pogoje za takšno organiziranost. Na seji so spregovorili tudi o novi vsebini dela komiteja in zadovoljili svoje člane za naloge na posameznih področjih dejavnosti ZK v občini. Razpravljali so tudi o poročilu delovne skupine za opravljanje nadzorstva nad zakonitostjo dela OZD ter potrdili predlagane zaključke, ki jih bodo posredovali vsem OO ZK v OZD in TOZD.

Za dan mrtvih so bile v vseh krajih radovljiške občine žalne svečanosti, ki so jih pripravile krajevne organizacije ZB NOV, kulturna društva in šolska mladina. Osrednje slovesnosti so bile dopoldne v Dragi, pri grobišču talcev v Begunjah, v Radovljici, na Bledu in na grobišču borcev 3. bataljona Prešernove brigade na Pokljuki. V kulturnem programu so kot vsako leto sodelovali godbi na pihala iz Gorij in Lesc, domači pevski zbori in recitatorji osnovnih šol. Učenci osnovnih šol in otroci iz vrtcev pa so že dan pred praznikom okrasili in uredili grobove in spomenike padlim borcem na svojih območjih.

Predsedstvo skupščine občine Radovljica je na zadnji seji sklenilo, da osnutke zakona o združevanju kmetov, zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o kmetijskih zemljiščih in zakona o preživinskem varstvu kmetov, še pred obravnavo v republiški skupščini do 30. oktobra obravnavajo v občini vse kmetijske zadruge, svet za kmetijstvo pri OK SZDL, komisija za družbenoekonomska vprašanja pri OK ZK in konferenca mladih kmetov pri OK ZSMS. Razprave bodo organizirane tudi v temeljnih organizacijah kooperantov pri GG in vseh kmetijskih združenjih. Pripombe na osnutke bodo delegati posredovali na zasedanju skupščine SRS.

Izvršni svet OS Radovljica je za izvajanje odloka o merilih za razvrstitev objektov zgrajenih brez dovoljenj odobril 230.000 din. S temi sredstvi bodo krili stroške rušenja oziroma delnega odpravljanja nedovoljenih gradenj, če lastniki na črno grajenih objektov ne bodo sami odpravili z odločbo predpisane pomanjkljivosti. Stroške bodo po občinskem odloku morali poravnati

lastniki sami. V postopku za popolno ali delno rušenje je sedem takšnih objektov.

Svet za ljudsko obrambo, varnost in družbeno samozasčito je na zadnji seji prejšnji teden med drugim obravnaval predlog odloka o delovanju občinske skupščine ter o delovanju skupščinskih in upravnih organov v vojni, predlog načrta vaj ljudske obrambe za 1979. leto ter predlog finančnega načrta za delo občinskega štaba teritorialne obrambe za prihodnje leto.

Komisija za informativno propagandno dejavnost pri predsedstvu ZRVS občine Radovljica je na ponedeljkovi seji razpravljala o osnutku programa dela informativno propagandne komisije pri ZRVS Slovenije in se dogovorila za uresničevanje svojega programa v jesenskem obdobju. Člani komisije so tudi pregledali predloge za podelitev plaket ZRVS zaslužnim rezervnim starešinam v 1978. letu. Sprejeli so več sklepov za uresničitev akcije »Naša obramba v vsako družino« in za povečano število naročnikov časopisa »Obramba in zaščita«.

Z dopolnilom k samoupravnemu sporazumu o temeljnih planov telesnokulturne skupnosti Radovljica od 1976—1980 za 1979 in 1980. leto je skupščina SIS za telesno kulturo sprejela predlog dodatnih programskih nalog: sofinanciranja svetovnega prvenstva v veslanju na Bledu v višini 300.000 din letno, sofinanciranja svetovnega prvenstva v smučarskih poletih v Planici v višini 100.000 din v letu 1979. in združevanje 1.460.000 din za amortizacijo telesnokulturnih objektov v občini.

Zaradi natančnega pregleda gibanja režijskih stroškov in porabe sredstev za OD zaposlenih v skupnih strokovnih službah, je predsedstvo občinske skupščine Radovljica na zadnji seji zahtevalo od vseh občinskih SIS, družbenopolitičnih organizacij in upravnih organov skupščine, da posredujejo septembrske podatke o dohodkih in izdatkih za te službe in porabo sredstev za OD njihovih delavcev. Ocenjo skladnosti porabe bo predsedstvo izreklo na prihodnji seji.

V pripravi na oblikovanje izhodišč za planiranje naslednjega srednjeročnega načrta razvoja v obdobju 1981—1985 je zavod za statistiko objavil podatke, ki so zanimivi zlasti za področje blagovnega prometa, čeprav izhajajo še iz primerjav sedanjega srednjeročnega obdobja. Po narodnem dohodku na prebivalca je med 60 občinami v SRS radovljiška občina na 26. mestu, vendar pa ne doseže slovenskega poprečja. Po razvitosti trgovine, oziroma prometa na drobno na prebivalca je radovljiška občina na razmeroma visokem 7. mestu, po površini prodajnega prostora na prebivalca pa na 21. mestu.

Pristojni organi občinske skupščine Radovljica, zlasti pa izvršni svet si že dalj časa prizadevajo končno rešiti že več let trajajoči problem odlagališča smeti, ki upravičeno razburja stanovce Radovljice. Dosedanje odlagališče na Jezercih bodo morali čimprej zapreti, za novo, ki bo ustrezalo vsem sanitarnim, varstvenim in drugim predpisom pa so pripravili dva predloga lokacij. Prvega v bližini Dvorske vasi, ki skoraj gotovo ne pride v poštev in drugega, kjer so podani vsi pogoji pod sadnim nasadom Resje v kotlini južno od magistralne ceste Radovljica—Podvin. Prednost te lokacije je v ugodni konfiguraciji zemljišča, v lažjem dovozu, ki ne pelje skozi naselja in primerna razsežnost prostora kjer bi se lahko uporabljal za odlaganje do 30 let. Stroški na tej lokaciji bodo znatno nižji, kljub sodobnim metodam deponiranja smeti in odpadkov.

Po srednjeročnem načrtu KS Stara Fužina, bo po izgradnji družbenega doma, o katerem se bodo krajani odločali na de-

cembrskem referendumu, usposobljena tudi Zoisova graščina v kateri nameravajo urediti muzej. V te prostore želijo prenesti stalno zbirko planšarstva in sirarstva iz stavbe stare sirarne, razen tega pa bodo v graščini postavili tudi muzejski oddelek bohinskega železarstva in fužinarstva, oddelek gozdarstva, oglarstva in turistične dejavnosti. O teh načrtih bodo morali spregovoriti na zborih občanov, ki jih bodo organizirali v novembru.

Po letošnjem programu SIS za otroško varstvo v občini Radovljica je v celoti realizirana postavka za usposabljanje vzgojnovarstvenih kadrov. Letos je bilo dodeljenih 14 kadrovske štipendije za dijakinje na vzgojiteljski šoli ter 5 štipendij za dopolnilni študij za varuhinje, ki bodo zaposlene v otroških vrtcih na območju občine.

Delavci enovite delovne organizacije Murka Lesce so 20. oktobra izvolili v TOZD Tekstil, TOZD Pohištvo, Železnina in Špecerija ter v delovni skupnosti za skupne zadeve nove člane svojih delavskih svetov, odborov samoupravne delavske kontrole in delegate za delavski svet delovne organizacije.

V TOZD Iskra Otoče so se na oktobrskem referendumu delavci z veliko večino izrekli za sprejem statuta TOZD in samoupravnega sporazuma o urejanju stanovanjskih zadev. Od 530 upravičencev se je izjavljajo udeležilo 474, ali 89,43 %. Za statut se je izreklo 428 proti 35, neveljavnih glasovnic pa je bilo 11. Za samoupravni sporazum se je odločilo 430, proti je bilo 31 delavcev, 13 glasovnic pa je bilo neveljavnih.

Izvršni odbor krajevne organizacije ZB NOV Bohinjska Bela je na zadnji seji odločil, da se zaradi novozgrajene gozdne ceste Belska planina—Zatrnik spominsko obeležje padlemu borcu domačinu Stankotu Staretu prestavi na vidnejše mesto nad cesto. To so že prejšnji teden opravili s prostovoljnimi delom člani izvršnega odbora in delavci GG Bled. Na seji so potrdili program žalne slovesnosti, ki je bila pri spomeniku NOB ob osnovni šoli na Bohinjski Beli 1. novembra.

V kulturnem programu so razen članov DPD Svoboda sodelovali tudi učenci osnovne šole, ki so kot vsako leto uredili in okrasili vsa spominska obeležja na območju KS Bohinjska Bela.

V tednu požarne varnosti sta gasilska zveza in SIS za požarno varnost občine Radovljica prejšnji teden organizirali vrsto propagandnih akcij s predavanji, lepaki in letaki. Osrednja prireditev je bila v soboto, 28. oktobra v avli osnovne šole dr. Janez Mencinger v Bohinjski Bistrici. V bogatem kulturnem programu so sodelovali pevski zbor, folklorna skupina, tamburaški orkester in recitatorji DPD. Svoboda Tomaž Godec in učenci osnovne šole.

V galerijskih prostorih Šivčeve hiše v Radovljici od 20. oktobra do 20. novembra razstavlja 20 svojih del znani slovenski likovni umetnik, slikar in ilustrator Nikolaj Omersa. Posebno pozornost domačinov privablja njegova dela Pogled na Triglav, Pogled na Stol, Radovljiški trg, Radovljiški motiv in Radovljica, ki jih je umetnik izbral nalašč za to okolje. Omersa je razstavljal doslej na številnih domačih in tujih razstaviščih, za svoje umetniške dosežke pa je 1968. leta prejel Prešernovo nagrado, 1969. leta pa nagrado Prešernovega sklada in tri Levstikove nagrade za ilustracije.

V počastitev 200-letnice prvega vzpona na Triglav je likovna sekcija KUD Bled pripravila v avli osnovne šole dr. Josipa Plemmlja razstavo blejskega likovnika Franca Berganta, ki se predstavlja s planinskimi motivi. Razstava bo na ogled od sredine novembra.

PRVA OCENA RADIOFOTOGRAFIRANJA

Zadnja, 21. seja izvršnega sveta skupščine občine Jesenice, je bila ponovno, vsaj kar se tiče obsežnega dnevnega reda, zelo zanimiva, v tem kratkem zapisu pa bi veljalo dati več pozornosti le nekaterim zadevam.

Mogoče se je še v juniju, ko je skupščina občine Jesenice sprejela odlok o obveznem radiofotografiranju na območju občine Jesenice, marsikdo spraševal ali je ta akcija dandanes sploh še potrebna. Prvi podatki pa upravičenost te akcije vsekakor potrjujejo. Iz informacije o izvedbi akcije le nekaj podatkov. Oddelek za splošne zadeve je izvršni svet seznanil, da je bilo na radiofotografiranje vabljenih 16.051 občanov, od tega pa 11,3 % Relativno visoko je število neopravičeno odsotnih, in sicer kar 694. Vsi, ki se iz kakršnegakoli razloga niso udeležili akcije od 26. junija do 10. julija, imajo možnost, da radiofotografiranje opravijo v dispanzerju zdravstvenega doma Jesenice. Inštitut za pljučne bolezni in tuberkulozo je do sedaj pregledal že vse radiofotografske filme. Ugotovljeni so pravzaprav presenetljivi rezultati. Pri 578 osebah so bile ugotovljene določene degenerativne spremembe srca in pljuč. Do sedaj so podrobneje pregledali šele 274 teh oseb in ugotovili oziroma odkrili 7 novih primerov tuberkuloze, 2 sarkoidoze, 6 tumorjev na pljučih, 2 srčnih obolenj, medtem ko je 19 novoodkritih obolenj še neopredeljenih in so v podrobnejši obdelavi. Čeravno torej še niso znani končni rezultati, je nedvomno dejstvo, da je bila akcija uspešna.

V nadaljevanju se je izvršni svet obravnaval dvoje pomembnih zadev, vendar je v skladu s svojo pristojnostjo podal le svoje mnenje. Prva zadeva se nanaša na pregled novih investicijskih vlaganj v letu 1979 za katere so načrtani investicijski krediti pri Ljubljanski banki in temeljni banki Gorenjske. Izvršni svet je priglase in ekonomiste ocenil s širšega družbeno-ekonomskega stališča, predvsem s stališča skladnosti z Družbenim planom razvoja občine Jesenice v letih 1976—1980. Poročilo o delu skupne komisije podpisnic samoupravnega sporazuma za financiranje krajevnih skupnosti je bila

druga zadeva, na katero je izvršni svet dal svoje mnenje. Samoupravni sporazum določa, da mora skupna komisija enkrat letno poročati vsem podpisnikom — teh je 84, o svojem delu, zato bo to poročilo na primeren način posredovano vsem tistim, ki so v oktobru 1976 pristopili k temu pomembnemu aktu.

Izvršni svet je obravnaval tudi potek in stanje izdelave prostorskega plana občine Jesenice in urbanističnega načrta za mesto Jesenice. Že v letu 1975 je namreč naša občina pričela z novelacijo teh dveh urbanističnih planskih dokumentov. V letu 1976 je bil nato sprejet odlok o smernicah za urbanistično planiranje in načrtovanje, ki je za več kot eno leto

prehitel ustrezni republiški odlok. Hkrati s tem je bil izdelan in sprejet tudi delovni program za urbanistične programe in urbanistične načrte ter delovni program za regionalno komponento urbanističnih programov naše in radovljiške občine. Povedati je treba, da so vsa dela urejena pogodbeno s birojem za urbanizem in stanovanjsko poslovanje Jesenice in ob sodelovanju urbanističnega inštituta SR Slovenije. Pripravljen je bil tudi ustrezen vprašalnik za nosilce planiranja za potrebe prostorskega plana. V sedanjih fazah se elementi nosilcev planiranja dopolnjujejo s strokovnimi analizami in prognozami. V letošnjem letu bo potrebno sprejeti še dogovor o temeljnih prostorskega plana in urbanističnega načrta, za prihodnje leto pa ostane še zadnja faza, to je operativno delo pri izdelavi teh urbanističnih dokumentov.

Ahec Božo

KRVODAJALCEM V ROŽCI PODELILI KNJIŽNE NAGRADE

Pretekli teden je temeljna organizacija združenega dela Rožca Jesenice podelila knjižne nagrade zaposlenim delavcem, ki so že več kot petkrat darovali kri. V uvodu je zbranim najprej spregovorila predsednica osnovne organizacije sindikata Ela Kilibarda, ki je orisala pomen krvodajalstva pri nas, navedla pa je tudi podatke, koliko zaposlenih v temeljni organizaciji Rožca je krvodajalcev.

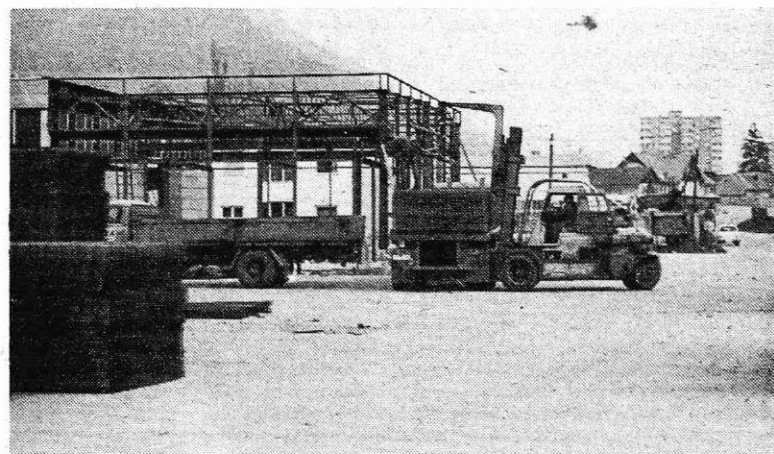
Od skupaj 137 zaposlenih je 55 krvodajalcev. Letošnje krvodajalske akcije, ki je bila septembra na Jesenicah, se je iz Rožca udeležilo 32 krvodajalcev, kar je zelo visok odstotek glede na število in strukturo zaposlenih. Zbrane krvodajalce je pozdravil tudi direktor temeljne organizacije Karel Frančeskin, ki se je zavzel, da se v prihodnje med krvodajalce vključi več mladih.

Skupaj so podelili 16 knjižnih nagrad in sicer 11 za pet in večkrat

darovano kri, štiri za več kot desetkrat darovano kri in eno knjižno nagrado za več kot 15 krat darovano kri. Doslej je v temeljni organizaciji Rožca največkrat darovala kri Mira Žmitek z Blejske Dobrave, in sicer 16 krat.

J. R.

Preden zapustiš stanovanje ali delovno mesto, se prepričaj, če je zagotovljena varnost pred požarom

Delavci komunalnega podjetja povečujejo halo za proizvodnjo železobetonskih mrež in nosilcev, ki jih izdelujejo iz žice, ki jo valjajo v naši valjarni žice na Beli. S povečanjem obrata se bo povečala tudi proizvodnja tega zelo iskanega proizvoda (Tekst in foto B. Blenkuš)

V soboto, 28. oktobra, je imela teritorialna enota protiletalske zaštite jeseniške občine vajo. V enoto je namreč ustopilo več novincev in je najprej potrebno, da se dobro spoznajo z oborožitvijo in delovanjem protiletalskih topov ter njihovo namestitvijo na ustreznih mestih. Predstavniki skupščine občine, ki je prisostvoval vaji se je vsem zahvalil za intenzivno sodelovanje in izrekel pohvalo za pokazani uspeh (Tekst in foto B. Blenkuš)

DOPIŠUJTE V ŽELEZARJA

ŽELEZAR

TRETJA KONFERENCA ZRVS SLOVENIJE

V mesecu oktobru so se zbrali številni delegati na volilni konferenci ZRVS Slovenije, kjer so pregledali in ocenili delo v zadnjem štiriletnem mandatnem obdobju, sprejeli smernice za delo v prihodnje ter izvolili novo vodstvo RK ZRVS Slovenije. Občino Jesenice sta na konferenci v Ljubljani zastopala dva delegata.

V uvodnem poročilu je bilo poudarjeno, da se lahko ponosni oziramo na štiriletno prehojeno pot, ko so bile v procesu krepitve samoupravnega položaja in vloge delovnega človeka ter družbenoekonomskega in političnega razvoja doseženi za nadaljnji vsestranski in hitrejši napredek celotne naše družbe izredni rezultati. In prav v tem obdobju se je v vse napore in prizadevanja za intenzivno preobrazbo naše družbe vsestransko vključila s svojim članstvom tudi zveza rezervnih vojaških starešin kot sestavni del socialistične zveze, najširše fronte organiziranih socialističnih sil. Najneposrednejše se je vključila v boj za razvoj socialističnega samoupravljanja, za krepitev neodvisnosti in obrambne trdnosti celotne jugoslovanske skupnosti, bratstva in enotnosti in za dosledno uresničevanje koncepcije splošne ljudske obrambe, varnosti in družbene samozasčite. V tem obdobju smo praznovali 30-letnico osvoboditve, Titove in partijske jubileje, aktivno smo bili vključeni v praznovanje 25-letnice obstoja in delovanja zveze rezervnih vojaških starešin, v skupščinske volitve in aktivnosti ob partijskih kongresih v letu 1978.

Nenehna aktivnost je zveza rezervnih vojaških starešin namenjala podružbljanju ljudske obrambe, varnosti in družbene samozasčite in obrambnovzgojnemu dejavnostim mladine. Pri tem smo se uspešno povezovali z družbenopolitičnimi in obrambnimi dejavniki v republiki, občini in krajevni skupnosti. Zlasti uspešno je bilo sodelovanje pri obrambni vzgoji mladih, kjer se je zveza rezervnih vojaških starešin s svojimi člani uveljavila v pripravah in pri organiziranju obrambnih dnevo in krožkov na šolah in obrambnih dnevo na mladinskih delovnih akcijah. V vseh akcijah z mladino pa smo veliko pozornosti namenjali tudi ohranjanju in razvijanju revolucionarnih tradicij, na podlagi katerih mladina spozna in vrednoti naš narodnoosvobodilni boj in revolucijo.

V središču pozornosti je bila tudi nenehna krepitev odgovornosti članov ZRVS do izpolnjevanja obveznosti, političnega in vojaškega usposabljanja in družbenopolitičnega angažiranja ter zavestne discipline in utrjevanja lika rezervnega vojaškega starešine. Hkrati z organizacijsko preobrazbo smo vsako leto izboljševali tudi politično strukturo članov zveze rezervnih vojaških starešin, med katerimi je število komunistov letno naraslo 2 %. K temu je med drugim prispeval sistem vzgoje in izobraževanja rezervnih vojaških starešin, v okviru katerega je pomembno vlogo odigrala tudi naša obramba z marksistično in idejnopolično tematikom, ki je bila redno vključena tudi v sistem preverjanja znanja našega članstva.

SPLOŠNO VOJAŠKO USPOSABLJANJE IN IDEJNOPOLITIČNO IZOBRAŽEVANJE REZERVNIH VOJAŠKIH STAREŠIN

Osnovni smoter, ki smo ga pri splošno vojaškem usposabljanju in idejnopoličnem izobraževanju v tem času uresničevali je bil, kar se da v največji možni meri kakovostno usposabljanje rezervne vojaške starešine za številne in odgovorne naloge in dolžnosti na področju splošne obrambe, varnosti in družbene samozasčite v miru in za opravljanje dolžnosti v oboroženih silah in v drugih strukturah naše družbe v vojni. Ta smoter so z doslednim izvajanjem obveznega in dopolnilnega programa uresničevali občinske in osnovne organizacije na podlagi svojih načrtov dela in vsakoletne okvirne programske orientacije zveznega odbora ZRVS Jugoslavije in programa republiškega odbora ZRVS Slovenije.

DRUŽBENA DEJAVNOST, LJUDSKA OBRAMBA IN DRUŽBENA SAMOZAŠČITA

Pri izvajanju teh nalog je zveza rezervnih vojaških starešin zelo uspešno sodelovala tudi z drugimi družbenopolitičnimi organizacijami, predvsem z Zvezo socialistične mladine Slovenije in Zvezo združenih borcev NOV Slovenije, s katerima je skupaj nastopala v večini svojih dejavnosti. Družbenopolitična osveščenost članov ZRVS je zagotavljala soliden temelj za njihovo vključevanje v vse tokove naše samoupravne socialistične prakse, njihova vojaškostrokovna usposobljenost pa je omogočala strokoven vpliv, pomoč in delovanje v neposrednem

reševanju konkretnih problemov podružbljanja ljudske obrambe in družbene samozasčite v osnovnih celicah naše družbe: v krajevnih skupnostih, organizacijah združenega dela in drugih samoupravnih organizacij naše skupnosti. Na področju sodelovanja s specializiranimi organizacijami in društvi — zlasti v strelskih, taborniških, planinskih, ljudski tehniki in drugih — so člani ZRVS Slovenije bili angažirani kot člani, mentorji ter v vodstvih. Dejavnosti teh organizacij in društev so ozko povezane z ljudsko obrambo in družbeno samozasčito, kar je prispevalo k temu, da so rezervni vojaški starešine našli veliko možnosti za izvajanje obrambne vzgoje ter dvig obrambne kulture pri vseh članih, zlasti mladini.

Aktivni, kakor tudi posamezni člani ZRVS, so se v glavnem angažirali s svojim aktivnim delovanjem v obrambnih strukturah z izpolnjevanjem dolžnosti, ki jih imajo v JLA in teritorialni obrambi, kot aktivni družbeni delavci v družbenopolitičnih organizacijah in skupnostih, samoupravnih telesnih in interesnih skupnostih, v odborih za ljudsko obrambo in družbeno samozasčito, pomagali so pri obdelavi obrambnih načrtov in načrtov civilne zaščite, pri organiziranju in izvajanju vaj, prireditvev, tekmovanj, proslav in drugih akcij. V teh dejavnostih in oblikah delovanja so se rezervni vojaški starešine najpogostejše izkazali kot člani in delegati v vodstvenih telesih, organizatorji in vodje občinskih ter stalnih nalog ali akcij s področja obrambnih priprav, svetovalci, stalni sodelavci, predavatelji idr.

ORGANIZACIJSKE, KADROVSKE IN SPLOŠNE ZADEVE

Zveza rezervnih vojaških starešin Slovenije se zaveda, da je od dobre organiziranosti, pravilne kadrovske politike in urejenih splošnih zadev v veliki meri odvisno plodno in učinkovito delo sleherne njene organizacije in organov na vseh ravneh od baze do republike. Ravno zaradi tega je posvetila tem vprašanjem v zadnjih štirih letih še posebno pozornost, kar je vplivalo na organizacijsko preobrazbo in usklajevanje organiziranosti z našim družbenopolitičnim razvojem. Na ta način smo se približali takšni stopnji organiziranosti, ko je moč dosegati najboljše rezultate pri strokovnem usposabljanju in idejnopoličnem izobraževanju rezervnih vojaških starešin in še tesnejšo povezavo z vsemi dejavniki v bazi, kjer rezervni vojaški starešine s svojim strokovnim in političnim znanjem lahko še uspešneje pomagajo reševati naloge in vprašanja, ki jih prednje postavljata današnja stvarnost naše samoupravne socialistične preobrazbe. Aktivnost in vsestranska pomoč organizacij ZRVS in njenih članov pa se najbolj kaže na področju ljudske obrambe in družbene samozasčite v krajevnih skupnostih, organizacijah združenega dela, šolah in drugih sredinah.

Pri organiziranju aktivov ZKS so organizacije ZRVS iskale različne oblike organiziranosti. Tako npr. aktivne sestavljajo člani ZKS iz vodstva občinske organizacije ZRVS, vodstev osnovnih in občinskih organizacij, vsi člani ZKS osnovnih organizacij ZRVS itd. Ugotavljamo, da so rezultati dela aktivov ZKS že vidni in se kažejo pri izvajanju nalog ZRVS, v boljši povezavi z organizacijami in komiteji ZKS in družbenopolitičnimi organizacijami, v idejni naravnosti vsebine političnega dela, v zelo intenzivnem povezovanju in sodelovanju z mladino ter pri organiziranju skupnih akcij. Posebno dobre rezultate dela teh aktivov beležimo skupno s komisijami za kadrovske zadeve v sodelovanju z mladino ter v organiziranju skupnih akcij, pa tudi pri evidentiranju in zbiranju kandidatov za šole za rezervne vojaške starešine in pri usmerjanju mladine za vojaške šole in akademije ter vojaško gimnazijo v Ljubljani. Mnoge občinske, pa tudi nekatere osnovne organizacije ZRVS so v sodelovanju z upravnimi organi za ljudsko obrambo, družbenopolitičnimi organizacijami, predstavniki JLA in drugimi odgovornimi dejavniki vsako leto organizirale pogovore z mladimi, zlasti z učenci osnovnih šol o življenju in delu v JLA, v vojaških šolah in vojaškem dijaškem domu v Ljubljani. Organizirali so ustrezna predavanja, predvajanje filmov, razstave orožja, slikovne razstave, razne prireditve in tekmovanja ob dnevu JLA in druge akcije. Občinske in osnovne organizacije ZRVS se ne omejujejo na omenjene aktivnosti in akcije samo ob ustreznih razpisih, ampak razvijajo široko obrambno vzgojno dejavnost skozi vse šolsko leto.

INFORMATIVNO-PROPAGANDNA DEJAVNOST

Med najpomembnejše naloge informativno-propagandne dejavnosti uvrščamo organizirano in stalno seznanjanje javnosti o delu zveze rezervnih vojaških starešin in tudi drugih dejavnikov, kjer delujejo rezervni vojaški starešine, ki je bilo vsako leto popolnejše in obsejnejše. Dosežke na tem področju ocenjujemo in povežemo z vse večjim interesom uredništva številnih sredstev javnega obveščanja in njihovih novinarjev, s katerimi so se uspešno povezale informativno-propagandne komisije v republiki in občinah. Z zadovoljstvom ugotavljamo, da je v sredstvih javnega obveščanja iz leta v leto naraslo število informacij, sestavkov, reportaž, vesti, pogovorov in podobno. Z razvojem organiziranosti zveze rezervnih vojaških starešin na delegatskih osnovah in z vedno večjo samostojnostjo osnovnih oziroma krajevnih organizacij ZRVS v načrtovanju in izvajanju nalog, se je razvijalo in krepilo tudi notranje informiranje in doseglo velik razmah. K temu so veliko prispevali Vestnik ZRVS, ki ga je republiški odbor začel izdajati marca 1973, Informacije in Bilten zveznega odbora ZRVS Jugoslavije, občasna interna glasila občinskih organizacij ZRVS in prenašanje in izmenjava informacij na delovnih sestankih, posvetih in seminarjih na republiški in občinski ravni ter v krajevnih skupnostih, v zadnjem letu po ustanovitvi medobčinskih svetov ZRVS, pa tudi v okviru regij.

Najnovejši korak, da bi naša obramba dala še večji delež k obrambnemu usposabljanju prebivalstva in k podružbljanju obrambnih priprav, pa je akcija »Našo obrambo v vsako družino«, o kateri so leta 1977 razpravljali vsi za obrambne priprave odgovorni dejavniki vključno svet za ljudsko obrambo Predsedstva SRS in jo odobrili, oziroma priporočili. Sledila je obsežna aktivnost v občinah in krajevnih skupnostih, šolah in organizacijah združenega dela, v kateri so v večini primerov prednjačila vodstva naših občinskih in krajevnih organizacij ter njihovi člani.

Skoraj povsod so pravilno dojeli pomen in možnosti naše obrambe pri obrambnem usposabljanju in idejnopoličnem osveščanju občanov in so med drugim tudi finančno podprli akcijo: približno 50 odstotkov vseh naročnikov prejema Našo obrambo po polovični ceni, drugo polovico cene pa bodo poravnale občinske skupščine oziroma organizacije združenega dela iz lastnih sredstev, namenjenih za obrambno usposabljanje.

PROGRAMSKA USMERITEV ZVEZE REZERVNIH VOJAŠKIH STAREŠIN SLOVENIJE ZA OBDOBJE 1978 - 1982

V skladu s položajem in vlogo, ki jo ima Zveza rezervnih vojaških starešin Slovenije v naši socialistični samoupravni skupnosti, na podlagi poročila o dosedanjem delu ZRVS Slovenije in nalog, ki izhajajo iz dokumentov 8. kongresa ZKS in 11. kongresa ZKJ, sveta predsedstva SRS za ljudsko obrambo in republiške konference SZDL Slovenije ter dosedanjih izkušenj in doseženih rezultatov so delegati, zbrani na tretji redni konferenci ZRVS Slovenije sprejeli programsko usmeritev za naslednje štiriletno mandatno obdobje, v katerem bo ZRVS Slovenije s svojimi organizacijami, organi in člani ter v sodelovanju z družbenopolitičnimi in drugimi organizacijami in skupnostmi ter obrambnimi dejavniki svojo aktivnost usmerjala in cilje uresničevala.

DRUŽBENOPOLITIČNO ANGAŽIRANJE

Pri uresničevanju nalog se morajo člani ZRVS v okviru svojih organizacij in v skupni fronti organiziranih socialističnih sil še aktivneje in množično vključiti v vse tokove družbenopolitičnega življenja zlasti v krajevnih skupnostih, organizacijah združenega dela, samoupravnih interesnih skupnostih. V okviru skupne fronte se je treba še posebej prizadevati za podružbljanje ljudske obrambe in družbene samozasčite ter za ohranjanje in razvijanje revolucionarnih tradicij, za kar so člani ZRVS še posebej usposobljeni. Še nadalje je treba poglobljati in ohranjati bratstvo in enotnost naših narodov in narodnosti in se boriti za našo neuvrščeno politiko in miroljubno sožitje med narodi vsega sveta. Rezervni vojaški starešine morajo z nenehno živo politično aktivnostjo dati svoj prispevek tudi k razvijanju in poglobljanju delegatskega sistema in delegatskih odnosov. To naloge bodo opravljali v delegacijah krajevnih in samoupravnih skupnosti, skupščine družbenopolitičnih in drugih samoupravnih skupnosti, v katerih je veliko število rezervnih vojaških starešin. Usmeritev političnega angažiranja zahteva, da se zveza rezervnih vojaških starešin še bolj odpre naši

družbi in se kot sestavni del organiziranih socialističnih sil še tesneje poveže s socialistično zvezo ter s svojim članstvom vključi v vse njene akcije. Rezervni vojaški starešine morajo v svoji aktivnosti izhajati iz spoznanja, da proces razvoja in uveljavljanje sistema socialističnih samoupravnih in demokratičnih družbenoekonomskih političnih odnosov še ni končan in da prav oni in še posebej člani ZK s socialistično patriotsko zavestjo in politično voljo lahko veliko prispevajo k hitrejšemu doseganju ciljev v naši družbeni preobrazbi.

SPLOŠNO VOJAŠKO USPOSABLJANJE IN IDEJNOPOLITIČNO IZOBRAŽEVANJE ČLANOV ZRVS

Pri izvajanju programa splošno vojaškega usposabljanja in idejnopoličnega izobraževanja rezervnih vojaških starešin je treba upoštevati in izpopolnjevati še dosedanje uspešne oblike in metode dela, kot so predavanja, seminarji, taktično-orientacijske vaje z izpiti, taktično-tehnični zbori, urjenje v streljanju, prikazovanje filmov in uporaba drugih audiovizuelnih sredstev, udeležba na vajah enot JLA in TO itd. Vzgoja in izobraževanje rezervnih vojaških starešin morata biti stalna, programirana in dobro organizirana. Pri tem pa je treba poglobljeno pozornost posvetiti marksističnemu izobraževanju in idejnopoličnemu usposabljanju članov ZRVS, da se bodo tako še bolj oborožili in usposobili kot družbeno politični delavci za delo na terenu in komandirji in politični delavci za opravljanje dolžnosti v naših oboroženih silah. Marksistično izobraževanje in idejnopolično usposabljanje mora postati sestavni del idejne dejavnosti zveze rezervnih vojaških starešin, ki mora prek svojih organizacij in organov odločilno vplivati, da se bodo rezervni vojaški starešine — komunisti močno politično angažirali v vseh sredinah našega vsakodnevnega življenja in dela in da bodo postali žarišče idejnega dela.

V program splošno vojaškega usposabljanja in idejnopoličnega izobraževanja je treba vtakati tudi neprecenljive izkušnje in vrednote našega narodnoosvobodilnega boja in ljudske revolucije, da jih bodo rezervni vojaški starešine lahko uporabili v vsakdanji politični praksi in pri proučevanju in reševanju konkretnih nalog na vojaških in drugih vajah.

Glede na to, da lahko tudi v prihodnje računamo na pritiske in delovanje notranjega in zunanega sovražnika na naš samoupravni in socialistični sistem, mora program vzgoje in izobraževanja rezervnih vojaških starešin vsebovati tudi seznanje z razrednim, idejnim in političnim značajem sil in silami specialne vojne ter načinom zoperstavljanja vsem oblikam sovražnega delovanja, ki skušajo spodkopavati in razvrednotiti našo revolucijo in naš razvoj. Celotna vzgoja in izobraževanje, upoštevajoč tudi individualno usposabljanje rezervnih vojaških starešin, morata biti zasnovana tako, da bosta zagotovila aktivno sodelovanje vseh v ta proces vključenih starešin, razvijala moralnopolično trdnost in enotnost, zavestno disciplino, odgovornost, tovarištvo, jugoslovanski socialistični patriotizem in druge vrednote ter strokovnost.

Kljub temu, da republiška konferenca ZRVS Slovenije in občinske konference ZRVS programirajo splošno vojaško usposabljanje in idejnopolično izobraževanje, so osnovni nosilci načrtovanja in izvajanja programa krajevne organizacije ZRVS, ki republiške in občinske programe konkretizirajo in popestrijo ter prilagajajo potrebam in zahtevam svojega članstva. Zato se morajo vodstva teh organizacij in komisije, ki neposredno skrbijo za načrtovanje in izvajanje programa, čimbolj osamosvojiti, občinske konference ZRVS pa jim morajo zagotoviti vso potrebno pomoč. Stopnjevanje se mora aktivnost rezervnih vojaških starešin v društvih, družbenih in specializiranih organizacijah, kjer lahko pomembno vlogo odigrajo ali kot mentorji ali kot njihovi aktivni člani. Zato morajo organizacije ZRVS z organizacijami kot so strelska, taborniška, planinska, Rdeči križ, organizacije za tehnično kulturo itd.

Organizacije in člani ZRVS morajo tudi v prihodnjem obdobju v sodelovanju z mladinskimi, borčevskimi in drugimi organizacijami in organi TO in JLA aktivno sodelovati v obrambnovzgojnih akcijah, kot so pohodi po poteh revolucije, orientacijski pohodi, tekmovanja itd., v katerih je množično vključena mladina. Organizacije ZRVS, aktivni rezervni vojaški starešini in sleherni član ZRVS si morajo prizadevati in prispevati temu, da bosta splošna ljudska obramba in družbena samozasčita postala množično ljudsko gibanje z aktivnostmi, ki bodo zagotavljale nadaljnji korak k še večji trdnosti in obrambni usposobljenosti delovnih ljudi in občanov in razvoju socialistične samoupravne ureditve.

ORGANIZACIJSKO IN KADROVSKO UTRJEVANJE

Uspešno uresničevanje družbenih obveznosti in nalog, ki jih zveza rezervnih vojaških starešin opravlja kot pomembna družbena organizacija je v veliki meri odvisno od dobre organiziranosti in idejnopoličnega usposobljenosti slehernega člana ZRVS. Zato si mora Zveza rezervnih vojaških starešin Slovenije še nadalje prizadevati, da bo najustrežnejše organizirana in da bo nenehno skrbela za še hitrejšo naraščanje števila članov ZK v svojih organizacijah in skupaj z Zvezo komunistov za njihovo marksistično izobraževanje in idejnopolično usposabljanje. Doseči je treba čimprej cilj, da bo v vsaki krajevni skupnosti krajevna organizacija ZRVS kot statutarne oblike organiziranosti in glede na število članov ZRVS tudi potrebno število osnovnih organizacij kot oblika dela. Krajevne organizacije morajo pri uresničevanju nalog ZRVS postati čimbolj samostojne in se pri načrtovanju in izvajanju nalog povezovati z vsemi krajevnimi družbenopolitičnimi dejavniki in obrambnimi strukturami krajevne skupnosti.

Povečano skrb je treba posvetiti tudi izboljševanju politične strukture ZRVS. V ta namen je treba okrepiti politično delovanje aktivov komunistov v občinskih in krajevnih organizacijah ZRVS v sodelovanju s komiteji občinskih konferenc ZKS in z osnovnimi organizacijami ZK. Pri tem bodo morali aktivni ZK še posebno skrb nameniti mlajšim članom ZRVS in jih pripravljati za sprejem v ZK. Nezmanjšano pozornost pa bo treba nameniti tudi tistim članom ZRVS, ki so izstopili iz zveze komunistov. Hkrati z izboljševanjem politične strukture pa je potrebno še nadalje negovati moralnopolični lik in razvijati ugled slehernega rezervnega vojaškega starešine. Zveza rezervnih vojaških starešin Slovenije ima pomembno in odgovorno nalogo tudi v pripravah, usmerjanju in izbiri kandidatov za vojaške šole, za delavce notranjih zadev in za šole za rezervne vojaške starešine.

INFORMATIVNO-PROPAGANDNA DEJAVNOST

Podružbljanje splošne ljudske obrambe in družbene samozasčite zahteva tudi večjo odprtost v informiranju o vseh dejavnostih, ki jih izvajajo organizacije ZRVS. V ta namen bo Zveza rezervnih vojaških starešin Slovenije skrbela ne samo za informiranje rezervnih vojaških starešin o delu svojih organizacij, organov in članov in o obrambnih pripravah na sploh, ampak tudi vseh delovnih ljudi in občanov. V okviru notranje informativne dejavnosti je treba še okrepiti redno in pravilno obveščanje o delu, nalogah in problematiki v posameznih organizacijah ZRVS med svojimi člani in od najnižje organizacijske enote do Zveze rezervnih vojaških starešin Jugoslavije in obratno. Za to bodo skrbeli Vestnik ZRVS in glasila občinskih organizacij ter glasilo Zvezne konference ZRVSJ, poleg tega pa naj vodstva in drugi organi ZRVS v občinskih in krajevnih organizacijah poskrbijo za obveščanje svojih članov o aktualnih vprašanjih tudi na predavanjih, seminarjih in ob drugih priložnostih. Glede na to, da je notranje informiranje in obveščanje pomembno tudi zaradi prenašanja izkušenj o delu v ZRVS in v obrambnih pripravah nasploh, se morajo organizacije in organi ZRVS zavzeti, da bodo redno poročali o svojem delu v svojih internih glasilih in v Vestniku ZRVS Slovenije.

Izredno pomembna naloga bo v prihodnje tudi zagotavljanje strokovne literature, ki naj ne bo dopolnilna samo rezervnim vojaškim starešinam, ampak tudi drugim nosilcem obrambnih priprav. Tu gre predvsem za revije in časopise naša obramba, Obramba in zaščita, Front, Narodna armija in druge publikacije. Prizadevati si je treba, da bo pojdnostrokovna vojaška literatura našla ustrezno mesto tudi v ljudskih in šolskih knjižnicah ter knjižnicah organizacij združenega dela, s čimer naj bi omogočili dostop do te literature širšemu krogu, prebivalstva.

Revija Naša obramba bo še nadalje nepogrešljiv pripomoček pri individualnem izobraževanju rezervnih vojaških starešin. Zaradi izrednega pomena in aktualne vojske strokovne in idejnopolične vsebine mora biti nanjo naročen sleherni rezervni starešina, za kar se morajo prizadevati vsa vodstva in drugi organi ZRVS. Razen tega pa je dolžnost vseh organizacij, organov in članov ZRVS, da se nenehno zavzemajo za razširjanje naročnikov

V sodelovanju z občinsko konferenco ZRVS Jesenice zapis pripravi Jože URH

NOVICE IZ JESENIŠKE OBČINE

Blizu se novo leto, s tem pa tudi čas, ko vsi otroci nestrno pričakujejo dedka Mraza. Predšolskim otrokom smo odraščali poklonili pravilno podoba dedka Mraza, šolski otroci pa to praznovanje doživljajo v kolektivu, kjer se poveselijo, z veseljem pa sprejemajo tudi pozornost odraslih.

Da bi bilo to praznovanje čim bolj vzgojno, hkrati pa tudi polno razvedrila, je dolg odraslih do otrok, da ga ob tem prazniku, pa tudi sicer vsak dan, bogatimo z etničnimi in kulturnimi vrednostmi.

O vsem tem so na Jesenicah spregovorili tudi na seji koordinacijskega odbora za praznovanje dedka Mraza pri OK SZDL ter sprejeli določena izhodišča.

Predvsem je potrebno novoletni praznik in dedka Mraza približati vsem otrokom. Za to morajo poskrbeti društva in družbene organizacije, delovne organizacije, krajevne skupnosti ter šole in predšolske vzgojne organizacije.

Ne smemo dopustiti razvajanja otrok in njihovega občutka o različnosti otrok, potrebno je vztrajati, da v posameznih sredinah dokončno ukinejo interne prireditve in obdobje otrok. Pripravi je potrebno enoten način praznovanja ter organizirati čimveč javnih prireditev za vse otroke.

Da bi vse to uresničili, naj bi vsaka TOZD oziroma organizacija združenega dela ali skupnost prispevala v skupni sklad po 30 din na zaposlenega. S temi sredstvi bi upravljali koordinacijski odbor, ki ga sestavljajo predstavniki družbenopolitičnih organizacij občine, zveze kulturnih organizacij, občinske zveze društev prijateljev mladine in športnega društva Jesenice.

Moto letošnje akcije je »otrokoma samo najboljša«, pa naj bo to dobra igra, slikanica, dobra knjiga ali dobra kulturna prireditev. Zato koordinacijski odbor poziva vse TOZD, OZD in druge v občini, da do 31. oktobra sporočijo stališča do takega predloga praznovanja dedka Mraza.

Namen posvetovalnice je predvsem nuditi preventivno zdravstveno vzgojo mladim ljudem, saj ugotavljamo, da ta še vedno ni zadostna, čeprav vsepovsod govorimo o teh problemih.

Taka posvetovalnica bo začela z delom tudi v Radovljici, na Jesenicah pa se že pripravljajo tudi na aktiviranje delovanja materske šole, ki bo namenjena ženskam pred porodom.

Komite občinske konference zveze komunistov na Jesenicah šteje sedaj 11 članov. Vsak član je tudi zadolžen za posamezno področje dela. Trije člani komiteja so zadolženi za naloge zveze komunistov in delo komunistov v družbenoekonomskem sistemu, med njimi en član neposredno za uresničevanje zakona o združenem delu. Dva člana sta zadolžena za delo komunistov v političnem sistemu in za kadrovske zadeve, dva za delo komunistov v znanosti, kulturi, izobraževanju in zdravstvu ter dva za delo komunistov v ostalih družbenopolitičnih organizacijah, drugih organizacijah in društvih.

En član komiteja je zadolžen za delo komunistov na področju LO in DS, eden pa za delo komunistov na področju idejnopoličnega usposabljanja, organiziranosti in razvoja ZK ter statutarnih vprašanj.

V letošnjih osmih mesecih je bilo v jeseniški občini 133.071 gostov, kar je 8,5 % več kot v enakem obdobju preteklega leta. Domačih gostov je bilo 86.338, tujih pa 46.733.

Tudi število nočitev se je v letošnjih osmih mesecih povečalo v primerjavi z enakim obdobjem preteklega leta za 8,7 %. Največ gostov je prenočevalo v hotelih in prenočiščih – kar 95.393, v počitniških domovih 12.813 in planinskih kočah 10.277. V zdraviliščih jih je bilo 1.792, pri zasebnikih je letovalo 8.792 gostov, v kempih pa 3.961, med njimi le 280 domačih.

Svet za spremljanje družbenoekonomskega in političnega položaja žensk, ki deluje pri predsedstvu OK SZDL na Jesenicah, je v programu dela zajel tudi organizacijo posvetovalnice za mlade. Ob dobrem sodelovanju z zdravstvenim domom in ginekološko službo so tako že 25. oktobra pripravili prvi obisk v posvetovalnici.

Odslej naj bi posvetovalnica delala v prostorih zdravstvenega doma na Jesenicah vsako zadnjo sredo v mesecu od 15. do 17. ure, vsakokrat pa naj bi se vključilo od 15 do 20 mladih. Delo bo predvsem skupinsko, predvideno pa je tudi delo s posameznikom, to je pogovor in po potrebi tudi pregled.

PROBLEMI DRUŠTEV V KS DOVJE – MOJSTRANA

V petek, 27. oktobra, je bila v Mojstrani razširjena seja izvršnega odbora konference socialistične zveze. Poleg članov izvršnega odbora so bili na seji predstavniki skupščine krajevnih skupnosti ter predsedniki družbenopolitičnih organizacij in društev, ki delujejo v kraju. Najprej so pregledali delo organizacij in društev, v nadaljevanju pa so govorili o pripravi na volitve organov krajevnih skupnosti in konference socialistične zveze.

Na osnovi poročil posameznih predstavnikov društev in organizacij je bilo moč ugotoviti, da se pri sicer uspešnem delu srečujejo tudi s številnimi problemi. Zelo pereče je v Mojstrani pomanjkanje prostorov za delovanje društev, saj imajo nekatera društva le skromne prostore, ki jih lahko uporabljajo le za sestanke. Brez lastnih prostorov pa je društvo upokoencev, foto klub,

V devetih mesecih letošnjega leta znaša idealna realizacija dohodkov samoupravnih interesnih skupnosti 75 odstotkov. Le izobraževalna skupnost in skupnost socialnega skrbstva nista v devetih mesecih prejele 75 odstotkov letos načrtovanih sredstev, vse ostale pa so prejele več sredstev. Tako skupnost otroškega varstva 85,6 odstotka, kulturna skupnost 75,9 odstotka, temeljna telesnokulturna skupnost 77,1 odstotek, zdravstvena skupnost 76,8 odstotka in skupnost za zaposlovanje 102,3 odstotka. V tej skupnosti so tudi že ustavili zbiranje prispevkov, ker so že dosegli realizacijo letos načrtovanih sredstev.

Rk

osnovna organizacija zveze socialistične mladine in še nekatera druga društva. Na seji so tudi opozorili, da je v društvih in organizacijah še vedno premalo aktivnih članov.

V nadaljevanju seje so govorili o pripravi na volitve. Pri tem so poudarili, da mora evidentiranje kandidatov za organe krajevnih skupnosti in krajevno konferenco socialistične zveze zajeti vsa društva in organizacije. Nadalje so se dogovorili, da bo krajevna konferenca socialistične zveze tudi v novem mandatu štela 36 članov.

Ob koncu razširjene seje so razpravljali o pripravi na pobratenje krajevnih skupnosti Dovje – Mojstrana s krajevno skupnostjo Stave v pobrateni občini Valjevo. Navzoči so predlog za pobratenje sprejeli, ob tem pa so se dogovorili, da o tem seznanijo vse krajeane na zboru občanov.

J. R.

ANALIZIRALI POTEK OBRAMBNEGA DNE V KS DOVJE – MOJSTRANA

Pred nedavnim so v krajevni skupnosti Dovje – Mojstrana izvedli obrambni dan, v katerega so bile prvič vključene vse družbenopolitične organizacije, teritorialna obramba, narodna in civilna zaščita, temeljne organizacije združenega dela z območja krajevnih skupnosti, pripadniki Jugoslovanske ljudske armade, osnovna šola »16. december« ter vsa ostala društva in organizacije. Ob tem je treba poudariti, da je bil ta obrambni dan prvi v takšnem obsegu v krajevnih skupnostih v jeseniški občini. Glavni cilj obrambnega dneva je bil, da se uskladi obrambni načrt krajevnih skupnosti, da se ugotovi pripravljenost odbora za ljudsko obrambo in družbeno-samozasčito ter vseh ostalih dejavnikov, ki v krajevni skupnosti tvorijo obrambne priprave. Že ob zaključku obrambnega dne je bila podana zelo ugodna in pozitivna ocena.

Končno analizo o uspešnosti obrambnega dne pa so pripravili člani odbora za ljudsko obrambo in družbeno-samozasčito pri svetu krajevnih skupnosti Dovje – Mojstrana in o njej razpravljali tudi na zadnji seji. Pri analizi so upoštevali vse izvedene naloge na obrambnem dnevu in pripravljenost vseh sodelujočih v izrednih razmerah. Kot so ugotovili, je obrambni dan skoraj v celoti uspel, pokazal pa je tudi bistvene pomanjkljivosti obrambnih priprav v krajevni skupnosti. Tako so ugotovili, da bo potrebno številno okrepiti narodno zaščito, nadalje poskrbeti za dodatno opremo za posamezne enote, ugotovljeno je bilo tudi, da kolektiv Kovinske opreme še nima formirane narodne zaščite, temeljna organizacija LIP v Mojstrani pa nima ustreznega bazena za vodo.

Člani odbora so pri obravnavi analize poudarili, da bodo vse izkušnje obrambnega dne koristno uporabljali pri dokončnem oblikovanju obrambnega načrta krajevnih skupnosti, zavzeli pa so se, da pomanj-

kljivosti in napake čimprej odpravijo. Člani odbora so se tudi zavzeli, da se z vsebino in potekom obrambnega dne seznanijo na svojih sejah vse družbenopolitične organizacije v krajevni skupnosti Dovje – Mojstrana.

Seveda je treba še posebej poudariti, da je pri izvedbi obrambnega dne imel velike in odgovorne naloge ravno odbor za ljudsko obrambo in družbeno-samozasčito pri svetu KS Dovje – Mojstrana. Sedemčlanski pripravljalni odbor je delal že več kot mesec dni pred izvedbo obrambnega dne. Pripravi je bilo potrebno celoten potek vseh akcij, ki so se potem izvajale tega dne. In še nekaj besed o samih akcijah.

Prvi so stopili v akcijo kurirji, ki so v izredno kratkem času raznosili vse pozive. Uradni začetek obrambnega dne je naznanilo letalo ALC Lesce z »bombnim napadom«. Nekaj trenutkov kasneje so že stopile v akcijo posamezne enote. Za tiste prebivalce krajevnih skupnosti, ki niso razumeli posameznih alarmnih znakov, naj povemo, da je prvi

alarm pomenil bombni napad, drugi konec nevarnosti, tretji pa nevarnost požara. O »bombnem napadu« na TOZD LIP v Mojstrani so najprej opravile svojo nalogo enote za radio-biološko-kemično sredstva. Ker ni bilo »nevarnosti«, so začele z gašenjem požara enote civilne zaščite LIP in KS. Vzoredno s tem so potekale tudi druge akcije. Izvedena je bila evakuacija šole, v samem kraju pa so zavarovali trgovske lokale, mostove, električno napeljavo in druge pomembne objekte, evakuirali pa so tudi najpomembnejša živila. Na obrambnem dnevu je bila prikazana tudi vojaška vaja teritorialne obrambe in JLA, in sicer, kako se uničuje diverzantske skupine. Omeniti velja še, da je bila na obrambnem dnevu vzpostavljena zveza tudi s sosednjo krajevno skupnostjo Gorje.

Ob sklepu še zapišimo, da se pripravljalni odbor obrambnega dne v Mojstrani zahvaljuje za pomoč od delku za ljudsko obrambo pri Sob Jesenice, predvsem Janezu Križnarju in Francu Vrtačniku. J. Rabič

Vaja teritorialne obrambe in pripadnikov JLA na obrambnem dnevu krajevnih skupnosti Dovje – Mojstrana (Foto J. Rabič)

OB DNEVU VARČEVANJA

Pionirska hranilnica na naši šoli deluje že šesto leto. Ko sem hodila v drugi razred, je bila moja razredničarka Vera Dulmin in hkrati mentor pionirske hranilnice. Kadar je morala v hranilnico, sem šla z njo, pa tudi takrat, ko nisem imela denarja. Gledala sem učenke višjih razredov, kako so pisale dnevničke, specifikacije, in kako so preštevale denar. Ko pa sem hodila v tretji razred, sem jo prosila, če bi tudi jaz lahko delala v pionirski hranilnici. Dovolila mi je in naslednjič sem šla že v hranilnico. Tovarišica mi je pokazala, kako se napiše dnevnik, specifikacija, in kako je treba razvrščati denar. Z velikim veseljem sem redno hodila.

Od takrat sta minili dve leti, tretje pa teče. Po drugem letu svojega dela v pionirski hranilnici sem dobila veliko priznanje – MUSIJEVO ZNAČKO. Že dve leti sem podpredsednica. Še zdaj si rada vzamem nekaj časa za delo v pionirski hranilnici, čeprav ga nimam na pretek. Vsake pol leta naredimo kontrolo kartic in dnevnika. Če se ujema, potem vse v redu. Na srečo se nam je še vedno ujemalo.

V pionirski hranilnici se odvijata predvsem dve dejavnosti. Razen varčevanja tudi samoupravljanje. Imamo svet pionirske hranilnice, zbor varčevalcev, razne komisije, samoupravno kontrolo in strokovno službo. Naši pionirji, ki varčujejo v hranilnici, se samoupravno odločajo, da svoje obresti od vlog združujejo in sklepajo o porabi teh sredstev. Vsak pionir, ki varčuje, dobi mesec-

DELO V PIONIRSKI HRANILNICI

no nagrado. Pri nas varčujejo tudi razredne in interesne skupnosti šole. Izdali smo že dve številki glasila PIKAPOLONICA, pripravljamo pa tretjo številko. Vključeni smo tudi v tekmovanje pionirskih hranilnic Gorjanske. Štirikrat smo dosegli prvo,

enkrat pa tretje mesto. Naši pionirji se tako ob varčevanju združujejo v tovarštvu.

KDOR VARČUJE SI SREČO KUJE!

Tanja Smolej, 6. a r. – COŠ Kranjska gora

KLUB MLADIH TEHNIKOV NA COŠ ŽIROVNICA

Premajhno zanimanje združenega dela za razvoj tehničnih dejavnosti na šolah. Zanimanje za tehnično dejavnost in pozitivni razvoj interesa vodi v poklicno odločitev. Ustanovitev kluba mladih tehnikov. 60-urni tečaj elektro in radiotehnik.

Že dolga leta v naši krajevni skupnosti ugotavljamo, da je tehnična dejavnost med mladimi slabo razvita, da mladi nimajo možnosti razvijati svojih tehničnih interesov. Eden izmed vzrokov je tudi ta, da učitelji, ki po šolah zelo dobro in uspešno vodijo športne, kulturne in druge dejavnosti, niso tehnično usposobljeni.

Delovne organizacije, ki imajo na razpolago tehnični kader, pa niso pokazale dovolj pripravljenosti za pomoč na tem področju, čeprav po drugi strani kritizirajo, da se v šolah mladina premalo tehnično izobražuje. V naši občini smo pred nekaj leti imeli organizacijo Ljudska tehnika, ki pa je s svojim delovanjem prenehala. Torej, kje naj mladi razvi-

jajo tehnične interese? To je problem, ki se ga na šoli, odkar imamo celodnevni pouk, zavedamo. Odkar deluje skupina zainteresiranih učencev v okviru naše interne radijske postaje »Stol«, se je zanimanje za tehnično dejavnost še povečalo. Z učenci snemajo vsakodnevne radijske oddaje, postavljajo tudi ozvočenje na proslavah v naši krajevni skupnosti.

Snemajo tudi televizijske oddaje. Šola ima interni televizijski sistem, ki zajema magnetoskop, črnbelo kamero, dva črno-bela televizorja in tri barvne televizije. V lanskem šolskem letu smo poslali dva učenca na tečaj, ki ga je organiziral radio klub ISKRA Kranj. Oba učenca sedaj nadaljujeta šolanje v Kranju, kjer študirata šibki tok. Letos so se trije naši učenci odločili za isto smer, eden pa za televizijsko mehaniko. Ugotavljamo, da če se mladini dovolj zgodaj vzbudi zanimanje za tehnično dejavnost, da tako zanimanje vodi tudi v poklicno odločitev.

Letos pa smo se dela na naši šoli lotili načrtnije in temeljitje. Na šoli smo 4. oktobra ustanovili klub mladih tehnikov, ki ima za cilj združevati učence, ki imajo zanimanje za tehniko. Mentor tega kluba je Jošt Novak, ki na naši šoli vodi že modelarski krožek. V preteklem tednu pa smo imeli sestanek, na katerega so bili vabljeni vsi tisti krajanji, ki nam bi lahko pomagali pri vodenju tehničnih dejavnosti na šoli. Odziv je bil presenetljiv in dogovorili so se, da organiziramo 60-urni tečaj elektro in radiotehnik. Pomoč so nam obljubili tudi iz Kranjskega radiokluba.

Veseli smo, da smo ustanovili ta klub, v katerem bodo mladi razvijali svoje tehnične interese. Prav gotovo se bo odkrilo še mnogo skritih talentov. Želimo, da bi bilo tudi na drugih šolah tako, saj je med nami prav gotovo mnogo tehnično nadarjenih mladincev.

Mateja Ovsenek, 8. b. r. – novinarski krožek, COŠ Žirovnica

PROSLAVA IN KVIZ OB TEDNU VARSTVA PRED POŽAROM

V soboto, 28. oktobra, zvečer je bila v osnovni šoli dr. Janeza Mencingerja v Bohinjski Bistrici proslava in kviz ob tednu varstva pred požarom. Ob tej priliki so izrekli tudi zahvalo vsem krvodajalcem tega področja, ki več let prostovoljno darujejo kri.

Slavnostni govor je imel Viktor Pogačar, poveljnik občinske gasilske zveze, ki je med drugim dejal, da je najboljša obramba pred ognjem preventiva vseh občanov in da sta tudi proslava in kviz namenjena spodbujanju teh prizadevanj. V kviz tekmovanju, ki so ga opravili pod geslom »preprečujmo požare«, so nastopile tri trojke pionirjev gasilcev, ki so se na to tekmovanje uvrstili po sektorjih. Največ znanja je pokazala trojka Gasilskega društva Gorje, ki je zastopala sektor Bled. Sestavljale

so jo pionirke gasilke Sonja Por, Breda Rabič in Tatjana Zemva. Za svoje prav dobro znanje so dobile 248 točk. Druga je bila skupina iz Češnjice, ki je zastopala sektor Bohinj z 205 točkami in tretja skupina pionirjev iz Radovljice, ki je prejela 121 točk.

Med posameznimi deli programa se je zvrstil lep in pester kulturni program. V njem sta nastopila moški pevski zbor in tamburaški orkester KUD Tomaž Godec iz Bohinjske Bistrice, recitatorji osnovne šole in pionirske ter mladinske folklorne skupine KUD Triglav Srednja vas. Program je povezoval Simon Gradner. Zelo uspele in priske prireditve se je udeležilo veliko Bistričanov in okoličanov, saj je bil lep in velik prireditveni prostor v avli osnovne šole polno zaseden. G.

Pionirke – gasilke iz Gasilskega društva Gorje so bile najboljše na kvizu v Bohinjski Bistrici (Foto B. Blenkuš)

»IZVIROVCI« LE TAKO NAPREJ

Mladi člani gledališke skupine IZVIR, ki deluje pri amaterskem gledališču Tone Čufar Jesenice, so za otvoritev gledališke sezone na Jesenicah pripravili komedijo poljskega pisatelja Slawomira Mrožka (1930) POLICAJI. Premiera je bila 20. oktobra, v režiji mladega režiserja DANIELA AGREŠA.

Poljski pisatelj Slawomir Mrožek je napisal nekoliko komedij, med katerimi je bolj uspešna od ostalih (Zabava, Tango...) komedija POLICAJI. Če je komedija Policaji nastala v obdobju 1950–1955 (ni natančnih podatkov) pomeni, da jo je Mrožek napisal v še zelo mladih letih. To bi bil dokaz, da se je pisatelj zelo mlad lotil, za obdobje nove poljske republike zanimive tematike. Ker Slawomira Mrožka ne poznamo kot pisatelja večjih književnih del, lahko samo predpostavljamo, da je bil naklonjen resnično revolucionarnim in humanim težnjam. To potrjuje s svojo komedijo o življenju v deželi, v kateri ureditev in življenje sloni na policiji, katera vse, dobro in zlo, podreja vladarju infantu (otrok, ki še ne govori) in njegovemu stricu regentu...

Slawomir Mrožek, verjetno ni mogel prenašati dogajanja katera se niso »ujemala« z njegovimi pogledi na življenje njegove mladosti, pa je leta 1968 emigriral iz Poljske.

V skromnem gledališkem listu je med drugim napisano: »POLICAJI so nastali v hladu, ki je objemal patronat nad novo poljsko republiko, v kateri je mrgolelo birokratov, človeških avtomatov, raznih generalov, zaplankarjev in podobnih primerov iz sveta stalinističnega marionetnega gledališča.«

V Mrožkovi komediji se je težko opredeliti za glavnega junaka. Ali naj bi to bil načelnik, šef policije, ki skrbi za varnost režima infanta in njegovega strica regenta in napredek policije, ali narednik, ki je obseden s svojimi policijskimi nalogami, brezuspešnimi provokacijami in neustvarjenimi aretacijami, da tudi doma ni za nobeno rabo, ali general, ki zvesto služi infantu in njegovemu stricu regentu ter se v nezaupanju do policije in njegovega adjutanta v preiskavi zaprega narednika in rekonstrukciji bombnega atentata skriva v stranišče (in ostane živ), ali jetnika, zarotnika, pozneje generalovega adjutanta.

Mislim, da naslov junaka pripada jetniku. Po desetletnem zaporu, zasliševanju in grožnjam, da naj podpisuje formular o odrekanju svoji revolucionarni dejavnosti (vrgel je bombo na generala), se nekega dne odloči da podpisuje izjavo o lojalnosti vladi, infantu in njegovemu stricu regentu. Načelnik policije si ne more zamisljati kaj takega! Narod je postal lojalen, nihče ne naseda provokacijam, sedaj pa bo še zadnji zapornik z izjavo o lojalnosti zapustil zapor... čemu potem policija? Mrožkov jetnik na svobodi ne miruje. S svojimi revolucionarnimi izkušnjami uspe preslepiti tudi generala. Postane njegov adjutant in svetovalec – specialist za zarotniške zadeve in sploh za vso protivladno dejavnost. Presenečenje na policiji je veliko...

Bivšemu jetniku uspe razvozljati pravo stanje na policiji in prikazati trohlost policijskega aparata, ki je »slonel« na aretacijah, le-teh pa zaradi lojalnosti ljudstva ni bilo... Na policiji je prava zmeda. Aretacije vršijo med seboj, tako da že sami niso vedeli kdo koga aretirajo... Načelnik policije in adjutant generala, aretirata drug drugega, general, ki se vključi v preiskavo aretirane narednika, aretirajo načelnika in adjutanta. Načelnik z velikim obžalovanjem pove generalu da je v imenu vlade, infanta in njegovega strica regenta aretiran tudi on...

Jože Pirc, je zelo zahtevne vloge jetnika in pozneje adjutanta podal zelo dobro. Posebno priznanje zasluži za dobro obvladanje težkega teksta. Kot jetnik pa bi moral dialoge podajati nekoliko bolj prepričljivo, dinamično in seveda satirično. V vlogi adjutanta se je znašel bolje. V interpretaciji se čuti dovolj zmagošlavlja in zadovoljstva, da je preslepil policijo, namerava pa do kraja tudi generala. Klemen Klemenc, je lik generala podal »generalsko«. Tudi on je dobro obvladal zahtevno besedilo, kar mu je omogočilo, da je dialoge zelo uspešno spremljal z ustreznimi kretnjami. Bil je uspešno maskiran. Barbara Gašperšič, kot žena narednika je bila zanesljiva in prirojeno sproščena. Tudi Franci Žnidaršič v vlogi policaja brez dialoga, je posrečeno deloval na odru. Borut Verovšek kot načelnik in Igor Škrli kot narednik, sta še enkrat potrdila svoje igralske kvalitete in s svojimi izkušnjami pomagala mladim igralcem (tokrat v majhni zasedbi), da se še enkrat uspešno predstavijo ljubiteljem gledališča. Ta mlada skupina je tudi tokrat potrdila, da je pravi »izvir« talentov in da amatersko gledališče Tone Čufar lahko računa na njih. Le možnosti jim je treba dati, toda kmalu, da ne bo prepozno.

Mladi režiser Daniel Agreš s tako dobro igralsko ekipo ni mogel imeti

težav. Njegov koncept režije je dokaj ustrezen zamisli pisatelja. Tudi uspešne scenske rešitve, svetlobni efekti in nekaj glasbenih vložkov so predstavili popestrili. Odrski mojster Stanko Razinger ter Pavli Torkar, Drago Smolej in Mihael Šest, ki so skrbeli za luč in svetlobne efekte, so uspešno izpolnjevali zanimive režiserjeve zamisli. Inspicent je Mičo Oman, šepetalka Cvetka Kilibarda.

Za slab premierni obisk smo zvedeli od dopisnikov Železarija B in Mihele. V Železariju 26. oktobra B pravi da je »gledalcev bilo razmeroma kar precej«, Mihele pa »da so igralci igrali pred tridimi sedeži (kateri je v dvorani in balkonu čez 300, pripis avtor), ki so prepogosto v večini njihovi gledalci« in postavlja vprašanja, kjer so pravi gledalci in kje je kultura Jeseničanov? Za avtorja B, je 75 gledalcev, kolikor jih je bilo na premieri kar razmeroma dober obisk, za Mihele pa ne in upravičeno postavlja dva pomembna vprašanja. Popolnoma se strinjamo z njenimi vprašanji in komentiranjem na ta vprašanja. Vse kar je Mihele napisala želimo samo dopolniti. Jeseničani le preveč kritiziramo, premalo pa smo pripravljeni pomagati, da bi kulturno življenje na Jesenicah divgnili na višjo, ali celo na najvišjo raven. Če gre za gledališče, nam niti ena predstava ni všeč, nismo zadovoljni z repertoarjem, vzdihujemo za starimi gledališkimi časi... Veliko pametnih idej kroži po Jesenicah. Tudi ti, s pametnimi idejami, niso prišli pogledat teh mladih entuziastov, kaj so pripravili za otvoritev gledališke sezone. Pripravljeno so povedati le, da so slišali, da je to (Policaji) kozlarija.

Veliko o tem je napisala Mihele... No, nesmiselno bi bilo trditi, da se v gledališču ne delajo tudi napake. Napake so in odgovorni in gledališču verjetno sami ne vedo po kateri poti naj jo »uberejo«, da bi bilo bolje. Moramo jih razumeti. Javnost jih pritiska, igralskega kadra enostavno ni, stari so zapustili gledališče, zakaj? Zakaj se neko od njih ne oglasi? Mogoče je še kaj narobe v medsebojnih odnosih? In v takih razmerah nam mladi pripravijo otvoritev gledališke sezone, igrajo pred praznimi stoli. Žalostno za napredne železarske Jesenice z bogato gledališko tradicijo. Tudi tokrat ne bomo imenovali nikogar, vsi vemo kdo bi MORAL biti na otvoritvi gledališke sezone, pa jih ni bilo. S takimi odnosi do gledališča ne bomo nikoli izboljšali slabo stanje, niti si pridobili pravico da kritiziramo, recimo programsko politiko gledališča, ali kaj drugega. Ni dovolj, da se neke v nekem organu samo dvigne roka v znak soglasja ali ne, za dolitev sredstev gledališču. Z gledališčem in z vso drugo kulturno dejavnostjo je treba živeti in jo spremljati na težki poti, katera je velikokrat obremenjena tudi s praznimi stoli.

Pa še to: na premieri je bilo 75 gledalcev, na prvi repriži 80, drugi 80, tretji 60, četrty 100. Premalo za Jesenice. Zato ima Mihele prav, da je postavila vprašanje: Kje je kultura Jeseničanov?

Franjo Topret

PRVA NAGRADA OBČINE SISAK FRANCU SLUGI

V galeriji muzeja Sisak bo v počastitev dneva republike odprta sedma jugoslovanska razstava fotografije na temo JEKLO IN NAFTA. Da je to ena najkvalitetnejših razstav fotografije v Jugoslaviji kaže že podatek, da je bilo žiriji predloženih 510 fotografij od 105 avtorjev in da je za razstavo izbrala le 90 slik štiridesetih avtorjev. Med izbranimi avtorji je tudi naš sodelavec iz TOZD Jeklarna – elektro jeklarna FRANC SLUGA s tremi slikami.

Fotoamater Franc Sluga, član foto društva Andrej Prešeren Jesenice, je za svojo sliko JEKLO III prejel grand prix – zlato plaketo skupščine občine Sisak. Francu Slugi za prejem najvišje nagrade sedme jugoslovanske razstave fotografije JEKLO IN NAFTA tudi mi iskreno čestitamo.

OKTET GALLUS NA ŠOLAH V JESENIŠKI OBČINI

V okviru glasbene mladine Slovenije, je na našo celodnevno osnovno šolo v Žirovnici 24. oktobra prišel gostovat oktet Galus iz Ljubljane. Goste smo toplo sprejeli. Člane okteta je pozdravila učenka Mateja Ovsenek in jim poklonila šopek nageljnjev.

Pesmi, ki smo jih poslušali je oktet pel v latinščini, to je v izvornem jeziku Gallusovih skladb. Med vsako pesmijo je eden izmed pevcev povedal nekaj o skladbi in skladatelju, da bi nam čim bolj predstavil umetnika, saj so prireditelji naslovili: »Portret Jacobusa Gallusa – Petelina.« In kaj smo zvedeli o njem?

MLADI GLEDALIŠČNIKI IZ TRBOVELJ GOSTUJEJO NA JAVORNIKU

Danes, to je v petek, 3. novembra, se bo mladinsko gledališče DPD Svoboda II iz Trbovelj predstavilo z mladinskim odrednim delom RAZBOJNIKI IZ CARDEMONE, v dvorani delavskega doma Julke in Albina Pibernik na Javorniku. Odrsko delo, s katerim se bodo mladi Trboveljčani predstavili ob 17. uri za šolsko mladino in ob 19. uri za ostale ljubitelje gledališča, je režirala Nanda GUČEK.

DPD Svoboda France Mencinger Javornik – Koroška Bela vabi k ogledu predstave članov pobratene družstva iz Trbovelj.

ČOPOV

»RAJ POD TRIGLAVOM« TUDI V GORICI

Po tem, ko se je mojster fotografije Jaka ČOP v letošnjem jubilejnem letu Triglava že devetkrat uspešno predstavil s svojim izborom fotografij, ki mu je dal naslov RAJ POD TRIGLAVOM, v svoji ožji in širši domovini, med drugim tudi v pobratinskem mestu Valjevo, se je v oktobru predstavil tudi v Gorici – Italiji. Njegovo deseto letošnjo razstavo na to temo je v Gorici organiziralo slovensko planinsko društvo Gorica v sodelovanju s slovenskim fotografskim krožkom SKUPINA 75, v okviru letošnjega že tradicionalnega srečanja planincev iz Furlanije Julijske Krajine, Koroške in Slovenije.

Razstava je bila odprta v deželnem Avditoriju v Gorici s slovesno otvoritvijo, ki jo je obogatil sovedenjski nonet s pesmima Triglav moj dom in La montanara. Na slavnostni otvoritvi so bili poleg številnih gostov, predstavnikov planinskih organizacij z obeh strani meja, predstavnikov fotografskih krožkov in družbenopolitičnih organizacij tudi gorški župan De Simone, deželni svetovalec Brancati, jugoslovanski konzul Kante in nekatere druge osebnosti političnega in kulturnega življenja.

Čopova razstava je v Gorici vzbudila veliko zanimanje, poleg drugih obiskovalcev, so razstavo obiskali tudi dijaki slovenskih osnovnih in srednjih šol. Avtor Jaka Čop je bil na razstavi vseskozi prisoten in kakor poročajo italijanski listi, bil vedno na voljo obiskovalcem, ki jim je ljubeznivo razlagal posamezne motive.

Slovensko planinsko društvo in slovenski foto klub Gorica, sta ob tej priliki izdala lični prospekt v slovenskem, italijanskem in nemškem jeziku, v katerem predstavljajo Jaka Čopa, kot enega najustvarjalnejših članov foto kluba Andrej Prešeren Jesenice.

REDNA LETNA ZBIRKA PREŠERNOVE DRUŽBE 1978

Že v tem mesecu bodo člani – naročniki prejeli redno knjižno zbirko Prešernove družbe za leto 1978, ki letos vsebuje:

PREŠERNOV KOLEDAR 1979, bo kot osrednja knjiga zbirke letos še posebno zanimiv. V njem bodo poleg proze in poezije sodobnih slovenskih avtorjev tudi razprave o dogajanjih po I. svetovni vojni, pa prispevek o novem mednarodnem ekonomskem sistemu, o pojavu evrokomunizma, zapis o starih slovenskih mestih, informativno bogati zapis pred olimpiado leta 1980 v Moskvi, pa še vrsta drugih zanimivosti in informacij. Knjigo velikega formata bodo krasile barvne reprodukcije slik znamenitega impresionista Matije Jame, obsegala pa bo okrog 200 strani.

Boris Režek: CESTA NA MEJO, roman – Sočno in živo napisana pripoved o koroških gruntarjih, njihovih hlapcih, deklah in dninarjih, ki oblikujejo in maličično ljudi, tragična podoba razmer v predvojnem času, v kateri pa ob koncu le zaslužitimo obljubo človeško boljših dni.

Miško Kranjec: ČARNI NASMEH, dve povesti – Ob 70-letnici

našega velikega pisatelja smo v zbirko uvrstili dvoje njegovih pripovednih biserov: »Čarni nasmeš« in »Pot med blaženec«. Obe lirsko otožni povesti bosta nedvomno ganili srce vsakega od bralcev.

Miran Ogrin: VZHODNI VETER, potopis – Naš znani popotnik je podnaslovil svojo pripoved: od Urala do Kitajske in do arabskih pustinj, v njegovih zapisih pa zaživi pred nami tisti svet, ki je od nekdaj buril domišljijo Evropejcev in ki nas še danes privlači s svojo tako drugačno, bogato raznolikostjo, skrivnostmi, posebnostmi in lepotami.

Draga Cernelč: s sodelavci: ALERGIJA, zdravstveni priročnik – O alergiji, njenih vzrokih, posledicah in še zlasti o načinih zdravljenja, vemo vse premalo, zato bo knjiga gotovo dobrodošla marsikomu in ne samo bolnikom.

Člani, ki so poravnali naročnino do 30. junija letos, bodo prejeli še nagradno knjigo:

Alan White: PODNEBJE UPO. RA, roman – Delo obravnava značilen primer nastanka in delovanja velemestne gverile na vročih tleh Ria de Janeiro. Prodorno in pisateljsko slikovito opisuje razmere v senci kapitalistične strahovlade, kakršna je značilna za mnoge dežele Južne Amerike, in vzroke, ki privedejo osrednje junake zgodbe do oboroženega upora z njegovimi tragičnimi posledicami.

Omenjeno knjigo lahko prejmejo tudi tisti naročniki, ki so se naročili na zbirko po 30. juniju, le da bodo morali ti doplačati zanj 50 dinarjev (broširana) oziroma 65 dinarjev (vezana).

MLADIM, KI IMAJO VESELJE DO LUTKARSTVA

Amatersko gledališče Tone Čufar na Jesenicah vabi vse, ki jih zanima lutkovna dejavnost, da se udeležijo sestanka, ki bo v ponedeljek, 6. novembra, ob 17. uri v prostorih gledališča in na katerem se bodo pogovorili o obnovitvi te dejavnosti. Prav gotovo ni potrebno posebej poudarjati, kakšen pomen ima taka dejavnost za otroke. Zato vabijo predvsem člane mladega odra, ki so že doslej sodelovali pri mladinskih predstavah pa tudi vse ostale, ki čutijo veselje do dela na tem področju in tako prispevajo, da bo ta dejavnost na jeseniškem odru spet zaživila.

JESENIŠKI LIKOVNIKI IN FOTOAMATERJI NA RAZSTAVI V BEOGRADU

V okviru devetega kongresa Zveze sindikatov Slovenije je bila v Mariboru odprta v razstavnem salonu Rotovž razstava likovnih del in umetniške fotografije pod naslovom »delo v likovni podobi«. Likovna dela razstavljajo tako poklicni kot amaterski slikarji, ki so združeni v različne klube in skupine. Na razstavi je s svojimi deli zastopanih 35 poklicnih – šolanih slikarjev in 12 likovnih skupin z 49 slikarji, vsak s po enim likovnim delom.

Med številčno najmočnejše zastopanimi likovnimi skupinami je tudi likovni klub DOLIK pri DPD Svoboda Tone Čufar Jesenice. Žirija je izbrala po eno delo naslednjih slikarjev: Rudolf ARH, Franc DOLINSEK, Janez KOZAMERNIK, Pavel LUŽNIK, Rudi REICHMAN, Tone TOMAZIN in Tomaž ŽELEZNIK.

Na razstavi pa se z umetniško fotografijo predstavljajo tudi člani treh foto klubov Slovenije, med katerimi je tudi foto klub Andrej Prešeren z Jesenic, ki ga zastopata Franc ČRV z dvema fotografijama in Franc SLUGA s tremi deli.

To je vsekakor velika afirmacija in priznanje jeseniškim slikarjem in fotoamaterjem, ki so s svojimi deli prispevali k počastitvi devetega kongresa Zveze sindikatov Slovenije.

V zelo bogatem katalogu, ki je ob tej priliki izšel, je v uvodnih besedah podpredsednik republiškega sveta Zveze sindikatov Slovenije Miran Potrč napisal:

»Umetniško ustvarjanje v naši samoupravni družbi mora izpovedovati resnico o človeku, njegovem delu in interesu, o njegovem položaju v družbi. V umetniškem ustvarjanju se morajo odražati temeljne vrednote naše družbe. Izražati zato, da bi prikazovale objektivno stanje

in da bi hkrati spodbujale k ohranjanju in nadaljnjemu poglobljanju teh vrednot.

Temeljna vrednota naše družbe je svobodno delo in pravica, na podlagi dela upravljati z vsemi pogoji, sredstvi in rezultati dela. Delo in njegovi rezultati so temelj samoupravnih pravic in družbeno-ekonomskega položaja delavcev, so tudi temelj za njihov materialni in socialni položaj. Z delom je torej združeno samoupravljanje, z delom in samoupravljanjem pa naš nadaljnji družbeni in materialni razvoj.

Kulturo vsakega naroda in časa ne izražajo zgolj izjemna umetniška dela. Narodovo kulturo enako izražajo tudi množična ustvarjalnost. Zato daje pravo podobo kulturne bogstva le množična ustvarjalnost in trajno vredne umetniške stvaritve izjemnih posameznikov. V naši družbi se tudi v likovnem ustvarjanju, tako kot na drugih kulturnih področjih, visoka kvaliteta profesionalnega kulturnega ustvarjanja dopolnjuje z množično in kvalitetno ustvarjalnostjo delavcev. Tako stanje je odraz samoupravnega položaja in svobode ter ustvarjalnosti naših delovnih ljudi, je izraz potreb, interesov in hotenj naših delovnih ljudi po svobodnem ustvarjalnem delu sploh in tudi na področju kulture.

Razstava »Delo v likovni podobi«, ki združuje umetniška dela likovnikov akademikov in ljubiteljev ter fotografov, je primeren izraz prave vsebine našega umetniškega ustvarjanja in naše kulturne politike ter tudi objektivno odraz bogastva likovne kulture v Sloveniji.

V tem je njen izjemen, ne – le umetniški, temveč tudi politični pomen.

OCENA UREJENOSTI NAŠEGA OKOLJA V LETOŠNJEM LETU

Pri izvršnem odboru gorenjske turistične zveze zelo prizadevno deluje komisija za varstvo okolja. V letošnjem letu je med drugim razpisala tekmovanje v urejevanju okolja, oziroma urejenosti okolja. V času od 17. do 22. julija je posebna delovna skupina obšla vsa področja turističnih društev in na osnovi ogleda ter predvidenih meril točkovno ocenila rezultate.

V zvezi s tem bomo zelo skrajšano navedli pomanjkljivosti, ki jih je ugotovila komisija in število točk, ki so jih posamezna območja, oziroma turistična društva dosegla.

V radovljški občini so se v gorenjski regiji uvrstili takole:

4. BLEJ – z naslednjimi priporočili: nepokošena trava pri mostu (Kajuhova cesta); nepokošena za Gozdnim gospodarstvom, smeti pri Koritnem, neurejena okolica šole, nepokošene koprive, od Bleja do gradu, kup smeti desno pod gradom, nepokošena trava ob cesti na Rečici, nepokošena proti kolodvoru, neurejena ograja pri kolodvoru, smetišče za Marketom v Zaki, od Mlina proti predoru koprive – 112,66 točk.

9. RADOVLJICA: nepokošena trava ob cesti iz Lesc v Radovljico, neurejenost pri šoli Antona Tomaža Linhart – 98,66 točk.

13. LESCE: nepokošena trava ob cesti iz Bleja proti križišču v Lescah, stara vrata za ograjo in polomljen steber pri tovarni čokolade »Gorenjka«, nepokošena pri prehodu čez progo, pri šoli nenegovana trava, ščavje, neurejeni pločniki proti Radovljici in nepokošena trava – 92,00 točk.

14. GORJE: v starem delu Gorij je potrebno urediti pota in fasade – 91,66 točk.

17. KROPA: nepokošena ob cestah – 87,99 točk.

20. BOHINJ – JEZERO: usposobiti je treba cesto od Česnje proti jezeru, pri postaji žičnice na Vogel je treba namestiti smetnjake – 86,99 točk.

29. BEGUNJE: ni videti, da bi se stari del Begunj urejeval – 75,32 točk.

30. BOHINJSKA BISTRICA: neurejena livada okrog stanovanjskih blokov, neurejeno novo naselje, nepokošene koprive ob cesti I. reda – 72,99 točk.

32. BREZJE: nepokošeno ob poteh, neoskrbovana okolica spomenika NOB – 70,33 točk.

35. RIBNO: stavbam starejšega datuma je treba nameniti večjo pozornost, nova stanovanjska poslopja močno izstopajo, odlagalnice smeti je neprimerno, ker uničuje potok pod cesto – 67,33 točk.

43. POKLJUKA: zanjo ni napisanih posebnih pripomb – 57,66 točk.

Uvrstitev območij turističnih društev v jeseniški občini:

22. ŽIROVNICA: slabo oskrbovana cesta do spomenika v Mostah, nepokošena trava ob cesti I. reda – 83,66 točk.

25. KRANJSKA GORA: ob hotelu Alpe Adria neurejena zunanost in nepokošena trava, koprive v središču Kranjske gore in proti hotelu LEK – 80,33 točk.

31. RATEČE PLANICA: neurejenost avtobusnih postajališč, parkirišč, neurejenost lesenih ograj in zelenic ob javnih prostorih – 72,33 točk.

39. JESENICE: neurejenost smetišča desno od Plavža nepokošena trava ob cesti I. reda, zelo slab izgled ob cesti k spominskemu parku, ob blokkih je prostor bolje oskrbovan – 62,05 točk.

41. PLANINA POD GOLICO: ob poteh delno nepokošeno, ob cesti koprive, makadamska cesta je slabo vzdrževana – 57,99 točk.

42. DOVJE MOJSTRANA: neurejena je celotna vas Mojstrana, zelenice okoli šole so nevdrževane, gredice neurejene, prav tako različne table – 57,66 točk.

To so poglavitve ugotovitve in ocena komisije. Naj v zvezi s tem povemo da so ocenjevali 43 področij turističnih društev. Komisija je nekaj najzanimivejših primerov tudi slikala in slike poslala pristojnim turističnim društvom. Le-ta bodo o tem obvestila pristojne, da bodo poskrbeli za odpravo navedenih pomanjkljivosti. Ugotovitve komisije bodo podane na srečanju turističnih delavcev Gorenjske, ki bo letos v občini Kranj.

Šest najboljših uvrščenih območij, oziroma turističnih društev bo prejelo denarne nagrade od 2.500 do 10 tisoč din. Le-ta so: Cerklje, Predvor, Skofja Loka, Blej, Bela in Naklo.

To tekmovanje in ocenjevanje bo vsekakor vplivalo na to, da bo v prihodnjem letu prizadevanje na tem področju še večje in da bo takih pomanjkljivosti vedno manj.

B.

ORGANIZIRANOST TDO GOLICA JESENICE

V preteklem letu se je združila maloprodajna trgovina ZARJA in ROŽCA na Jesenicah, v eno delovno organizacijo z novim imenom, vendar zasledimo, da večina občanov ni o tem pravilno informirana. Zato želimo bralce seznaniti s temi spremembami.

Nova firma delovne organizacije je Trgovska delovna organizacija GOLICA o. o. s sedežem na Cesti maršala Tita 1, ki jo sestavljajo tri temeljne organizacije združenega dela in sicer:

– TOZD ROŽCA o. sub. o. trgovina na drobno – sedež Jesenice, Delavska 11,

– TOZD DELIKATESA o. sub. o. trgovina na drobno – sedež Jesenice, Maršala Tita 73,

– TOZD ZARJA o. sub. o. trgovina na drobno – stranska dejavnost na debelo – sedež Jesenice, Maršala Tita 1,

– DELOVNA SKUPNOST ZA SKUPNE ZADEVE – sedež Jesenice, Maršala Tita 1.

Delovna organizacija GOLICA je združena v sestavljeno organizacijo ABC POMURKA Murska Sobota.

TOZD Industrija – obrt je od 1. julija letos samostojna delovna organizacija in se bo verjetno združila v SOZD ASTRA – Ljubljana.

PROGRAM ŠPORTNIH PRIREDITEV V PODMEŽAKLJI

UMETNO DRSLIŠČE:

rekreacijsko drsanje:

– petek, 3. novembra, od 20. do 22. ure za železarno Jesenice,

– sobota, 4. novembra, od 12.30 do 14.30 (zaradi hokejske tekme ob 15.30),

– nedelja, 5. novembra, od 14. do 16. ure, od 17. do 19. ure in od 20. do 22. ure,

– petek, 10. novembra, od 20. do 22. ure za železarno Jesenice,

– sobota, 11. novembra, od 14. do 16. ure;

hokej:

– sobota, 4. novembra, ob 18.30 za državno prvenstvo HK Jesenice: HK Crvena zvezda Beograd, vstopnina 20 din,

– sobota, 11. novembra, ob 18.30 za državno prvenstvo HK Kranjska gora: HK Medveščak Zagreb, vstopnina 20 din;

treningi:

– sobota, 4. novembra, od 21. do 22.30 HK Blejska Dobrava,

– nedelja, 5. novembra, dopoldan PRO-STO,

– ponedeljek, 6. novembra, od 22. ure do 23.30 HK Borovlje – Jesenice,

– torek, 7. novembra, od 21. ure do 22.30 HK Ljubno,

– petek, 10. novembra, od 22.15 do 23.30 HK Kokrica, Kranj,

KEGLJANJE NA ASFALTU

– nedelja, 5. novembra, ob 9. uri ekipno prvenstvo Gorenjske, I. kolo,

– sobota, 11. novembra, ob 14. uri ekipno prvenstvo Gorenjske, II. kolo, vstopnine ni.

ODBOJKA – dvorana ŽIC:

– sobota, 4. novembra, ob 18. uri – člani, II. zvezna liga OK Jesenice: OK Branik, vstopnine ni.

KOŠARKA – dvorana ŽIC:

– sobota, 11. novembra, ob 20. uri – člani, slovenska liga KK Jesenice: KK Jezica, vstopnine ni.

Iz pisarne SD Jesenice

ZAHVALA

Zahvaljujem se igralcem HK Jesenice, nekdanjim Slavkovim soigralcem, upravi HK Jesenice, zavodu za vzdrževanje športnih objektov, številnim posameznikom, ki so kakorkoli pomagali pri organizaciji tekme v njegov spomin ter vsem gledalcem, ki so prišli v velikem številu.

V imenu otrok se vsem prijateljem hokeja iskreno zahvaljujem.

Bernarda Beravs

ZAHVALA

Odboru osnovne organizacije zveze sindikatov TOZD Strojne delavnice se najlepše zahvaljujem za prejeto denarno pomoč v času moje bolezni.

Janez Šivic

ZAHVALA

Vsem sodelavcem in sodelavkam TOZD Strojne delavnice se iskreno zahvaljujem za izrečene čestitke in prejeto darila ob odhodu v pokoj.

Francka Kelih

DEŽURNA TRGOVINA

V soboto, 4. novembra, bo na Jesenicah od 15. do 19. ure odprta trgovina EMONA Market, Prešernova cesta 1/a

VABIMO VAS NA TRIBUNO POTROŠNIKOV

V petek, 8. novembra, ob 18. uri bo v prostorih delavskega doma Julke in Albina Pibernik na Javorniku tribuna potrošnikov. Tribuna potrošnikov organizirajo svet potrošnikov v krajevni skupnosti Javornik – Koroška Bela in delovne organizacije s področja trgovine.

Po večletnem premoru bo to prvi razgovor po vprašanju ponudba-povpraševanje, hkrati pa tudi izmenjava mnenj o problemih in perečih vprašanjih s tega področja na območju krajevne skupnosti Javornik – Koroška Bela.

Organizatorji pričakujejo, da bo tribuna potrošnikov lahko koristila pri bodočem urejanju problemov oskrbe potrošnikov z živilskimi in drugimi potrebščinami.

S pripravi na tribuno potrošnikov so začeli že pred meseci in si prizadevajo, da bi ob izmenjavi mnenj razmere še izboljšali. Problemov pri oskrbi potrošnikov je vedno več, vendar pa naj bi jih v prihodnje reševali skladno z napotili tribune potrošnikov in ob sodelovanju vseh pristojnih organov tako v delovnih organizacijah s področja trgovine, kakor tudi v krajevni skupnosti Javornik – Koroška Bela.

Prebivalce – potrošnike iz vseh petih naselij vabimo, da se tribune potrošnikov udeležijo polnoštevilo, ter s predlogi sodelujejo v razpravi.

Svet potrošnikov
KS Javornik – Koroška Bela

ZAHVALA

Ob izgubi dragega moža, očeta

JANEZA LAHA, st.
upokojenca železarne Jesenice

se toplo zahvaljujem vsem sorodnikom, sosedom, prijateljem in znancem za darovane vence, cvetje in izrečena ustna ter pisna sožalja ter spremstvo na njegovi zadnji poti.

Iskrena hvala prim. dr. Tatjani Zalokarjevi za obiske na domu.

Posebno zahvalo izrekamo gasilcem iz Mojstrane in Dovjega za spremstvo in častno stražo, vsem petim nosilcem praporov in pevcem za žalostinke ter govornikom za poslovilne besede ob odprtem grobu.

Iskreno se zahvaljujem za denarno pomoč sodelavcem iz TOZD Remontne delavnice – gradbene delavnice železarne Jesenice.

Vsem in vsakemu posebej, ki ste karkoli dobrega storili za pokojnika še enkrat prav lepa hvala.

ŽALUJOČI: žena Minca, sin Janez z družino, brat Jakob in sestre Mici, Ivana in Mihaela z družinami ter ostalo sorodstvo

ZAHVALA

Ob prerani izgubi drage žene, mame in stare mame

ŠTEFKE NOČ

se iskreno zahvaljujem primariju dr. Vidaliu, zdravnikom in ostalemu osebju internega oddelka jeseniške bolnice za dolgotrajno zdravljenje, za vso skrb in nego.

Zahvaljujem se osebju doma dr. Fr. Berglja za ves trud in požrtvovalnost.

Posebno zahvalo izrekamo organizaciji ZJB NOV Jesenice za izkazano pomoč. Zahvaljujem se vsem sosedom, darovalcem vencev in cvetja, pevcem za žalostinke, prijateljem in znancem, ki ste jo v tako velikem številu spremili na njeni zadnji poti.

Vsem, ki ste se jo v času njenega trpljenja spomnili na kakršenkoli način, najlepša hvala. V imenu vsega sorodstva hvala vsem, ki ste sočustvovali z nami in nam izrekli sožalje.

ŽALUJOČI: mož Ciril, hčerka Zdenka in sin Ciril z družinama

ZAHVALA

Osnovni organizaciji sindikata delovne skupnosti za ekonomiko, tehnično kontrolo in raziskave ter novogradnje se iskreno zahvaljujem za denarno pomoč pri nabavi ozimnice.

Sodelavke: Vogrič, Primožič, Georjev

Kaj bomo gledali v kinu

Kino RADIO

4. in 5. novembra franc. barvni pustolovski film SORODNIK – SORODNICA, režija Jean-Charles Tacchella, v gl. vlogi Marie – Christine Barault, ob 17. in 19. uri.

6. in 7. novembra amer. barvni film – drama JULIJA, režija Fred Zinnemann, v gl. vlogi Jane Fonda, ob 17. in 19. uri.

8. novembra hongkonški barvni karate film MEČ ZLATEGA ZMAJA, režija Chiao Chang, v gl. vlogi Cheng Ze Ze, ob 17. in 19. uri.

9. novembra ni predstav.

10. novembra amer. barvni psih. film – drama NISEM TI OBLJUBILA ROŽNATEGA VRTA, režija Antoni Pajdi, v gl. vlogi Bibi Anderson, ob 17. in 19. uri.

11. in 12. novembra amer. barvni fantastični film VOJNA ZVEZD, režija George Lucas, v gl. vlogi Mark Hamill, ob 17. in 19. uri.

Kino PLAVŽ

4. in 5. novembra amer. barvni film – drama JULIJA, ob 18. in 20. uri.

6. in 7. novembra franc. barvni pustolovski film SORODNIK – SORODNICA, ob 18. in 20. uri.

8. novembra ni predstav.

9. in 10. novembra hongkonški barvni film – karate MEČ ZLATEGA ZMAJA, ob 18. in 20. uri.

11. in 12. novembra italij. CS barvni kavbojski film MANAJA, ob 18. in 20. uri.

Kino KRANJSKA GORA

4. novembra slov. barvni film – drama PRAZNOVANJE POMLADI, ob 20. uri.

8. novembra amer. barvni film – drama JULIJA, ob 20. uri.

11. novembra franc. barvni pustolovski film SORODNIK – SORODNICA, ob 20. uri.

Kino DOVJE-MOJSTRANA

4. novembra amer. barvni film – komedija OKRUTNA IGRA, ob 19.30.

11. novembra amer. barvni film – drama JULIJA, ob 19.30.

12. novembra franc. barvni pustolovski film SORODNIK – SORODNICA, ob 19.30.

Gledališče

SOBOTA, 4. novembra, ob 19.30 Slawomir Mrozek: POLICAJI – satira iz policijskih krogov.

NEDELJA, 5. novembra, ob 15.30 Slawomir Mrozek: POLICAJI – satira iz policijskih krogov.

KOLENDAR PLANINSKO ALPINISTIČNIH OBLETNIC V NOVEMBRU

8. novembra 1953 so jeseniški plezalci in alpinisti drugič odprali zavetišče št. IV. na Rušju pod severno steno Stenarja in južno steno Dolkeve spice, prvega, ki so ga zgradili že leta 1949, so plazovi in snežni meteži uničili v zimi 1950/51.

10. novembra leta 1819 je umrl »zlahtni, hromotni baron« Ziga Zois, lastnik bohinjskih fužin, »redka izjema med publici glavami tedanje ljubljanske družbe«, za katerega domnevajo, da je razpisal denarno nagrado za tistega, ki bo prvi pristopil na Triglav.

15. novembra 1936, preide pastirski stan, tamar v Planici v last Planinskega društva Rateče.

17. novembra 1906 je bil rojen »očec« jeseniških bivakov Drago Korenini, ki je umrl 28. julija 1975.

19. novembra leta 1882 je bilo na Dunaju ustanovljeno avstrijsko planinsko društvo (OAV).

20. novembra 1943 je umrl Josip Lavtižar, eden izmed navdušenih ljubiteljev gora v Dolini, eden izmed treh velikih »J« – Jakob Aljaž, Josip Tičar in Josip Lavtižar.

26. novembra leta 1912 je umrl prvi predsednik Slovenskega planinskega društva dr. Fran Orožen, po njem se je imenovala prva slovenska koča na planini Lisec pod Črno prstjo, ki je bila slovesno izročena namenu že leta 1894, komaj eno leto po ustanovitvi SPD.

ZAHVALA

Vsem sodelavcem TOZD Žičarna in delovodju tov. Zorkotu se iskreno zahvaljujem za prejeto spominsko darilo ob odhodu v pokoj.

Pri nadaljnjem delu želim vsem mnogo uspehov.

Andrej Gašperšič

ZAHVALA

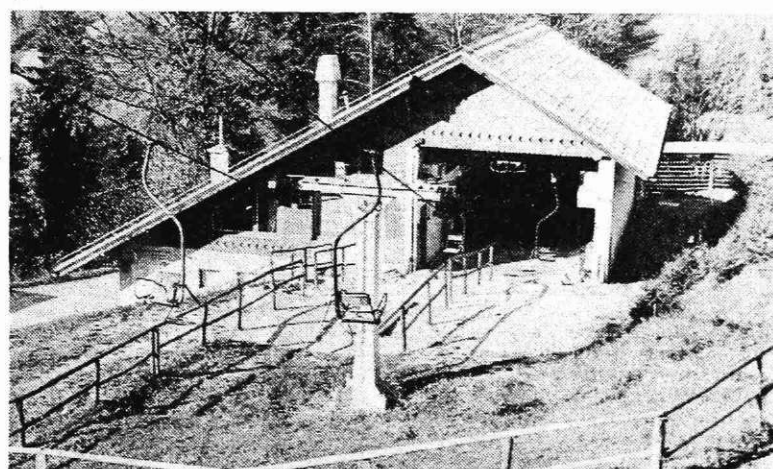
Ob izgubi drage mame se iskreno zahvaljujem sodelavcem strojnega vzdrževanja plavž za izrečeno sožalje in denarno pomoč.

Mišo Zukič

ZAHVALA

Izvršnemu odboru osnovne organizacije sindikata TOZD Vzdrževanje se zahvaljujem za denarno pomoč v času bolezni.

Franc Dolinar

Tudi v Planini pod Golico se pripravljajo na zimo. Na poslopju spodnje postaje žičnice Viatorja so popravili streho, sedaj pa obnavljajo notranje prostore za gostišče in drugo (Tekst in foto B. Blenkuš)

Turnir kegljačev na ledu (Foto J. Rabič)

GRENKA TABLETA V CELJU

CELJE - JESENICE 0:4 (0:0, 0:2, 0:2)

Drsališče v mestnem parku v Celju, gledalcev okoli 2000, sodniki Petelin, Andrejka (oba Ljubljana) ter Andrejka (Prevoje). Strelci so bili: Felc dva ter Lesjak in Bratec po enega.

Kdo bi se tega nadejal. Jeseniški hokejisti, ki so prepričljivo vodili po petih kolih letošnjega državnega prvenstva v hokeju na ledu, so v šestem kolu doživeli visok in prepričljiv poraz v Celju, kjer jih je premagal novinec v prvi zvezni ligi, moštvo Celja z rezultatom 4:0.

Presenečenje je tem popolnejše ker Celjani niso nastopili v najboljši postavi, podatek, da večkratni prvaki Jugoslavije niso dosegli niti enega zadetka, pa sam po sebi govori, da se tega res ni nihče nadejal. Ob tem je potrebno poudariti nekaj podatkov in števil. Jeseniški hokejisti so zadnjič zgrubili na »ničlo« torej niso dosegli niti enega zadetka leta 1974, ko jih je na Jesenih premagal član prve lige Sovjetske zveze Dinamo iz Rige z rezultatom 0:12. Celjanom pa so v Celju zabili gol celo hokejisti Rdeče zvezde, da ne omenjamo pet golov, ki jih je v Celju dosegel Medvedčev ali pa poraz Celjanov na Jesenih proti Kranjski gori z 2:4.

Skratka poraz Jesenic, najresnejša kandidata za prvo mesto, je velik neuspeh, oziroma katastrofa jeseniškega hokeja. Če so nekateri, tisti najvestejši privrženci jeseniških hokejistov gledali v letošnji sezoni na poraze svojih ljubljencev, skozi prste in jim marsikateri spodrselj oprostili, jim tega spodrselja najbrž ne bodo. Kajti gre za to, da je med obema moštvoma velika kvalitetska razlika, da jeseniški hokejisti trenirajo dvakrat na dan, Celjani pa enkrat, da jeseniški hokejisti v zimskih mesecih ne delajo na delovnih mestih, Celjani normalno delajo, da so jeseniški hokejisti preje stopili na led kot celjski in tako naprej.

Vse te prednosti so se v soboto na drsališču mesta ob Savinji razbile kot mehurčki, pred velikim srcem in borbenostjo domačinov, ki jih je vodil as jeseniškega hokeja Albin Felc, na vratih pa je stal najboljši vratar pri nas Marjan Zbončar. Pri imenu Albin Felc je vsekakor treba pripomniti, da Felc kot trener Celjanov zelo dobro pozna način jeseniške igre in vodenje hokejistov, s katerimi je še pred leti igral skupaj. Natančno je vedel, in to je tudi izjavil pred dvobojem, da so Jeseničani tehnično daleč pred Celjani, vendar pa je vedel za največjo slabost hokejistov izpod Mežaklje. Gre namreč za borbeno igro, proti kateri so Jeseničani dostikrat nemočni. In prav tako igro je zahteval od svojih igralcev, ki so se borili, lahko rečemo, kot »tigri«. Orientacija Celjanov je bila pravilna, kajti prva tretjina se je končala z rezultatom 0:0. Že v drugi tretjini se je videlo, da Jeseničani izgubljajo živce, njihova igra je bila nepovezana in nekoletivna, pred vrati Marjana Zbončarja pa so bili sila neutinkoviti. Streljali so s strani ali pa od daleč in so bili taki strelji lahek plen vratarja Zbončarja. Ravno zaradi tega ni čudno, da so domačini povedli z 2:0 in je ta rezultat ostal do konca druge tretjine. Ko so ljubljanski sodniki v zadnjem delu nekajkrat nepravilno izključili Jeseničane, se je tehnika še bolj nagnila na stran domačinov, ki so dosegli še dva zadetka in uresničili senzacijo.

NA MONTBLANC

Sem samo povprečen slovenski planinec. Tak s planinsko izkaznico in bolj redki pohodi v gore, enkrat ali dvakrat na leto. Vseeno pa se je teh poti nabralo že kar precej (sicer jih ne štejem in ne zapisujem). Največ je med njimi Triglavov. Vsaj enkrat pa je v programu ena od naših pomembnejših gora. Grem, da se malo razgledam in si prežarih pljuča. Nisem tak, da se zaradi občudovanja in zamaknenosti ne bi mogel kadarkoli obrniti nazaj, pa drugič spet poizkusiti.

Zares pa občudujem tiste, ki s tako lahkoto pripovedujejo o preplezanih stenah četrte, pete in šeste težavnostne stopnje. O svojih vzponih na pet, šest, sedem, tja do osemstisočakov. Brez dvoma so daleč, daleč pred menoj. Vesel sem jih! — Jaz do te zadnje poti še šotora nisem postavil nikoli. In ne videl kako si planinci kuhajo na svojih prenosnih plinskih kuhališčih. (To je zares škoda in to bi moral prav vsak nekoliko znati in poznati.)

V tem mojem zapisu ne bo pet, šest, sedem, ne osemstisočakov. Ne četrte, pete in šeste težavnostne stopnje. (Naš vodnik, ki me je imel na vrvi — in spretni plezalec, ki je bil tudi naš sofer — in je hodil tik za menoj sta se na najrjem delu poti, tam pod Gouterjem pogovarjala in bila enakega mnenja, da bi ta pot spadala v drugo — pri nas morda v tretjo težavnostno stopnjo.) To bo zapis o mojem, zame ne preveč častnem vzponu na Montblanc, o tem, kako smo potem še zavozili v Svitce, se bližali in potem puščali za seboj še več lepih in visokih švicarskih gora v južnem goratem delu južne Švice, o njenih lepih linah in mestih.

Daljša časa so bile v razglasnem oknu našega planinskega društva, ki se ga poslužujejo v glavnem naši alpinisti. Je slike njihovih opravljenih tur in vzponov. Potem pa so se pojavile velike barvaste slike visokih zasneženih gora z velikimi ledeniki, ki so izgledali, kakor bi se lava alila po dolinah z njih. — Zraven pa obestilo, da pripravljajo pohod na Montblanc — in da se lahko prijavimo.

Prebral sem in si mislil: obisk Montblanca se ne organizira kar tako vsak dan! Na najvišjo goro Evrope. Daleč je: v Alpah, na meji med Italijo in Francijo. Na italijanski strani je dolina Aosta — tam prebivajo francoska manjšina, potem zavije cesta približno dvanajst kilometrov dolgor pred Montblancom, na drugi strani se vidi skoraj v Chamonix, daleč po svetu z ano smučarsko in alpinistično središče, ki je tudi izhodna točka za Montblanc. — Vse to sem že vedel, ker sem se že enkrat peljal tam skozi.

Kar šel bi! Saj ne bo čisto v neznanu: tisto sneženo gromado sem od spodaj že videl — in tudi naš planinski popotnik Ranko Mlakar nam je že opisal svoja potovanja v kuglji iz mojega nahrbtnika, ki so mi jo pred leti poklonile sodelavke iz pisarne za rojstni dan. Če je šel Mlakar že »akrat« — okoli leta 1925 (seveda klobuk dol pred Mlakarjem — česa vsega on ni oblezel — tudi dosti nevarne gore) — in če on prvi da se da, in da mu je šlo — čeprav šele pri tretjem poskusu — potem bi enkrat poskusil tudi jaz! Pa veste kaj piše? Preden je in pravi da ta gora ni za vsakega, ki zna hoditi. Da je včasih krotka kot jagnje, da pa se včasih hipoma spremeni v tigra. Da je poizrla že precej planincev. Po petinštridesetih letih je voda izpod ledenika prinesla še čudovito dobro ohranjena

Res je sicer, da imajo jeseniški hokejisti polno pravico negodovati proti nekaterim odločitvam sodnikov, toda dvoboj je povsem normalno potekal vse do takrat, ko so domačini povedli z 2:0. Sele potem so sodniki sodili v prid Celjanov, gre pa tudi za nekatere izpade Jeseničanov, ki bi jih lahko glavni sodnik Petelin ocenil še strožje kot jih je.

Poraz je presenetljiv, visok in je prizadel marsikoga toda treba je žal pogledati tudi resnici v oči. Že v prvem kolu na Jesenih bi Celjani kmalu presenetili prvake, saj so izgubili le s 6:7, zelo dobro so igrali tudi proti Olimpiji v Ljubljani in so zopet izgubili tesno 1:2, kar pomeni, da so po teh tesnih porazih opozorili vse, da se ne bodo predali kar tako. Poraz jeseniškega moštva v soboto je lep dokaz, da pravzaprav ta izid ni tako presenetljiv, kot kaže na prvi pogled. Bolj kot to, je za vse udeležence v letošnjem državnem prvenstvu, posebej pa za jeseniške hokejiste pomemben poduk, da se je potrebno na vsakem srečanju boriti do konca, kajti žal potrebno je še enkrat ugotoviti, da je hokej moška igra. Za Jeseničane je pomembno tudi samokritično spoznanje, da igrajo premalo kolektivno, da so neučinkoviti pred golom, obramba pa je dostikrat nezanesljiva in kot začelnik napada je prepočasna ter ne zna pravočasno poslati ploščico naprej.

Ob tem je vsekakor treba povedati, da ima vsak poraz svojo dobro stran, če porazen spozna svoje napake in jih skuša odpraviti. V tem primeru je poraz dobesnično došel, če pa tega ne bo, potem bodo jeseniški hokejisti pripravili še kakšno grenko presenečenje svojim navijačem.

KRAJNSKA GORA — OLIMPIJA 2:10 (0:5, 1:1, 1:4)

Dvorana v Podmežaklju, gledalcev 500, sodniki Gerc (Beograd), Čemažar in Roman (Jesenice), strelci pa so bili za Kranjsko goro: Golja in Brun, za Olimpijo pa Bahč 4, ter Kavac, Puterle, Petac, Kuret, Vidmar in Serčer po enega.

Kranjskogorci tokrat niso igrali niti približno tako dobro kot proti Celju in Crveni zvezdi, ko so zmagali. Glavni »krivci« za tako igro in prepričljiv poraz jeseniških mladeničev je vsekakor veliko boljša Olimpija, katere igralci so precej fizično močnejši, hitrejši in uigranejši. Morda je na nadaljnji tok dvoboja vplivalo tudi zelo hitro vodstvo ljubljancev, ki so prvi zadetek dosegli že v sedemdesetih sekundah srečanja. Vsekakor je tudi res, da so se Kranjskogorci hitro predali in so se v glavnem branili, čeprav je treba tudi vedeti, da je trener Svetlin dal možnost vsem igralcem, celo tudi tistim, ki ne igrajo v odličnih dvobojih za točke. To je pravilna usmeritev, kajti ne glede na višji poraz, ko igrajo rezerve, pa je treba vedeti, da na ta način tudi slabši igralci dobivajo potrebno rutino. Potrebno je pohvaliti izredno dobrega vratarja Velikonjo, ki je kljub številnim zadetkom, ki jih je prejel, branil zelo dobro in je rešil svoje moštvo pred hujšim porazom.

HRVAŠKO-SLOVENSKA LIGA

BLED — MLADOST 7:2 (2:1, 2:0, 3:1)

Pari prihodnjega kola: na Jesenih Jesenice — Crvena zvezda in Bled — Prevoje, v Celju pa Celje — Kranjska gora.

PIONIRJI — PLANINCI SMO OBISKALI SPOMINSKA OBELEŽJA

Pionirji-planinci smo se dogovorili, da bomo konec oktobra počastili spomin padlim partizanom. Tako smo se v soboto, 28. oktobra, ob 8.30 zbrali pri savskem mostu na Javorniku. Od tam smo se peš napotili na Poljane, kjer smo pri spomeniku padlim borcem prižgali svečke in počastili njihov spomin z enominutnim molkom. Nato smo nadaljevali pot mimo spomenika, ki opozarja, da so tu pred vojno delavci praznovali praznik dela — prvi maj. Tudi tam smo prižgali sveče in se po strmem bregu odpravili proti Obranci, kjer smo se ustavili pri spomeniku, ki označuje prvi spopad partizanov v naši občini Nemci.

Nato smo šli na bližnji hriček, kjer smo pomolicali in se igrali razne igre. Čez nekaj časa smo se odpravili v dolino. Spotoma smo obiskali še spomenik štirim padlim borcem in odšli na Javornik, od tam pa z avtobusom domov.

Klemen Grčar, 5. c razred, OŠ Prežihov Voranc

VISOK PORAZ V PTUJU

V četrtem kolu republiške šahovske lige so Jeseničani gostovali v Ptuj pri ekipi Izbrani. Izbrani ima v svoji ekipi nekaj odličnih igralcev, ki že leta igrajo v slovenski ligi. Pričakovati je bilo, da bo jeseniška ekipa potem, ko je letos odlično startala, tudi v Ptuj dosegla ugodnejši rezultat. Jeseničani so imeli nesrečnejšo roko pri sestavi ekipe, tako da je bila ekipa okrnjena in je Tratnjekova izgubila brez boja. Slabši del pa so bili tudi tisti člani, saj je samo A. Tratnjek zmagal, Zorko remiziral vsi ostali pa izgubili. Marušičeva je izgubila nesrečno potem, ko je imela celo figuro prednosti, mladince pa sta oba remizirala. Po tem kolu so Jeseničani zdrknili na peto mesto in imajo 20 točk. Vodi pa še naprej Murka s 30 točkami.

TK

Kegljanje na ledu

EKIPA »MURKE« NE POZNA PORAZA

V nedeljo, 29. oktobra, se je končal v hali v Podmežaklju prvi krog drugega ekipnega tekmovanja v kegljanju na ledu za prvaka Slovenije in selekcijskega za evropsko prvenstvo. Tudi to nedeljo je bila ekipa Murke izredna, saj je izgubila samo eno točko in to z ekipo Vatrostalne. Ekipa Gradbinec, ki je presenečenje prvega kola tekmovanja, je igrala dobro in ostala na drugem mestu. Med prvo petorico se je vrnila ekipa Vovčak — Bled, kar je za to ekipo lep uspeh.

Rezultati obeh kol: 1. Murka — Jesenice 56 točk, 2. Gradbinec — Jesenice 42 točk, 3. Piber — Bled 39 točk, 4. Vatrostalna — Jesenice 39 točk, 5. Vovčak — Bled 34 točk.

Ruša

nadaljevanje prihodnjic

Tekmovalec v razotki na krogih

PO SVETOVNEM PRVENSTVU V ŠPORTNI GIMNASTIKI

V francoskem mestu Strasbourg je bilo v dneh od 22. do 29. oktobra XIX. svetovno prvenstvo v športni gimnastiki. Tudi Jugoslovani smo se ga udeležili, žal le bolj kot gledalci.

Med tekmovalci sta bili samo dve naši zastopnici, Jasna Dokl in Alenka Zupančič ter šest funkcionarjev gimnastične zveze Jugoslavije. Ponovno smo se Jugoslovani udeležili velike svetovne manifestacije samo simbolično kot že mnogokrat in v tipično jugoslovansko sestavo. In zakaj tako, bom komentiral ob koncu sestavka.

Svetovna športna gimnastika je od zadnje olimpiade v Montrealu naredila izreden napredek, ki ga mi Jugoslovani komaj teoretično sledimo. Na vrhu so še vedno pri moških Sovjetska zveza in Japonska, ki imata povsem različne pristope pri sestavi reprezentance. Japonci, ki so ponovno postali svetovni prvaki v ekipnem tekmovanju po zaslugi visoke prednosti skoraj treh točk iz tekmovanja v obveznih vajah, imajo v reprezentanci same izkušene tekmovalce s povprečno starostjo 30 let. Nasprotno imajo Sovjeti mlado reprezentanco, ki jo kalijo za olimpiado v Moskvi. Najstarejši Andrijanov je tudi nesporno najboljši telovadev na svetu. V mnogobojju je zmagal izredno prepričljivo in ni si dopustil niti enega spodrselja, ki bi mu ogrozil prvo mesto. Je izreden v izvajanju najtežjih elementov in vse seskoke z orodij izvaja z dvojnimi iztegnjenimi saltami in tudi v parterni vaji je izvedel dvojno iztegnjeno salto. Nasploh so bile dvojne saltate v vijaki kar normalni elementi pri prvih šestinštridesetih tekmovalcih, ki so se v finalu potegovali za kolajne mnogobojja.

Se na zadnji olimpiadi je bilo čutili, da kvaliteta moških telovadcev zaostaja za ženskimi. Tega zdaj ni več čutili. Čutili je tudi veliko poskusov razbiti monotonost moških vaj. V tem najbolje uspevajo Američani. Njihove vaje na parterju so postale že tako dinamične, da bi jih lahko povsem brez težav izvajali na glasbo.

Kako daleč je kvaliteta, lahko za primerjavo damo nekaj vrhunskih vaj naše Mira Cerarja, ki bi danes komajda zadostovale za uvrstitev med 36 finalistov mnogobojja. Zato je za vsako nacijo velik uspeh, če se uvrsti njihov predstavnik v finale med 36 najboljših. Od 33 sodelujočih držav je to uspelo le petnajstim.

Veselim se, Sovjetski zvezi in Japonci, tesno sledijo in zmanjšujejo kvaliteto razliko Vzhodni Nemci in še bolj telovadci Madžarske in Združenih držav Amerike. Naslednje svetovno prvenstvo bo v ZDA in pričakujemo lahko, da bodo na svojih tleh zagotovo še osvojili tudi najmanj bronasto kolajno, kar je bilo skorajda dosegljivo že na tem prvenstvu. Sovjeti pa s svojo mlado ekipo lahko računajo na zmago na olimpiadi v Moskvi, ko bodo Japonci morali pomladiti svojo ekipo.

Jugoslovani v moški konkurenci nismo imeli nobenega zastopnika. Zakaj tako, se sprašujejo vsi, naredimo pa zelo malo, da bi se stanje v tem športu spremenilo. Vedno bolj izgubljam stik z napredkom v mednarodni areni. Zavor je veliko, ki pa jih ni možno odstraniti samo s praznim besedičenjem.

Pri ženskah sta naši zastopnici Jasna in Alenka tekmovali zelo zadovoljivo, čeprav sta obe v poljubnem programu padli z gredi. Med 145. tekmovalkami je bila Doklova 111. in Zupančičeva 118. kar pa ni realno po njihovi sposobnosti. In kaj je realno, je treba reči.

V ženski konkurenci je imelo nekaj držav tekmovalke posameznice, to je, ne popolno ekipo, za ekipno tekmovanje se namreč šteje vrsta šest tekmovalcev ali tekmovalk. To so države, ki šele iščejo kontakt s sodobno gimnastiko. Prav žalostno pa je, da je Jugoslavija tudi med temi, ker spada med tiste, ki imajo že stoletno tradicijo v gimnastiki. To je še bolj žalostno za moško gimnastiko, kjer smo Jugoslovani nekoč veliko pomenili in osvojili veliko kolajn.

Naši dekleti sta morali začeti s tekmovanjem kot prvi in to na gredi. Posameznice namreč pričnejo vedno pred ekipami in služijo sodnikom predvsem za postavljane kriterije sojenja. Prvi pa sta morali na orodje tudi zato, ker sta bili prijavljeni šele tik pred tekmovanjem. Tekmovanje je pokazalo in tudi tuji strokovnjaki so to potrdili, da bi prejeti prikazane vaje najmanj dve do tri desetinke višje ocenile, če bi tekmovalce v kompletu državnih ekipi, ki bi se lahko uvrstila med 22. ekipami med 14. in 17. mestom. Za tuje iz gimnastičnih vrst smo bili Jugoslovani na tem prvenstvu prava uganika. Nihče ni razumel, zakaj Jugoslavija ni sodelovala s kompletno reprezentanco, če smo prihodnje leto organizatorji mediteranskih iger. No, to je tudi zame uganika in tudi za mnoge delavce v gimnastičnem športu, vendar tako je odločil olimpijski komite Jugoslavije in ni se ni dalo pomagati.

Kar je pri vsem najhuje je to, da tudi poznavalci športa v kontaktih z nami, ki se z gimnastiko ukvarjamo, ocenjujejo neresnost, ki jo kažemo z udeležbami v mednarodnem športu kot nekaj kar lahko vedno pričakujemo od Jugoslovancev, to pa prav gotovo ni v čast našemu imenu.

Napredek v ženski gimnastiki je viden tako v vrhunskih stvaritvah in novih elementih posameznice, še bolj pa je viden napredek tistih narodov, ki v gimnastiki še pred nekaj leti niso veliko pomenili. Sovjetska zveza ima še vedno najmočnejšo ekipo in tudi posameznice so nesporno najboljše. Rumunke jim sledijo, tem pa zelo tesno več reprezentant, ki so si skorajda povsem enakovredne, to so: Vzhodna Nemčija, Madžarska, ZDA, ČSSR, Japonska. Med posameznicami sta glavni favoritinji Rumunka Nadija Comaneci in sovjetska telovadka Filotova povsem odpravljali in dobivali sta visoke ocene predvsem na ime slavne preteklosti. Nadja se je razvila v postavno dekle, ni več otrok. Zrasla je, pridobila normalno na teži in z biološko spremembo ne zmore več tiste lahkotnosti, ki smo je bili vajeni gledati na olimpiadi v Montrealu. Zato pa so Rusinje, čeprav starejše od Nadje, ostale lahke in nizke rasti, kar je velika prednost. Pri tem so izredno izkušene. Vse tri najboljše, nova svetovna prvakinja Elena Mukina je že dopolnila 19 let, vice šampionka Neli Kim jih ima že 20 in tretje uvrščena Natalija Sapošnikova 18 let. Sovjetska šola gimnastike je za druge nacije še vedno nedosegljiva. Rumunke so resda za zdaj druga veselela gimnastike, vprašanje pa je, če bodo to tudi še na naslednji olimpiadi. Bolj kot vzhodne Nemke, so nevarne telovadke ZDA, ki med vsemi najhitreje napredujejo, med te pa spadajo tudi Madžarke in Čehoslovakinje.

Finalno tekmovanje mnogobojja šestinštridesetih najboljših telovadk je pokazalo veliko izenačenost tekmovalk. Prvih 20 uvrščenih je možno primerjati v izenačenosti približno tako kot prvih 15 smučarjev v posameznih alpskih disciplinah. Že manjši spodrselj, na primer padec z gredi, lahko pomeni že deset mest nižjo uvrstitev.

Gimnastični delavci vsekakor moramo oceniti naše realne jugoslovanske sposobnosti. Če bi Jugoslavija tekmovala s celotno ekipo, bi 15. mesto pomenilo realnost našega znanja, med posameznicami pa imata Doklova in Zupančičeva, seveda

brez večjih spodrseljev, možnosti za uvrstitev med 50. in 70. mestom. Prepričan sem, da bomo to potrdili na mediteranskih igrah v Splitu, ko se bomo srečali s Francozinami, Italijankami in Špankami. Vse te države pa imajo svoje zastopnice med 36. najboljšimi, kar je uspelo tekmovalkam iz 15. dežle. Med temi finalistkami ni niti ene, ki ne bi imela v vaji na gredi prosti povrat (salta), na parterju le redke namo salte, na preskoku skačejo vse skoke »cukuhara« v različnih izvedbah in tudi že z vijakom, na bradlji pa telovadijo najboljše kot moški na drugo z vsemi najtežjimi elementi, kakršne izvajajo tudi moški.

Mnogi se sprašujejo, kako je to možno, kakšen je trening? Se mnogi vprašajo si postavljamo vsi. Tudi eno poglavitnih vprašanj: koliko je to nevarno?

Pri tem smo tudi mi v Jugoslaviji, ki delamo v gimnastičnem športu presenečeni. Resnica je namreč, da so izvedbe vaj na minule svetovnem prvenstvu pokazale, da tekmovalke obvladajo najtežje elemente do visoke verjetnosti, da pri izvedbi ne bo spodrselja. Tudi pri nekaj padcih pri skoraj 300 tekmovalcih in tekmovalkah ni bilo poskodb. Morebitni padci ne predstavljajo posebne nevarnosti zaradi izrednega napredka v varnosti okolja. Orodja so izredno izpopolnjena, varovalne blazine na tekmovaljih predstavljajo varno osnovo. Vadbe težkih elementov pa so zastavljene na povsem nove psihične momente, ki izključujejo strah in preprečujejo poskodb. Gre za sisteme varnostnih naprav, kjer poskodb tudi pri najbolj neprimernih padcih na kateri koli del telesa, sploh ni. Tega sistema v Jugoslaviji še nismo upeljali in prve možnosti se kažejo prav pri nas na Jesenih, da bi ustvarimo pri novem šolskem centru, da bi se otroci tudi pri šolskih urah telesne vzgoje počutili kar najbolj varne.

Finalno tekmovanje je bilo v Strasbourg enkratno doživetje. Vzdušje, napetost, izredni gledalci, ki gimnastiko poznajo tudi po strokovni plati in ploskajo tudi slabim in ponesrečenim izvedbam in vsaki spodrselj spremljajo z bolecim »A, a, a, h...« in podobno. Vsaka izvedena vaja je bila umetnina, ki je enkratna. Mislim, da je lahko vsak narod ponosen, če ima samo enega zastopnika med takšno elito. Vedeti moramo, da so vsi ti telovadci in telovadke čisti amaterji, to so srednješolci, študenti in v službah z različnimi poklici in vsi svoje osnovne delovne obveznosti izvršujejo brez težav in z velikim uspehom, prav tako kot v športu. Tu ni nešportnih izgrediv, vztrajnost in borbenost tekmovalcev pa je ponos naroda, ki ga zastopajo.

Finalno tekmovanje so lahko spremljali tudi jugoslovanski gledalci preko televizijskih zaslonov. Tudi rezultate je lahko vsakdo prebral v dnevnih časopisih, zato jih ne bom navajal. Želim pa le reči nekaj svojih spoznanj.

Spet je bilo čutili »borbo« za kolajne z nerealnimi ocenami sodniških komisij. Vsaka vaja izvedena v finalu brez spodrselja je imela možnost dobiti oceno med 9,80 in 9,90 točk. Takšne so bile namreč sposobnosti finalistov in ker pri tako visokih ocenah odloča o kolajni že razlika pet stotink točke je možno spekulirati. In to je bilo močno čutili. To je tudi senčna stran tega lepega športa — subjektivno ocenjevanje. Ob vsem tem pa le ostaja ljudem v spominu stvaritev športnika ne glede na oceno. To pa je tudi prav.

Razveseljeva je bila tudi pestrost v sestavi finalistov. Niso bili to samo sovjetski in japonski telovadci in telovadke vzhodnih držav. Pojavili so se zahodni narodi, posebno Amerikanci, ki resno mešajo štrono dosedanjim favoritom, to pa je spet popostrilo in povečalo zanimanje za gimnastiko.

In še komentar, ki sem ga prihranil za konec.

Jugoslavija je bila zastopana samo z dvema tekmovalkami. Že pred letom dni je bilo sklenjeno, da bo Jugoslavija zastopala celotna ekipa. Nato so tekle priprave in med tem je bilo sklenjeno na predstevu gimnastične zveze Jugoslavije, da moška ekipa ne bo sodelovala na svetovnem prvenstvu, ker nima možnosti za vidnejše uvrstitev. Fantje so zato popustili v pripravi in na državnem prvenstvu sploh niso tekmovali z obveznimi vajami. S tem je bila zanje odpisana vsaka možnost udeležbe na svetovnem prvenstvu.

Za dekleta je olimpijski komite postavil mnogo strožja merila za udeležbo kot mednarodna gimnastična organizacija FIG. Na Balkaniadi je jugoslovanska reprezentanca zaostala za Bolgarijo za dve točki in za okrog deset za Rumunijo, ki je bila kompletna razen Nadje Comaneci. Pri tem so tri naše posameznice presegle postavljeno mejo olimpijskega komiteja 90 % možnih točk v mednarodnem merilu. Kljub vsemu je olimpijski komite sklenil, da na svetovno prvenstvo ne bomo poslali nobene telovadke. Na zahtevo skupščine gimnastične zveze Slovenije je bilo sklicano predsedstvo GZJ in olimpijskega komiteja, kjer je bilo dokazano, da imajo najmanj tri dekleta izpolnjene pogoje olimpijskega komiteja in cela reprezentanca pogoje FIG. Sprejeto je bilo, da potujejo na prvenstvo Doklova, Zupančičeva in Ivanovičeva iz Novega Sada ter šest funkcionarjev (2 trenerja in 4 funkcionarji kot mednarodni zastopniki Jugoslavije).

Bilo je treba prijaviti tri telovadke na FIG. Žal si je nekdo v GZJ dovolil mimo sklepov odrediti, da Ivanovičeva ne more na pot, ker ni dovolj finančnih sredstev. Odpotovalo pa je vseh šest funkcionarjev. Kar je pa najtežje, GZJ sploh ni prijavila v roku naših dveh telovadk in spet smo bili Jugoslovani na seji FIG obravnavani kot nekaj posebnega in da se nam izjemoma dovoli, da nastopita dve tekmovalki, vendar kot prvi na začetku tekmovanja. Rezultat pa je že znan.

Menim, da vsega tega ni potrebno še posebej komentirati. Neprijetno je to, da nas v mednarodnih organizacijah ne jemljejo več resno. To pa ni prav, ker so morebitne naše napake preveč na očeh vsega sveta. Nekateri v mednarodnih krogih pa znajo tako stvari obrniti tudi v škodo imena naše države.

Podobne stvari se dogajajo tudi v drugih športih. Zato bo treba reči ob tej temi še več konkretnih predlogov za usmeritev našega športa kot največjega propagatorja za predstavitev naših narodov in narodnosti in naše samouradne ureditve.

Leon Mesarič